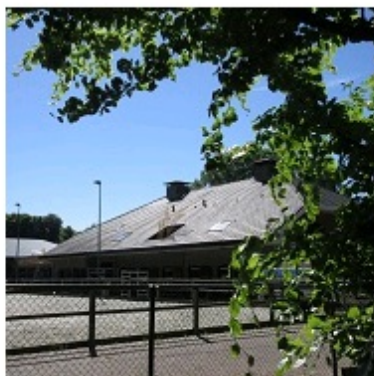


# Bestemmingsplan Valkenburglaan 1, 2020

IDN: NL.IMRO.0274.bp0196ob-va02



Gemeente Renkum



## *Bijlage toelichting*

- Bijlage 1      Cultuurhistorische studie Valkenburghoeve*
- Bijlage 2      Quickscan flora en fauna (6986.001) Valkenburglaan 1 te Oosterbeek*
- Bijlage 3      Aanvullend vleermuizenonderzoek (6986.004) Valkenburglaan 1 te Oosterbeek*
- Bijlage 4      Voortoets Wet natuurbescherming (stikstof)*
- Bijlage 5      Aeriusberekening toename verkeer (stikstof)*
- Bijlage 6      Aeriusberekening afname paarden (stikstof)*



Valkenburglaan 1 Oosterbeek

V A L K E N B U R G H O E V E

CULTUURHISTORISCHE STUDIE  
& BEELDKWALEITPLAN

## COLOFON

Samenstelling:  
Opdrachtgever:  
Status:  
Datum:

Annerie van Daatselaar, landschapsarchitect, Arnhem  
Harm Post Advies, Arnhem  
Concept  
Juli 2018

Valkenburglaan 1 Oosterbeek  
V A L K E N B U R G H O E V E

CULTUURHISTORISCHE STUDIE  
& B E E L D K W A L E I T P L A N

## **INHOUD**

1 INLEIDING	7
2 HISTORISCHE ONTWIKKELINGEN	11
3 HUIDIGE SITUATIE	21
4 GEMEENTELIJK BELEID	23
5 AANBEVELINGEN	25
6 BEELDKWALITEIT	27
BRONNEN	29



< Aanzicht vanaf de Valkenburglaan (bron: Google Streetview)

## 1 INLEIDING

### *Aanleiding*

De familie Hazeleger is sinds kort eigenaar van de locatie Valkenburglaan1 in Oosterbeek. Het geheel bestaat uit een bedrijfswoning, enkele paardenstallen, een rijhal en een horecagelegenheid. In het verleden is deze locatie onderdeel van Landgoed De Sonnenberg geweest.

De bedrijfsgebouwen voldoen niet aan de gewenste functionaliteiten en de architectonische uitstraling laat te wensen over. De rijhal is nu ingericht als dressuurhal. Om het springen met paarden mogelijk te maken moet de hal worden verlengd. De huidige spring- of rijhal zal in de toekomst 11 meter in zuidelijke richting worden uitgebreid. Momenteel is de rijhal toegankelijk vanaf de Valkenburglaan. Er wordt een toegang gecreeërd vanaf de Sonneberglaan.

Aan deze zijde van het gebouw is ook een nieuwe paardenbak aangelegd. De stadmolen die oorspronkelijk aan de zijde van de Valkenburglaan stond is naar deze kant verplaatst.

### *Cultuurhistorisch onderzoek*

(Cultuur)historisch onderzoek vormt sinds januari 2012 een verplicht onderdeel bij een bestemmingsplanwijziging (Bro art. 3.1.6). (Cultuur)historische waarden dienen nadrukkelijk te worden meegenomen in de toekomstige ontwikkeling van de locatie.



#### *Landgoederen en buitenplaatsen in de gemeente Renkum*

De gemeente Renkum hecht sterk aan de kwaliteit van de landgoederen en buitenplaatsen in de gemeente. In november 2017 is de Visie Landgoederen en buitenplaatsen 2018 “Glinsterend in het groen” opgesteld. De visie bevat naast meer algemene doelstellingen ook adviezen voor de verschillende landgoederen en buitenplaatsen, waaronder landgoed De Sonnenberg. Deze adviezen zijn in dit onderzoek opgenomen.

#### *Plangebied*

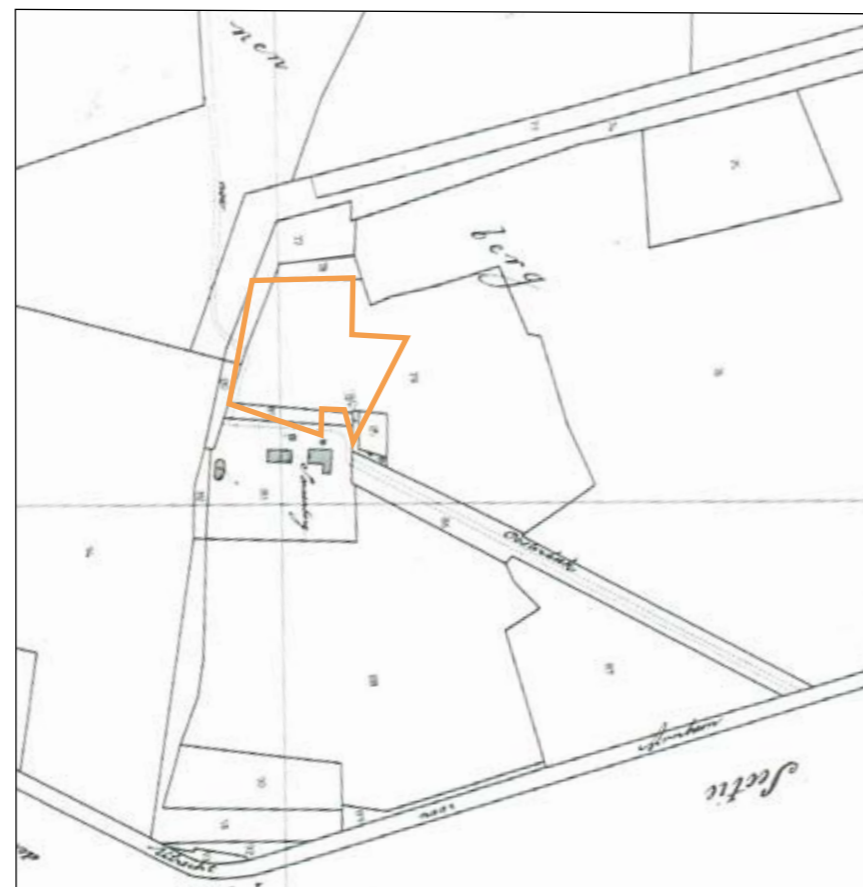
Het plangebied ligt in de hoek van de Valkenburglaan en de Sonnenberglaan. Ten noorden van het perceel liggen bospercelen van voormalig landgoed De Sonnenberg. Ten westen liggen bospercelen van landgoed De Bilderberg. Aan de zuid- en oostzijden liggen weilanden en akkers die bezit zijn van de heer Hooijer, de bewoner van de historische landgoedboerderij Ten zuidoosten van locatie Valkenburglaan 1 staat de voormalige boswachters/tuinmanswoning. Deze woning is een gemeentelijk monument.

< Luchtfoto plangebied (bron: PDOK)





Luchtfoto met plangebied (bron: PDOK)



Kadstralekaart 1832 met hofstede De Sonnenberg en plangebied

## 2 HISTORISCHE ONTWIKKELINGEN

### *Landgoed De Sonnenberg*

De locatie aan de Valkenburglaan 1 is van oorsprong onderdeel van Landgoed De Sonnenberg waarvan de ontstaansgeschiedenis teruggaat naar het begin van de 15e eeuw. Het wordt in 1428 genoemd als een heggeholt van Hendrik van Wijhe. Het was een leengoed van Kasteel Doorwerth.

De Sonnenberg kent verschillende eigenaren en in de loop van de tijd wordt het een steeds groter geheel. In de tweede helft van de negentiende eeuw groeit het landgoed uit naar een omvang van 140 ha.

Op de kadastrale kaart van 1832 is De Sonnenberg met een omvang van ca. 67 ha eigendom van Willem Engelen van Pijlsweerd, rentenier uit Nijmegen. Op het erf staat een huis met twee schuren, waarvan de westelijke schuur een schaapskooi lijkt te zijn. De omliggende gronden zijn in gebruik als heide, dennenbossen, hakhout en bouwland. De huidige Sonnenberglaan is duidelijk herkenbaar aanwezig. Via deze laan en het erf gaat een zandpad in noordelijke richting naar Papendal.

De hofstede wordt aan het eind van de 19e eeuw gesloopt en het landgoed gaat een nieuwe fase in.



Kasteel de Sonnenberg rond 1900



Laan naar Kasteel De Sonnenberg rond 1900 > huidige Sonnenberglaan



Rusthuis Nederlandse Onderwijzersvereniging (ontwerp: J. Grijpma)



Verzorgingscomplex De Sonnenberg



Nieuwe villa op de locatie van de melkerswoning

### *Kasteel De Sonnenberg*

Het laatst bekende landhuis, een kasteelachtig huis met decoratieve gevels en torentjes, is in 1881 gebouwd door de heer J.R. Wellenberg. Het bestaat uit tuinen, bospercelen, weilanden en akkers. Het geheel wordt doorsneden door een lanenstructuur, die grotendeels behouden is gebleven. Bij het “kasteel” behoort een boerderij, een melkerswoning, een boswachters/tuinmanswoning (1896) en een rentmeestershuis (1846). De laatste twee zijn gemeentelijke monumenten. Na Wellenbergs dood wisselt het landgoed enkele malen van eigenaar. Huis en park raken in verval.

### *Zorgcomplexen en woningbouw*

In 1920 koopt de gemeente Renkum het landgoed aan. Het huis met 8 hectare van de grond wordt in 1951 verkocht aan de Nederlandse Onderwijzersvereniging (NOV). Het huis wordt gesloopt en er komt een rusthuis voor gepensioneerde onderwijzerskrachten voor in de plaats. In de jaren 60 wordt het noordelijke deel van het landgoed bebouwd met woningen (woonwijk Sonnenberg) en seniorenflat Valkenburcht. Het rusthuis van de NOV wordt in de twintigste eeuw vervangen door een viertal bouwblokken met verzorgingsappartementen. In 2009 is er een groter verzorgingscomplex bij gebouwd. De melkerswoning is in 2017 gesloopt en vervangen door een villa.

Aangezien er weinig meer resteert van het totale landgoed wordt in deze cultuurhistorische studie ingezoomd op de directe omgeving van de locatie aan de Valkenburglaan 1 en de voormalige tuinmanswoning Sonnenberglaan 5. Hierbij is dankbaar gebruik gemaakt van de informatie en foto's van de Stichting voor Heemkunde Renkum.



Kaart van De Sonnenberg circa 1925



1 Kasteel De Sonnenberg



2 Voormalige melkerswoning met stallen (situatie 2016)



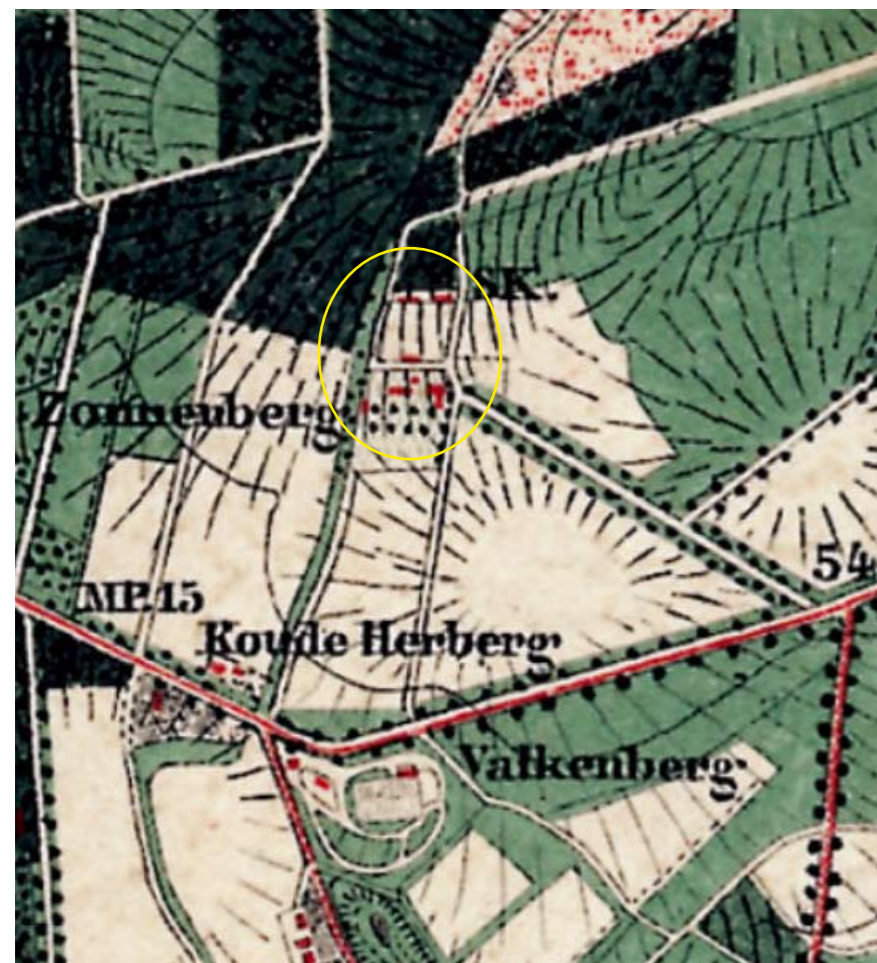
3 Rentmeesterswoning (gemeentelijk monument)



4 Boerderij



5 Boswachter/tuinmanswoning (gemeentelijk monument)



Topografische kaart 1875 (bron: Topotijdreis.nl)



Topografische kaart 1900 (bron: Topotijdreis.nl)



Moestuinpoort (bron: Stichting Heemkunde)

#### *Hofstede Zonnenberg*

De topografische kaart van 1875 laat de situatie zien voor de bouw van het “kasteel”. Op de kaart is de bebouwing van de hofstede te zien ten zuiden van de planlocatie. Deze situatie komt min of meer overeen met de situatie op de kaart van 1832 (zie pag. 10 en 11). Er is een laan of een boomgaard toegevoegd aan de zuidzijde van de hoeve. Ten noorden, op de huidige planlocatie, zijn enkele schuren toegevoegd.

#### *Tuinmanswoning*

Op de kaart van 1900 is de hofstede verdwenen en vervangen door een boomgaard en de nog bestaande tuinmanswoning.

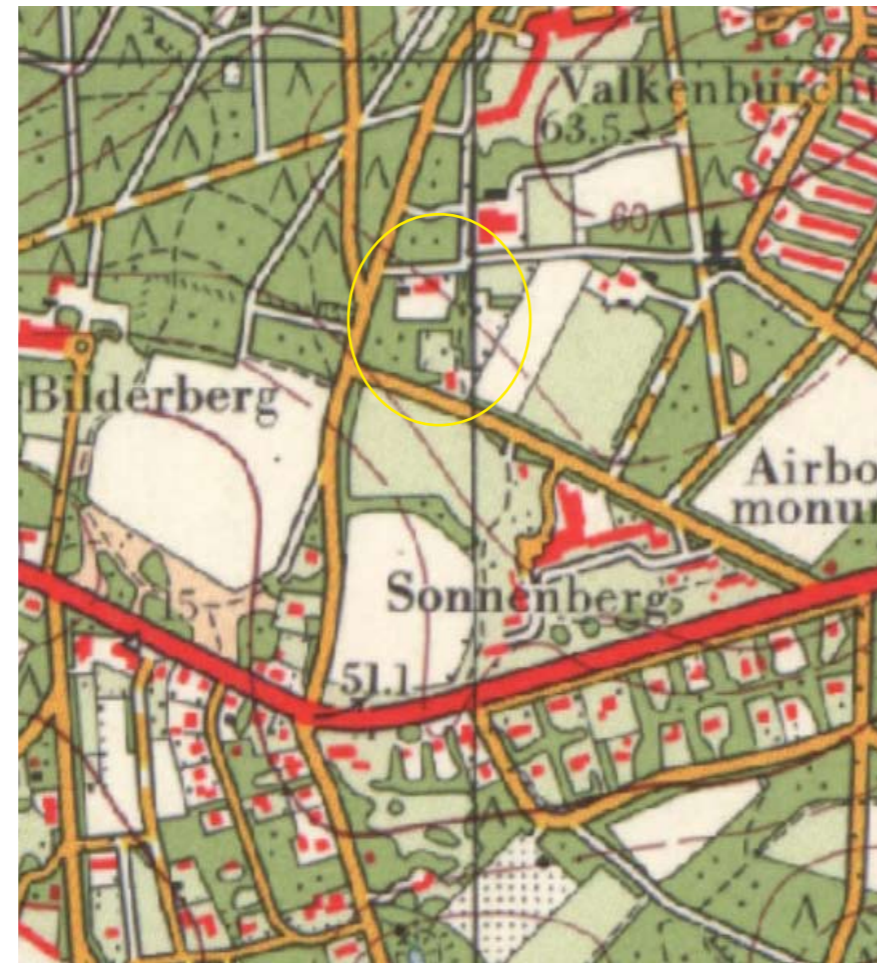
#### *Boerderij, stallen en moestuin*

In 1925 is het perceel aan de Valkenburglaan in gebruik als akkerland. Aan de noordzijde staan twee gebouwen, waarschijnlijk zijn dit stallen die bij de huidige boerderij behoorden. De luchtfoto uit 1945 laat een driehoekige moestuin zien, die gelegen is tussen de tuinmanswoning en de boerderij. De zuidelijke deel van van deze moestuin is nog steeds herkenbaar in het terrein.

Op de website van Stichting voor Heemkunde voor de gemeente Renkum staat een zeer gedetailleerde en interessante beschrijving over De Sonnenberg en de eigenaars met veel foto's en tekeningen. Voor meer informatie over de ontwikkeling en teloorgang van het landgoed wordt naar deze website verwezen:  
[www.heemkunderenkum.nl/de-familie-wellenbergh-en-huize-de-sonnenberg](http://www.heemkunderenkum.nl/de-familie-wellenbergh-en-huize-de-sonnenberg).  
 Ook de website [www.hansbraakhuis.nl/Renkum/Sonnenberg](http://www.hansbraakhuis.nl/Renkum/Sonnenberg) bevat veel informatie over De Sonnenberg.



Topografische kaart 1925 (bron: Topotijdreis.nl)



Topografische kaart 1975 (bron: Topotijdreis.nl)



Luchtfoto 1944 met driehoekig moestuinperceel

*Ligboxenstal > manege en restaurant*

Eind jaren 70 van de vorige eeuw wordt er een ligboxenstal gebouwd op het perceel. In 2000 is deze stal vervangen door een manege, waar enkele jaren later een woning bijgebouwd wordt. Een deel van een manege wordt in gebruik genomen als restaurant.



Westzijde bedrijfswoning



Noordoostzijde horeca (oud voetpad)

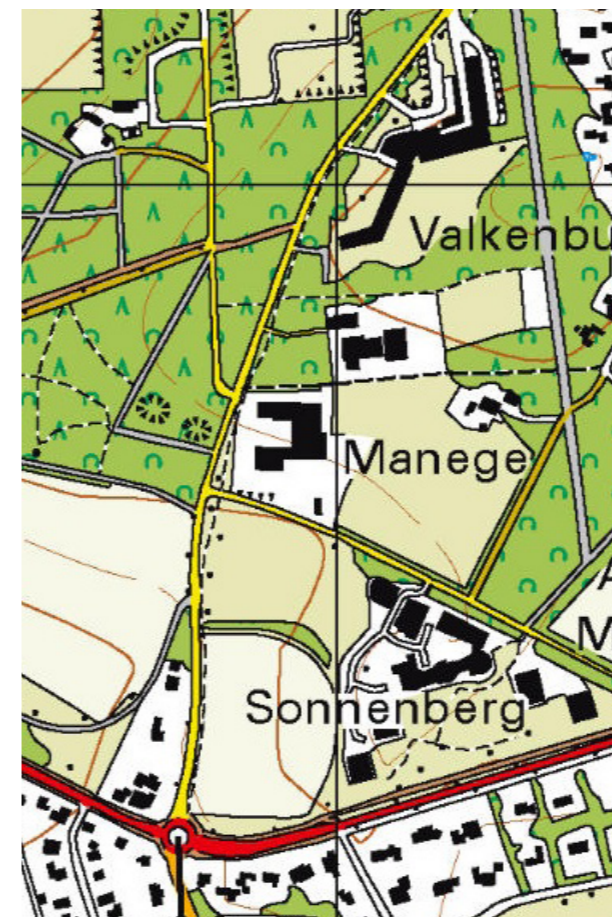


Huidige zuidgevel stal



Horecareclame (ontneemt zicht in oostelijke richting over weiland)

### 3 HUIDIGE SITUATIE



De bouw van het huidige complex in deze verschijningsvorm en omvang is enkele decennia geleden mogelijk gemaakt. Ook de diverse functies, zoals horeca en manege, op het perceel zijn indertijd toegestaan. De uitstraling van het geheel vanuit de omgeving is niet aantrekkelijk. De architectuur en de materiaaltoepassingen zijn zeer sober. Het gehele complex heeft een besloten karakter, er is nauwelijks een visuele relatie met de omgeving.

Er zijn nog enkele historische elementen van het voormalige landgoed De Sonnenberg aanwezig. Het betreft de moestuin en de oude ontsluiting voor de verbinding tussen de tuinmanswoning en de boerderij. Er is nog een deel van de oorspronkelijke beukenhaag en een uitgegroeide beuk van de moestuin aanwezig.



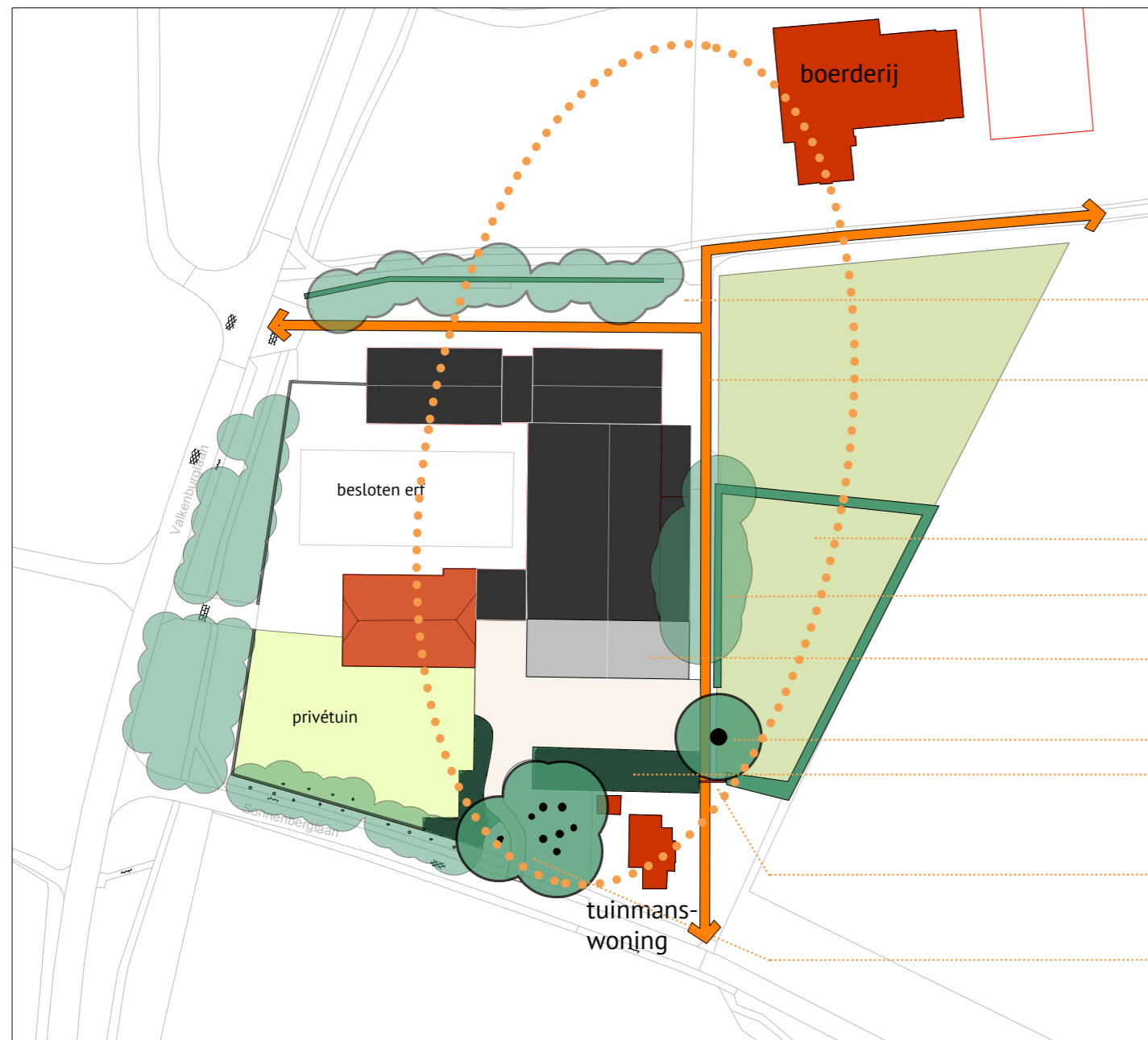
## 4 GEMEENTELIJK BELEID

In de Visie landgoederen en buitenplaatsen 2018 worden de onderstaande Kansen genoemd voor landgoed De Sonenberg (N.B. de nummering is conform Visie)

### Kansen

1. Bezie de locaties in samenhang met het aangrenzende landschap
  - **Het open houden van de akkers is essentieel voor de beleving van het landgoed**
3. Vergroot de natuurwaarden van de gebieden
  - **Ga mogelijkheid na om maïsakkers om te vormen naar hooiland**
6. Denk in gebouwenensembles
  - **Mocht Parkflat De Valkenburght op termijn vervangen worden door nieuwbouw, ga dan uit van een open verkaveling**
7. Stel meubilair- en materialencatalogi voor de landgoederen en buitenplaatsen op
  - **Gebruik voor het buitenmeubilair de landgoedstijl**
8. Elk landgoed, elke buitenplaats vergt specifieke vormen van beheer
  - **Elk terreintype van het landgoed (bos, parklandschap) vraagt een eigen vorm van beheer**

Tot slot wordt in de landgoederenvisie de Constatie “LAGE URGENTIE” aan De Sonenberg toegekend. “De opgave is beperkt: De door de akkers en velden snijdende lanen vormen het geraamte van het landgoed. Aan de op de Utrechtseweg georiënteerde glooiende gazons met boomgroepen kunnen de landgoederen De Bildersberg en Hoog Oorsprong een voorbeeld nemen.” Dit betekent dat er naast de bovengenoemde kansen, geen specifieke eisen ten aanzien van de ontwikkeling van het landgoed worden gesteld. Ook voor de locatie Valkenburglaan 1 zijn geen suggesties of eisen opgenomen.



verbeteren entree- en parkeergebied horeca

historische padenstructuur herkenbaar houden

moestuין herkenbaar houden

bomenrij behouden

uitbreiding rijhal max. 11 m.

uitgegroeide beuk behouden

beplantingsstrook aanbrengen

karakteristiek (moestuין)hekwerk plaatsen

boomgroep behouden  
en aantrekkelijk entreegebied

Aanbevelingen voor ontwikkeling Valkenburghoeve

## 5 AANBEVELINGEN

Op basis van de cultuurhistorische studie blijkt dat het historische landgoed De Sonneveld sterk aangetast is door de ruimtelijke ontwikkelingen na de Tweede Wereldoorlog. Toch is het belangrijk om de resterende elementen, zoals de lanenstructuur, de rentmeesterswoning, de tuinmanswoning en de boerderij te koesteren.

De aanbevelingen voor de planlocatie zijn:

- Het gebouwencomplex als een eigentijdse hofstede of hoeve beschouwen.
- De hoeve kan samen met de historische boerderij en de tuinmanswoning een fraai ensemble vormen.
- Een stevige groene buffer tussen de tuinmanswoning en het voorterrein van de stal aanleggen. De tuinmanswoning en het bakhuis blijven hierdoor een herkenbare eenheid.
- Zoveel mogelijk de historische padenstructuur herkenbaar houden: dus geen bouwwerken op deze lijnen plaatsen.
- De bestaande bomen op het terrein handhaven en beschermen. Dit geldt vooral voor de bomengroep ten westen van de tuinmanswoning.
- De nieuwe bedrijfsentree aan de zuidzijde verdient een landgoeditstraling. Relatief open en zichtbaar. Poort op ruime afstand van de Sonnenberglaan plaatsen.
- De karakteristieke driehoekige vorm van de voormalige moestuin behouden. Binnen de hagen kunnen andere functies, zoals een springbak worden opgenomen. Indien mogelijk ook het noordelijke deel van de voormalige moestuin bij het perceel trekken.
- De oude haag om de moestuin handhaven, maar niet met jong plantmateriaal verlengen. De overgang uitvoeren in de vorm van een passend (eigentijds) hekwerk of poort.
- De noordzijde van het terrein verdient een betere inrichting, waardoor de horecavoorziening beter beleefbaar wordt. Bebording en markering in bescheiden chique uitvoering.





Referentiebeeld gepotdekseld hout



Referentiebeeld daklijst en goot



Referentiebeeld rodondendronbeplanting bij de zuidelijke entree



Referentiebeeld geveltint zachtgeel



Referentiebeeld transparant metalen schuifpoort en klinkerverharding

## 6 BEELDKWALITEIT

De beeldkwaliteit is gebaseerd op het beeld van een hoeve op een landgoed. Een referentie naar de architectuur en het kleurgebruik van voormalig kasteel De Sonneberg is niet wenselijk. Hier passen duurzame en robuuste materialen met een stoere detaillering en klassiek kleurgebruik. Dit geldt zowel voor de gebouwen als voor de buitenruimte.

Op deze pagina's is met behulp van referentiebeelden een sfeerbeeld gegeven.

Beeldkenmerk van de Valkenburghoeve >



## BRONNEN

Gelders Genootschap, Storms-Smeets, Elyze (eindred.), Gelders Arcadië. Atlas van een buitenplaatsenlandschap. (2011), Utrecht, Stichting Matrijs

Gemeente Renkum, Glinsterend in het groen. Visie landgoederen en buitenplaatsen 2018 (november 2017), Oosterbeek

Van der Kuil, Pieter, (2017), De familie Wellenbergh en Huize de Sonnenberg. De rijke geschiedenis van een geliefd wandelgebied, Oosterbeek ([www.heemkunderenkum.nl / de-familie-wellenbergh-en-huize-de-sonnenberg](http://www.heemkunderenkum.nl/de-familie-wellenbergh-en-huize-de-sonnenberg))

<http://www.heemkunderenkum.nl/dorpen/oosterbeek-sonnenberglaan>

<http://www.heemkunderenkum.nl/dorpen/oosterbeek-valkenburglaan>

<http://www.hansbraakhuis.nl/Renkum/Sonnenberg.html>

[www.pdok.nl/viewer](http://www.pdok.nl/viewer)

[www.topotijdreis.nl](http://www.topotijdreis.nl)





QUICKSCAN FLORA EN FAUNA

VALKENBURGLAAN 1

TE OOSTERBEEK





**Ecologie**



# Rapportage quickscan flora en fauna

## Valkenburglaan 1 te Oosterbeek

<b>Opdrachtgever</b>	Harm Post Advies Bakenbergseweg 1-4 6814 MA Arnhem
<b>Rapportnummer</b>	6986.001
<b>Versienummer</b>	D1
<b>Status</b>	Eindrapportage
<b>Datum</b>	1 juni 2018
<b>Vestiging</b>	Brabant Heinz Moormannstraat 1b 5831 AS Boxmeer 0485 - 581818 boxmeer@econsultancy.nl
<b>Opsteller</b>	S.H.W.M. Claessens, MSc
<b>Paraaf</b>	
<b>Kwaliteitscontrole</b>	ing. R.J. Stoffer
<b>Paraaf</b>	



### *Kwaliteitszorg*

Econsultancy is lid van het Netwerk Groene Bureaus (NGB). Het NGB is een vereniging van ecologische advies- en onderzoeksbureaus die werkt aan de kwaliteit van advisering gericht op natuur, landschap, water, milieu en ruimte en die de belangen behartigt van groene adviesbureaus. Het Netwerk hanteert een gedragscode die opdrachtgevers en andere belanghebbers een basis biedt om de leden aan te spreken op de kwaliteit van hun werk.

### *Betrouwbaarheid*

Dit onderzoek is op zorgvuldige wijze uitgevoerd conform de toepasselijke en van kracht zijnde regelgeving ten aanzien van natuurwetgeving. Het onderzoek betreft een momentopname en geeft een inschatting van de geschiktheid van de onderzoekslocatie voor beschermde soorten en het al dan niet voorkomen van soorten. De gebruikte informatie omtrent verspreiding van soorten is deels afkomstig uit de NDFF en mag niet zonder toestemming worden verstrekt aan derden of op enige andere wijze openbaar gemaakt worden. Econsultancy accepteert op voorhand geen aansprakelijkheid ten aanzien van mogelijke beslissingen die de opdrachtgever naar aanleiding van het door Econsultancy uitgevoerde onderzoek neemt.

In het algemeen kan gesteld worden dat een quickscan geldig is voor een periode van 2 tot 3 jaar, tenzij in deze periode de ecologische omstandigheden wezenlijk zijn veranderd en/of de Wet natuurbescherming, dan wel inzichten hieromtrent zijn gewijzigd. Bij uitstel van de uitvoering van een project met meer dan 3 jaar verdient het de aanbeveling de resultaten van de quickscan opnieuw te toetsen.

## INHOUDSOPGAVE

1	INLEIDING .....	1
2	GEBIEDSBESCHRIJVING .....	2
	2.1 Huidig gebruik onderzoekslocatie en omgeving .....	2
	2.2 Toekomstig gebruik van de onderzoekslocatie en voorgenomen ingrepen .....	3
3	ONDERZOEKSMETHODIEK .....	4
4	OVERZICHT VAN DE NATIONALE NATUURWETGEVING .....	5
	4.1 Zorgplicht .....	5
	4.2 Soortenbescherming .....	5
	4.3 Gebiedenbescherming .....	6
	4.4 Houtopstanden .....	7
5	AANGETROFFEN EN TE VERWACHTEN BESCHERMDE SOORTEN .....	8
	5.1 Vogels .....	8
	5.2 Vleermuizen .....	8
	5.3 Overige zoogdieren .....	10
	5.4 Reptielen, amfibieën en vissen .....	11
	5.5 Ongewervelden .....	12
	5.6 Vaatplanten .....	13
6	TOETSING AAN SOORTENBESCHERMING .....	14
	6.1 Algemene broedvogels .....	14
	6.2 Vleermuizen .....	14
	6.3 Levendbarende hagedis en hazelworm .....	15
	6.4 Algemene grondgebonden zoogdieren en amfibieën .....	15
	6.5 Overige soort(groep)en .....	15
7	TOETSING AAN GEBIEDENBESCHERMING .....	16
	7.1 Natura 2000 .....	16
	7.2 Natuurnetwerk Nederland .....	17
8	HOUTOPSTANDEN .....	18
9	SAMENVATTING EN CONCLUSIES .....	19

Bijlage 1      toelichting verbodsbepalingen Wet natuurbescherming  
 Bijlage 2      verklarende woordenlijst

## 1 INLEIDING

Econsultancy heeft van Harm Post Advies opdracht gekregen voor het uitvoeren van een quickscan flora en fauna aan de Valkenburglaan 1 te Oosterbeek.

De quickscan flora en fauna is uitgevoerd in het kader van een bestemmingsplanwijziging en heeft als doel in te schatten of er op de onderzoekslocatie planten- en diersoorten aanwezig of te verwachten zijn, die volgens de Wet natuurbescherming een beschermde status hebben en die mogelijk negatieve invloed kunnen ondervinden door de voorgenomen ingreep. Tevens is beoordeeld of de voorgenomen ingreep invloed kan hebben op Natura 2000-gebieden, houtopstanden die middels de Wet natuurbescherming zijn beschermd, of op gebieden die deel uitmaken van het Natuurnetwerk Nederland.

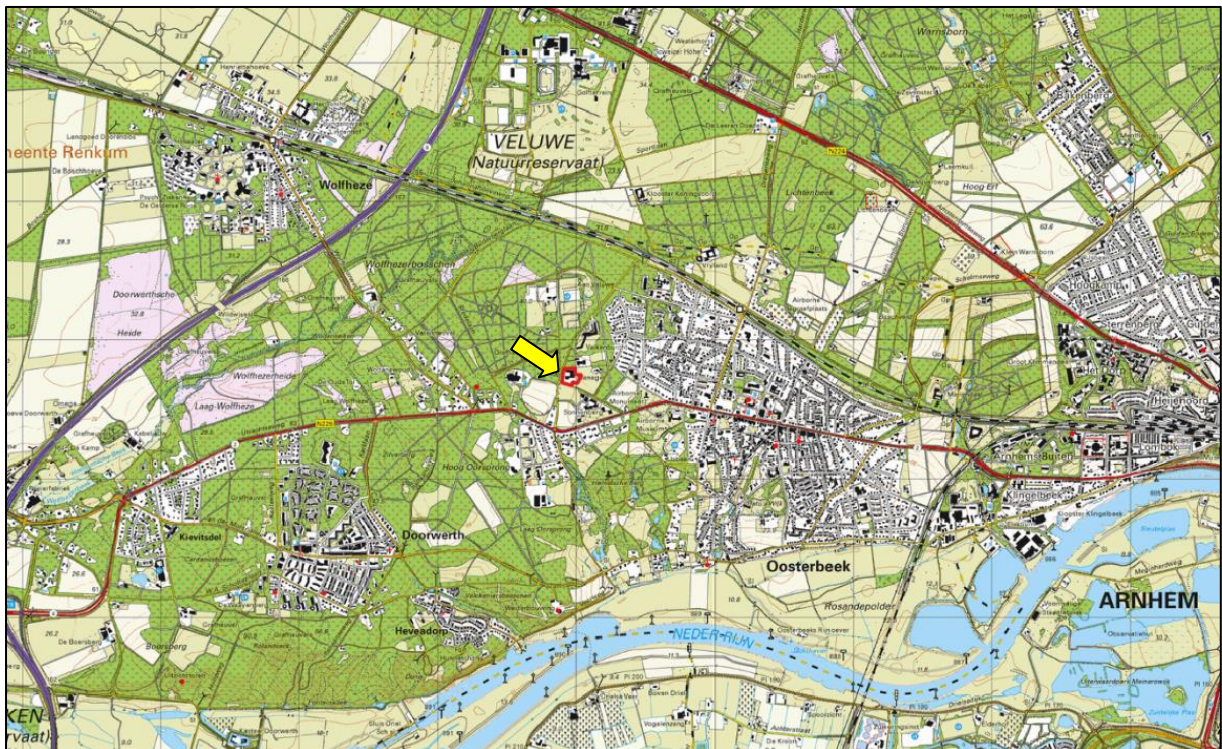
Econsultancy is lid van de branchevereniging "Netwerk Groene Bureaus" en werkt volgens de door het Netwerk opgestelde gedragscode en protocollen. In dat kader verklaart Econsultancy ten behoeve van de onderzoekslocatie niet eerder betrokken te zijn geweest voor ecologische advisering of ecologisch onderzoek.

## 2 GEBIEDSBESCHRIJVING

### 2.1 Huidig gebruik onderzoekslocatie en omgeving

De onderzoekslocatie ( $\pm 1,2$  ha) ligt aan de Valkenburglaan 1, circa 1,7 kilometer ten noordwesten van de kern van Oosterbeek (zie figuur 1).

Volgens de topografische kaart van Nederland, kaartblad 40 A (schaal 1:25.000), zijn de coördinaten van het midden van de onderzoekslocatie  $X = 184.867$ ,  $Y = 444.646$



**Figuur 1.** Topografische ligging van de onderzoekslocatie.

De onderzoekslocatie betreft een manegegebouw met een dressuurhal, buitenbak, paardenstallen, weilanden en een kantoorgebouw. De oostzijde wordt begrensd door de Valkenburglaan met daarachter bosrijk gebied, evenals aan de noordzijde van de locatie. Aan de zuidwestzijde bevindt zich agrarisch (gras)landschap.

In figuur 2 is een luchtfoto van de onderzoekslocatie en de directe omgeving weergegeven. De figuren 3 t/m 8 geven een impressie van de onderzoekslocatie, middels foto's die zijn genomen tijdens het veldbezoek.

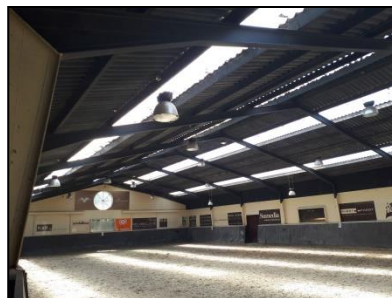




**Figuur 2.** Luchtfoto onderzoekslocatie en directe omgeving.



**Figuur 3.** Dressuurhal achter paarden buitenrijbak die gesloopt gaat worden.



**Figuur 4.** Binnenzijde dressuurhal.



**Figuur 5.** Dressuurhal grenzend aan open veld met bebouwing.



**Figuur 6.** Zijde dressuurhal met vloer-  
muiskast.



**Figuur 7.** Achterzijde dressuurhal met  
bomenrij.



**Figuur 8.** Noorden en oosten van on-  
derzoekslocatie is bosgebied.

## 2.2 Toekomstig gebruik van de onderzoekslocatie en voorgenomen ingrepen

De initiatiefnemer is voornemens een deel van de manege (paarden dressuurhal en stal) te slopen ten behoeve van de bouw van een grotere hal (paarden springhal).

### 3 ONDERZOEKSMETHODIEK

Het onderzoek is uitgevoerd middels het verrichten van een veldbezoek en een bureauonderzoek. Op deze wijze is inzicht verkregen in de aanwezigheid van geschikt habitat en de daarbij te verwachten beschermde soorten, gesitueerd op of nabij de onderzoekslocatie.

Het veldbezoek is afgelegd op 17 mei 2018. Tijdens dit veldbezoek is de gehele onderzoekslocatie, alsmede de directe omgeving beoordeeld. Gedurende het veldbezoek is gelet op de mogelijke aanwezigheid van beschermde en bedreigde soorten op basis van het aanwezige habitat.

Verder is aan de hand van verspreidingsatlassen, andere standaardwerken en op basis van “expert judgement” nagegaan welke bijzondere planten- en diersoorten er voor kunnen komen op de onderzoekslocatie en zijn omtrent gebiedsbescherming gegevens van de provincie Gelderland geraadpleegd. Actuele verspreidingsgegevens van flora en fauna zijn uit de Nationale Databank Flora en Fauna (NDFF) opgevraagd.

De quickscan flora en fauna is een toets van de ecologische potenties van de onderzoekslocatie en betreft geen volwaardig soort(en) specifiek onderzoek. Er zijn in het onderhavige onderzoek geen inventarisaties uitgevoerd van soorten en soortgroepen. Een ecologische inventarisatie beslaat meerdere veldbezoeken gedurende de voor de soortgroep meest gunstige periode van het jaar.

## 4 OVERZICHT VAN DE NATIONALE NATUURWETGEVING

Dit hoofdstuk geeft achtergrondinformatie over de natuurwetgeving waaraan de voorgenomen ingreep op de onderzoekslocatie wordt getoetst. Er wordt een globale toelichting gegeven ten aanzien van potentiële overtredingen van de Wet natuurbescherming bij de meest voorkomende soorten en soortgroepen. Dit hoofdstuk is niet toegespitst op de situatie op de onderzoekslocatie, maar geeft enkel een beschrijving van de vigerende wetgeving. De Wet natuurbescherming is gericht op:

- het beschermen en ontwikkelen van de natuur, mede vanwege de intrinsieke waarde en het behouden en herstellen van de biologische diversiteit;
- het doelmatig beheren, gebruiken en ontwikkelen van de natuur ter vervulling van maatschappelijke functies;
- het verzekeren van een samenhangend beleid gericht op het behoud en beheer van waardevolle landschappen, vanwege hun bijdrage aan de biologische diversiteit en hun cultuurhistorische betekenis, mede ter vervulling van maatschappelijke functies.

De bevoegdheid voor het verlenen van ontheffingen en vrijstellingen bij soortenbescherming ligt grotendeels bij de provincies. De provincie is bevoegd gezag voor de toetsing van handelingen met mogelijke gevolgen voor beschermde dier- en plantensoorten (de soortenbeschermingsbepalingen) én voor Natura 2000-gebieden (de gebiedenbeschermingsbepalingen). Alleen bij ruimtelijke ingrepen waarmee grote nationale belangen zijn gemoeid, blijft het Rijk bevoegd gezag.

### 4.1 Zorgplicht

Het eerste artikel in de Wet natuurbescherming heeft betrekking op de zorgplicht en heeft betrekking op het voorkomen of beperken van schade aan soorten en gebieden, voor zover deze niet middels overige verbodsbepalingen zijn gereguleerd. Het gaat daarbij in de praktijk vooral om minder streng beschermde soorten, waarbij het onnodig doden, verwonden of beschadigen dient te worden vermeden.

In bijlage 1 wordt dit artikel nader toegelicht.

### 4.2 Soortenbescherming

Bij een quickscan flora en fauna wordt in beeld gebracht of er (potentiële) vaste rust- of verblijfplaatsen aanwezig zijn van de soorten uit de verschillende beschermingsregimes. Vervolgens wordt beoordeeld of de voorgenomen ingreep verstorend kan zijn en of nader onderzoek noodzakelijk wordt geacht.

De Wet natuurbescherming onderscheidt beschermingsregimes voor soorten op grond van internationale verdragen, aangevuld met soorten die vanuit een nationaal oogpunt beschermd worden. Hierdoor zijn er in de Wet natuurbescherming drie verschillende verbodsartikelen per categorie soorten;

- soorten van de Vogelrichtlijn (*artikel 3.1*);
- soorten van de Habitatrichtlijn en de verdragen van Bern en Bonn (*artikel 3.5*);
- andere soorten (*artikel 3.10*).

In bijlage 1 worden deze artikelen nader toegelicht.

### 4.3 Gebiedenbescherming

Indien een plangebied in of nabij een beschermd gebied is gelegen, dan dient te worden bepaald of er een (extern) effect valt te verwachten. Het gaat daarbij om Natura 2000-gebieden en gebieden behorend tot het Natuurnetwerk Nederland.

#### 4.3.1 Natura 2000

Natura 2000 is de benaming voor een Europees netwerk van natuurgebieden waarin belangrijke flora en fauna voorkomen, gezien vanuit een Europees perspectief. Met Natura 2000 wil men deze flora en fauna duurzaam beschermen. De staatssecretaris van Economische Zaken heeft voor Nederland ruim 160 Natura 2000-gebieden aangewezen. Gezamenlijk hebben ze een oppervlak van ruim 1,1 miljoen hectare. Ze maken deel uit van een samenhangend netwerk van natuurgebieden in de Europese Unie die zijn aangewezen op grond van de Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn. Het doel van Natura 2000 is het keren van de achteruitgang van de biodiversiteit.

Binnen een gebied kan spanning optreden tussen economie en ecologie. In een zogenaamd beheerplan leggen Rijk en provincies vast welke activiteiten, op welke wijze mogelijk zijn. Uitgangspunt is steeds het realiseren van ecologische doelen met respect voor en in een zorgvuldige balans met wat particulieren en ondernemers willen. Het opstellen gebeurt daarom in overleg met alle direct betrokkenen, zoals beheerders, gebruikers, omwonenden, gemeenten, natuurorganisaties en waterschappen. Samen geven ze invulling aan beleven, gebruiken en beschermen. Daar draait het om in de Nederlandse Natura 2000-gebieden (bron: Regiegroep Natura 2000).

Het is krachtens de Wet natuurbescherming verboden zonder vergunning van Gedeputeerde Staten projecten te realiseren of andere handelingen te verrichten die gelet op de instandhoudingsdoelstellingen voor een Natura 2000-gebied de kwaliteit van de natuurlijke habitats of de habitats van soorten in dat gebied kunnen verslechteren of een significant verstorend effect kunnen hebben op de soorten waarvoor dat gebied is aangewezen (artikel 2.7, lid 2).

Handelingen die een negatieve invloed hebben op Natura 2000-gebieden, worden slechts onder strikte voorwaarden toegestaan. Een vergunning is vereist. Door middel van het Nederlandse vergunningstelsel wordt een zorgvuldige afweging gewaarborgd. De vergunningen zullen beoordeeld en afgegeven worden door de desbetreffende provincie.

#### 4.3.2 Natuurnetwerk Nederland

Het Natuurnetwerk Nederland is het Nederlands netwerk van bestaande en nieuw aan te leggen natuurgebieden. Het netwerk moet natuurgebieden beter verbinden met elkaar en met het omringende agrarisch gebied.

Het Natuurnetwerk Nederland bestaat uit:

- bestaande natuurgebieden, waaronder de 20 Nationale Parken;
- gebieden waar nieuwe natuur aangelegd wordt;
- landbouwgebieden, beheerd volgens agrarisch natuurbeheer;
- ruim 6 miljoen hectare grote wateren: meren, rivieren, de Noordzee en de Waddenzee;
- alle Natura 2000-gebieden.

Conform artikel 1.12 van de Wet natuurbescherming dragen Gedeputeerde Staten in hun provincie zorg voor de totstandkoming en instandhouding van een samenhangend landelijk ecologisch netwerk, genaamd 'Natuurnetwerk Nederland'. Zij wijzen daartoe in hun provincie gebieden aan die tot dit netwerk behoren.

De planologische begrenzing en beschermingsregimes van het Natuurnetwerk Nederland loopt via het traject van de provinciale ruimtelijke structuurvisies en verordeningen.

#### **4.4 Houtopstanden**

De bescherming van houtopstanden conform hoofdstuk 4 van de Wet natuurbescherming heeft als doel om het aanwezige areaal bos in Nederland te behouden. Onder houtopstanden vallen alle zelfstandige eenheden van bomen, boomvormers of struiken van een oppervlakte van tien are of meer of rijbeplanting die meer dan twintig bomen omvat. In bijlage 1 (tabel V) wordt de regels nader toegelicht.

Wanneer houtopstanden geveld worden, niet vallende onder artikel 4.1 van de Wet natuurbescherming, geldt een meldingsplicht bij Gedeputeerde Staten van desbetreffende provincie (artikel 4.2 Wnb). Op basis van deze melding wordt door de provincie beoordeeld of de voorgenomen velling aanvaardbaar is in het kader van natuur- en landschapswaarden. Indien er geen bezwaar is om de houtopstanden te kappen, verplicht artikel 4.2 van de Wet natuurbescherming om binnen 3 jaar na het vellen of tenietgaan van de houtopstand op dezelfde grond houtopstanden opnieuw aan te planten. Er geldt een algehele vrijstelling van de herplantplicht voor houtopstanden die gekapt worden in het kader van natuurbeheer en natuurbehoud.

Indien bij de voorgenomen ontwikkeling herplantplicht geldt, maar niet voldaan kan worden aan de herplantplicht op de projectlocatie zelf, dan dient een ontheffing aangevraagd te worden met betrekking tot de herplantplicht bij de desbetreffende provincie. De provincie toetst vervolgens of voldaan wordt aan de bij de provinciale verordening gestelde regels voor herbeplanting op andere perceelsgronden. Deze regels hebben onder andere betrekking op de kwaliteit, oppervlakte en locatie van de andere grond en de natuurwaarde van de te vellen houtopstand. Tevens kan ontheffing verleend worden van herplantplicht ter plaatse, indien gewerkt wordt via een door het ministerie goedgekeurde gedragscode die gebruikt mag worden door een van de betrokken partijen voor een wijze van vellen en een wijze van herplanten.

## 5 AANGETROFFEN EN TE VERWACHTEN BESCHERMDE SOORTEN

Het voorkomen van planten- en diersoorten in een gebied wordt mede bepaald door de aanwezigheid van geschikt leefgebied. Een soort kan in zijn leefgebied gebruik maken van verschillende plekken om te verblijven. Al deze plekken (biotopen) kunnen een bepaalde functie voor de soort vervullen. In dit hoofdstuk wordt op basis van het aanwezige habitat / verblijfsmogelijkheden samen met verspreidingsgegevens beschreven welke beschermde soorten binnen de onderzoekslocatie kunnen voorkomen. Afhankelijk van de soort wordt ingegaan op de potentiële aanwezigheid van vaste rust- en verblijfplaatsen, foerageergebied en verbindingroutes. Tevens wordt beoordeeld of de voorgenomen plannen een negatief effect kunnen hebben op de mogelijk aanwezige beschermde soorten. In hoofdstuk 6 wordt beschreven welke juridische implicaties dit voor het project heeft.

### 5.1 Vogels

#### 5.1.1 Broedvogels (nesten jaarrond beschermd)

Er zijn broedvogels waarvan de nesten ook beschermd zijn op het moment dat ze niet voor de voortplanting in gebruik zijn. Aan de rand van de bebouwde kom kunnen dit bijvoorbeeld zijn: buizerd, kerkuil, wespendif en huismus. Met de sloop van de dressuurhal en paardenstallen is verstoring van deze soorten uitgesloten, daar de bebouwing ongeschikt is voor nesten van bijvoorbeeld de kerkuil en er ook geen dakpannen aanwezig zijn voor nesteling van de huismus. In de bomenrij grenzend aan de dressuurhal zijn tevens geen grote nesten aangetroffen.

#### 5.1.2 Overige broedvogels

De bebouwing/beplanting op de onderzoekslocatie kan onderdak bieden aan broedvogelsoorten zoals merel, winterkoning, groenling, roodborst en houtduif. De nesten van deze soorten zijn alleen beschermd op het moment dat ze als zodanig in gebruik zijn. Overtreding van verbodsbepalingen uit de Wet natuurbescherming zijn te voorkomen (zie hoofdstuk 6).

De broedvogels waarvan het nest in uitzonderlijke gevallen eveneens jaarrond is beschermd, zijn voornamelijk holenbroeders, zoals spechten en mezen, of makers van grote nesten, zoals ekster, zwarte kraai, boerenzwaluw, bonte vliegenvanger, boomklever en boomkruiper. Tijdens het veldbezoek kon de bebouwing en beplanting op en rondom de onderzoekslocatie goed onderzocht worden op nesten, deze zijn niet aangetroffen. De nesten van deze soorten zijn alleen beschermd op het moment dat ze als zodanig in gebruik zijn. Overtreding van verbodsbepalingen uit de Wet natuurbescherming zijn te voorkomen (zie hoofdstuk 6). De broedvogels waarvan het nest in uitzonderlijke gevallen eveneens jaarrond is beschermd, zijn voornamelijk holenbroeders, zoals spechten en mezen, of makers van grote nesten, zoals ekster en zwarte kraai. Het gaat hierbij om algemeen voorkomende soorten, die ook in de directe omgeving voldoende broedgelegenheid hebben. Er zijn derhalve geen bijzondere ecologische omstandigheden die rechtvaardigen dat de nesten van genoemde soorten op de onderzoekslocatie een jaarrond beschermde status zouden moeten hebben. Het werken buiten het broedseizoen is voldoende om overtreding van de Wet natuurbescherming te voorkomen (zie hoofdstuk 6).

### 5.2 Vleermuizen

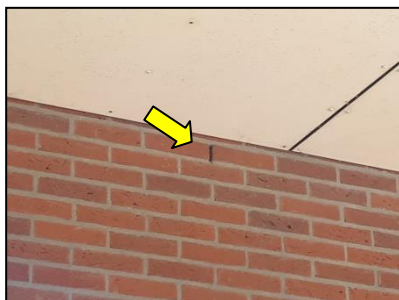
Volgens verspreidingsgegevens van de NDFF is de onderzoekslocatie gelegen in een deel van Nederland waar de volgende vleermuissoorten kunnen voorkomen: de gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis, laatvlieger, rosse vleermuis, bosvleermuis, baardvleermuis, gewone grootoorvleermuis, franjestaart, meervleermuis en watervleermuis.

### *Verblijfplaatsen op de onderzoekslocatie*

De aanwezige bomen op de onderzoekslocatie zijn onderzocht op holtes, spleten en/of loshangend schors, wat kan dienen als potentiële vaste rust- en verblijfplaats voor boombewonende vleermuizen. Deze zijn niet aangetroffen en daarmee zijn boombewonende vleermuizen uit te sluiten.

De bebouwing op de onderzoekslocatie is in principe geschikt als verblijfplaats voor gebouwbewonende vleermuizen, vanwege de aanwezigheid van geschikte openingen in de vorm van stootvoegen die toegang verlenen tot de spouwmuren aan de voorzijde van het gebouw (figuur 9). De paardenstallen zijn daardoor geschikt als verblijfplaats voor gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis en laatvlieger. Het onderdeel van het gebouw waarin de dressuurhal zich bevindt is door afwezigheid van dergelijke stootvoegen en de aanwezige dakbedekking ongeschikt. Aan deze zijde hangen aan de buitenkant echter vleermuiskasten die voor de werkzaamheden verplaatst dienen te worden, mits deze niet in gebruik zijn door vleermuizen (figuur 10). Bij eventuele renovatie van het aangrenzende gebouw moet er rekening worden gehouden met de loshangende boeiboord die tevens toegang verleend voor deze vleermuissoorten (figuur 11).

De genoemde soorten kunnen de bebouwing in principe gebruiken als zomerverblijfplaats, kraamverblijfplaats en paarverblijfplaats. Bij de sloop van de bebouwing kan daarom sprake zijn van verstoring en vernietiging ten aanzien van een vaste rust- en verblijfplaats van desbetreffende soorten.



**Figuur 9.** Stootvoegen aan voorzijde dressuurhal kunnen dienen als potentiële verblijfplaats voor vleermuizen.



**Figuur 10.** Een van de vleermuiskasten aan de buitenzijde dressuurhal.



**Figuur 11.** Loshangende boeiboord biedt ruimte voor invliegende vleermuizen.

### *Verblijfplaatsen buiten de onderzoekslocatie*

Door de herinrichting van de onderzoekslocatie worden door de onderlinge afstand tot mogelijke verblijfplaatsen geen potentieel belangrijke aanvliegroutes aangetast en zal er geen verstoring plaatsvinden van een in de omgeving gelegen verblijfplaats.

### *Foerageerhabitat*

De onderzoekslocatie zal, gelet op het aanwezige habitat gebruikt kunnen worden door in de omgeving verblijvende vleermuizen als de gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis, laatvlieger, rosse vleermuis, bosvleermuis, baardvleermuis, gewone grootoorvleermuis, franjestaart, meervleermuis en watervleermuis om te foerageren. De plannen zullen echter geen aantasting van belangrijk foerageerhabitat vormen. Door de voorgenomen ingreep zal het aanbod van foerageermogelijkheden niet in het geding komen, in de directe omgeving is meer geschikt foerageerhabitat voor vleermuizen aanwezig in de vorm van bosrand.

### *Vliegroutes*

Vleermuizen maken veelal gebruik van lijnvormige (donkere) landschapselementen als houtsingels, beken en lanen om zich te verplaatsen tussen verblijfplaatsen en foerageergebieden. Door de herinrichting van de onderzoekslocatie worden geen vliegroutes verstoord, vooropgesteld dat de bomen in

de omgeving die als potentiële vliegroute kunnen fungeren, gehandhaafd blijven bij de herbestemming van de onderzoekslocatie (zie hoofdstuk 6).

### 5.3 Overige zoogdieren

Alle zoogdieren in Nederland zijn beschermd. Voor sommige algemeen voorkomende soorten geldt een provinciale vrijstelling bij ruimtelijke ontwikkeling. Op deze wijze is er onderscheid te maken in streng beschermde en minder streng beschermde soorten. Volgens verspreidingsgegevens van de NDFF zijn in de afgelopen 5 jaar binnen enkele kilometers van de onderzoekslocatie de streng beschermde bever, boommarter, steenmarter, das en eekhoorn waargenomen.

#### 5.3.1 Streng beschermde soorten

##### *Bever*

Volgens verspreidingsgegevens van de NDFF worden in het gebied, ongeveer 2 kilometer ten zuiden van de onderzoekslocatie, waarnemingen gedaan van sporen van de bever. Echter is op de onderzoekslocatie geen geschikt habitat aanwezig. Tijdens het veldbezoek zijn er geen waarnemingen gedaan van wissels, glijbanen of loop- of eetsporen die duiden op de aanwezigheid en/of het gebruik van de onderzoekslocatie door de bever. Ook zijn er geen burchten aangetroffen binnen de onderzoekslocatie. Vaste rust- verblijfplaatsen voor de bever kunnen hiermee worden uitgesloten.

##### *Boommarter*

De onderzoekslocatie vormt geschikt habitat voor de boommarter. De boommarter maakt gebruik van boomholtes, van onder andere spechten, als verblijfplaats. Deze soort heeft binnen zijn territorium verscheidene verblijfplaatsen. Tijdens het veldbezoek zijn geen boomholtes aangetroffen of sporen anderzijds zoals uitwerpselen of prooiresten die afkomstige waren van een boommarter. Gelet op het ontbreken van sporen kan worden gesteld dat de onderzoekslocatie niet in gebruik is door de boommarter.

##### *Das*

De das komt volgens de verspreidingsgegevens voor in de omgeving. De onderzoekslocatie is door de afwezigheid van reliëf en/of schuilmogelijkheden ongeschikt als vaste rust- en verblijfplaats voor dassen. Tijdens het veldbezoek zijn op de onderzoekslocatie en in de directe omgeving geen loop- en eetsporen gevonden die duiden op de aanwezigheid en/of het gebruik van de onderzoekslocatie door de das. In de directe omgeving bevindt zich meer geschikt foerageergebied in het bos en in de bosranden aangrenzend aan de onderzoekslocatie. Vanwege de afwezigheid van geschikt habitat en sporen kan het voorkomen en daarmee verstoring van de das worden uitgesloten.

##### *Eekhoorn*

De onderzoekslocatie vormt geschikt habitat voor de eekhoorn. De hoge bomen op de onderzoekslocatie konden goed worden onderzocht op de aanwezigheid van nesten, zodat de aanwezigheid van een vaste rust- of verblijfplaats van eekhoorn kan worden uitgesloten.

##### *Steenmarter*

De onderzoekslocatie vormt geschikt habitat voor de steenmarter. Deze soort komt in de omgeving veelvuldig voor. Steenmarters gebruiken hooizolders, loze ruimtes onder het dak, in schuurtjes en dergelijke, als verblijfplaats. Een steenmarter heeft binnen zijn territorium verscheidene verblijfplaatsen. Tijdens het veldbezoek zijn geen sporen zoals uitwerpselen of prooiresten aangetroffen die duiden op het gebruik van de onderzoekslocatie als vaste rust- of verblijfplaats door deze soort. Bij intensief gebruik van een locatie door deze soort zijn dergelijke sporen vrij eenvoudig aan te treffen.



Gelet op het ontbreken ervan kan worden gesteld dat de onderzoekslocatie niet in gebruik is door de steenmarter.

Het voorkomen van overige grondgebonden zoogdieren waarvoor geen vrijstelling geldt, is tijdens het veldbezoek niet vastgesteld. Vanwege het ontbreken van geschikt habitat kan het voorkomen ervan redelijkerwijs worden uitgesloten.

### 5.3.2 Licht beschermde soorten

De onderzoekslocatie vormt geschikt habitat voor een aantal soorten grondgebonden zoogdieren. Het gaat daarbij om algemene soorten als konijn, egel, mol en diverse muizensoorten. Tevens komen in de omgeving door de provincie Gelderland vrijgestelde soorten voor, te weten de wezel, hermelijn en bunzing. Door de voorgenomen werkzaamheden bestaat de kans dat vaste rust- en verblijfplaatsen worden verstoord. Voor deze licht beschermde zoogdieren bestaat er altijd een zorgplicht (zie hoofdstuk 6).

## 5.4 Reptielen, amfibieën en vissen

### 5.4.1 Reptielen

Volgens verspreidingsgegevens van RAVON (van Delft et al. 2015) en de NDFF zijn in de directe omgeving van de onderzoekslocatie in de afgelopen 10 jaar de volgende streng beschermde reptielen waargenomen: adder, gladde slang, hazelworm, levendbarende hagedis, ringslang en zandhagedis.

#### *Adder*

De adder is in zijn gehele verspreidingsgebied een bewoner van halfopen tot open leefgebieden, met een rijke vegetatiestructuur. De adder heeft een voorkeur voor gebieden met overgangen van droog naar vochtig. Op de onderzoekslocatie is een dergelijk habitatype niet aanwezig waardoor negatieve effecten ten aanzien van de adder niet aan de orde zijn.

#### *Hazelworm en levendbarende hagedis*

De hazelworm en levendbarende hagedis worden voornamelijk waargenomen op bos- en heideterreinen en hebben een voorkeur voor een enigszins vochtige omgeving. Daarnaast maken ze ook gebruik van tal van verschillende habitatypes (van Delft et al. 2015). Doordat het habitat niet optimaal is, is het niet aannemelijk dat er een bestaande populatie op de onderzoekslocatie aanwezig is. Het is daarentegen niet uit te sluiten dat incidenteel een individu op of nabij de onderzoekslocatie kan voorkomen (zie hoofdstuk 6).

#### *Ringslang*

De ringslang is een watergebonden slang die voor de eiafzet gebruik maakt van compost, bladhopen en mestvaalten. Verder maken deze slangen voor hun verspreiding gebruik van structureelrijke overgangen van heide of grasland naar bos (Smith et al., 2001). Op de onderzoekslocatie bevindt zich geen geschikt habitat voor de ringslang. Op de onderzoekslocatie is een dergelijk habitatype niet aanwezig waardoor negatieve effecten ten aanzien van de adder niet aan de orde zijn.

#### *Gladde slang*

De gladde slang komt vooral voor op heideterreinen, hoogvenen en stuwwallen. In hun verspreiding zijn ze duidelijk beperkt tot zandgronden (van Delft et al. 2015). De onderzoekslocatie en de directe omgeving voldoen niet aan dit habitatype en het is daarom uitgesloten dat de gladde slang op de onderzoekslocatie wordt aangetroffen.

### *Zandhagedis*

De zandhagedis komt vooral voor op heideterreinen op hogere zandgronden, waar ze hun eieren leggen op zonnige, onbegroeide zandige plekken (van Delft *et al.* 2015). Zowel de onderzoekslocatie als de directe omgeving is ongeschikt als habitat voor de zandhagedis en daarom kan de aanwezigheid op locatie worden uitgesloten.

### **5.4.2 Amfibieën**

Volgens gegevens van de NDFF zijn binnen enkele kilometers rondom de onderzoekslocatie in de afgelopen 5 jaar de volgende soorten waargenomen: alpenwatersalamander, kleine watersalamander, gewone pad, rugstreepad, groene kikker, bruine kikker en poelkikker. Van deze soorten zijn de Alpenwatersalamander, rugstreepad en poelkikker streng beschermd.

#### *Alpenwatersalamander*

De alpenwatersalamander is een streng beschermde soort die weinig kritisch is over zijn habitat. De soort heeft een voorkeur voor zandige leemgronden, waar hij voorkomt in beboste gebieden (loofbos) of kleinschalige landschappen met heggen en struwelen. In het voorjaar komt de soort in allerlei typen water voor, zolang het niet snel stromend of rijk aan vis is. In de winter overwintert de soort op het land. Doordat wateroppervlakten als poelen, sloten en plassen op de onderzoekslocatie ontbreken zijn voortplantingsmogelijkheden en tevens een winterverblijf voor de alpenwatersalamander op de onderzoekslocatie uitgesloten (BIJ12, 2018).

#### *Rugstreepad*

De rugstreepad is een streng beschermde soort die graag van ondiepe wateren gebruik maakt. Ondiepe wateren warmen snel op en zijn voor deze moeilijk zwemmende soort toegankelijk. De rugstreepad plant zich in dergelijke tijdelijke wateren voort. Doordat wateroppervlakten als plassen op de onderzoekslocatie ontbreken zijn voortplantingsmogelijkheden en tevens een winterverblijf voor de rugstreepad op de onderzoekslocatie uitgesloten (BIJ12, 2018).

#### *De poelkikker*

De poelkikker leeft vooral in gebieden met zwak zure, oligotrofe, schone, stilstaande wateren. Bij voorkeur in de landschapstypen bos, heide en hoogveen. De soort komt ook voor in half natuurlijke graslanden, agrarische kleipolders met kwel, laagveen en op ruderaal terrein. Doordat wateroppervlakten als poelen, sloten en plassen op de onderzoekslocatie ontbreken zijn voortplantingsmogelijkheden en tevens een winterverblijf voor de poelkikker op de onderzoekslocatie uitgesloten (BIJ12, 2018).

### **5.4.3 Vissen**

Vanwege het ontbreken van oppervlaktewater op de onderzoekslocatie kan deze soortgroep buiten beschouwing worden gelaten.

## **5.5 Ongewervelden**

### *Libellen*

Er zijn slechts enkele libellensoorten die binnen de Wet natuurbescherming een strenge bescherming genieten. Deze zijn voor wat betreft hun verspreiding gebonden aan specifieke habitateisen, die veelal alleen in natuurgebied zijn te vinden. Beschermde soorten zijn op de onderzoekslocatie niet te verwachten.

### *Dagvlinders*

Beschermde dagvlinders stellen specifieke eisen aan het voortplantingshabitat met waard- en nectarplanten. Het is uitgesloten dat er binnen de onderzoekslocatie geschikt habitat aanwezig is voor een (deel)populatie van een beschermde vlindersoort.

### *Overige soorten*

Overige beschermde soorten, zoals vliegend hert, Europese rivierkreeft en platte schijfhoorn, zijn op de onderzoekslocatie uit te sluiten. Er is geen geschikt habitat voor dergelijke beschermde soorten op de onderzoekslocatie aanwezig en er zijn geen waarnemingen bekend in de directe omgeving van de onderzoekslocatie.

## **5.6 Vaatplanten**

Naast de onderzoekslocatie bevindt zich een weiland. Naast de te slopen bebouwing bestaat de ondergrond voornamelijk uit zand. Tevens is er aan de achterzijde van het woonhuis een siertuin aanwezig. Aangezien de locatie verder bijna geheel bestaat uit bebouwing en verharding, is het niet te verwachten dat er beschermde of zeldzame plantensoorten op de locatie te vinden zijn. Tijdens het veldbezoek zijn geen beschermde planten waargenomen. Hierbij is tevens gelet op de aanwezigheid van (beschermde) muurvegetatie.

## 6 TOETSING AAN SOORTENBESCHERMING

Als gevolg van de voorgenomen ingreep op de onderzoekslocatie kunnen er overtredingen van verbodsbepalingen uit soortbeschermingsparagrafen uit de Wet natuurbescherming optreden. In dit hoofdstuk wordt beschreven voor welke soorten er sprake is van dreigende overtreding van de Wet natuurbescherming en of met eenvoudige maatregelen overtreding is te voorkomen. Verder wordt beschreven voor welke soorten een vervolgtraject noodzakelijk is, bijvoorbeeld omdat toetsing van de ingreep aan de Wet natuurbescherming op basis van de huidige onderzoeksinspanning niet mogelijk is, en wat de eventuele consequenties zijn ten aanzien van ontheffingen.

### 6.1 Algemene broedvogels

Voor de algemene broedvogelsoorten die op de onderzoekslocatie zijn te verwachten geldt dat, indien het groen buiten het broedseizoen wordt verwijderd, er geen overtredingen plaats zullen vinden met betrekking tot deze soorten. Artikel 3.1 van de Wet natuurbescherming (Het is verboden nesten te beschadigen, te vernielen of weg te nemen) is van toepassing. De nesten mogen echter wel worden weggenomen wanneer deze op dat moment niet in gebruik zijn. In de Wet natuurbescherming wordt geen vaste periode gehanteerd voor het broedseizoen. Globaal kan voor het broedseizoen de periode maart tot half augustus worden aangehouden. Geldend is echter de aanwezigheid van een broedgeval op het moment van ingrijpen. Indien er binnen het broedseizoen gewerkt wordt dient voorafgaand een broedvogelinspectie plaats te vinden.

### 6.2 Vleermuizen

De te slopen bebouwing op de onderzoekslocatie is in principe geschikt als verblijfplaats voor vleermuizen. De sloop van de bebouwing zou in geval van aanwezigheid van een verblijfsfunctie van vleermuizen kunnen leiden tot overtreding van de Wet natuurbescherming. Tevens dienen de aanwezige vleermuiskasten binnen de onderzoekslocatie gecontroleerd te worden op gebruik door vleermuizen. Indien dit niet het geval is dienen de kasten zo spoedig mogelijk verplaatst te worden.

Alle vleermuissoorten zijn opgenomen in bijlage IV van de EU-Habitatrichtlijn, dier- en plantensoorten van communautair belang die strikt moeten worden beschermd. Vleermuizen worden ook benoemd in Bijlage II van de conventie van Bonn.

In onderhavig geval vindt er mogelijk verstoring plaats. Beschadigen, vernielen of wegnemen, zoals bedoeld in artikel 3.5 lid 4 is te voorkomen door te allen tijde de functionaliteit te behouden. Dit kan bijvoorbeeld door het aanbieden van voldoende alternatieve verblijfplaatsen. Overtreding van artikel 3.5 lid 2 voor zover het verstoren van een vleermuis is niet te voorkomen. Hiervoor dient een ontheffing worden verkregen.

Gelet op de geschiktheid van de onderzoekslocatie voor vleermuizen, zal aanvullend onderzoek noodzakelijk zijn om de daadwerkelijke functie van het gebied voor vleermuizen te kunnen vaststellen. Deze informatie is benodigd om vast te kunnen stellen of overtredingen van de Wet natuurbescherming aan de orde zijn. De vleermuissoorten die onderzocht dienen te worden zijn gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis en laatvlieger. Een dergelijk aanvullend onderzoek dient te worden uitgevoerd conform het protocol voor vleermuisonderzoek (Netwerk Groene Bureaus, 2017). Dit houdt in dat afhankelijk van de potentiële functies er in de periode april tot en met september een aantal veldbezoeken uitgevoerd dient te worden. Vervolgens kan aan de hand van de onderzoeksresultaten worden vastgesteld of er overtredingen plaats zullen vinden bij de uitvoering van het project.

Bij het aantreffen van verblijfplaatsen van vleermuizen is bij de voorgenomen werkzaamheden overtreding van de Wet natuurbescherming naar verwachting niet te vermijden en is daarom een ontheffingsaanvraag aan de orde. Door het treffen van maatregelen zal de functionaliteit van een rust- of verblijfplaats behouden moeten worden en zal schade aan individuen moeten worden voorkomen. Deze maatregelen, omschreven in een projectplan, dienen vervolgens ter goedkeuring worden voorgelegd aan de provincie Gelderland, middels een ontheffingsaanvraag.

### **6.3 Levendbarende hagedis en hazelworm**

Ondanks dat de aanwezigheid van een vaste rust- en/of verblijfplaats van de levendbarende hagedis en hazelworm is uitgesloten, is het niet uit te sluiten dat binnen het plangebied zwervende individuen kunnen worden aangetroffen, die hun vaste rust- en verblijfplaats hebben in en nabij geschikt voortplantingsgebied op 300 meter of verder van het plangebied. Aangezien het hier niet gaat om een vaste rust- en/of verblijfplaats als bedoeld onder de Wet natuurbescherming, geldt dan ook dat er geen sprake is van overtreding van de Wet natuurbescherming. Wel dient, bij het onverhoopt aantreffen van een zwervend individu van een van de desbetreffende soorten, rekening gehouden te worden met de algemene zorgplicht als aangeven bij algemene grondgebonden zoogdieren en amfibieën.

### **6.4 Algemene grondgebonden zoogdieren en amfibieën**

Voor de te verwachten soorten geldt dat de werkzaamheden mogelijk verstorend kunnen werken. Als gevolg van graafwerkzaamheden kunnen dieren verwond of gedood worden en holen kunnen worden verwijderd. Dit houdt een overtreding van artikel 3.10 van de Wet natuurbescherming in. Voor de te verwachten soorten geldt op grond van het provinciale soortenbeleid bij ruimtelijke ontwikkelingen echter een vrijstelling, waardoor geen ontheffing hoeft te worden aangevraagd. Het is echter in het kader van de zorgplicht wel noodzakelijk om voldoende zorg te dragen voor de aanwezige individuen en al het redelijkerwijs mogelijke dient gedaan te worden om het doden van individuen te voorkomen.

Het doden of verwonden kan plaatsvinden indien schuil- of voortplantingslocaties worden beschadigd. Dit kan door het verwijderen van stenenstapels, takkenhopen, bladeren en andere materialen die door langdurige opslag of aanwezigheid schuilplaatsen bieden. Het verwijderen van de materialen dient daarom buiten de gevoelige periode van voortplanting of winterrust plaats te vinden. Aanwezige dieren moeten de gelegenheid krijgen om veilig weg te komen.

### **6.5 Overige soort(groep)en**

Overtredingen van de Wet natuurbescherming ten aanzien van beschermde soorten behorend tot de overige soortgroepen zijn wegens het ontbreken van geschikt habitat/verblijfsmogelijkheden, op basis van verspreidingsgegevens, de aanwezigheid van voldoende alternatieven en/of gezien de aard van de ingreep in dit geval niet aan de orde.

## 7 TOETSING AAN GEBIEDENBESCHERMING

In algemene zin kan er door een plan sprake zijn van negatieve gevolgen vanuit natuurwetgeving beschermde gebieden. In dit hoofdstuk wordt beschreven voor welke gebieden er mogelijk sprake is van negatieve effecten als gevolg van de voorgenomen ingrepen op de onderzoekslocatie. Verder wordt beschreven of een vervolgtraject noodzakelijk is en wat de eventuele consequenties zijn ten aanzien van vergunningen.

### 7.1 Natura 2000

De onderzoekslocatie ligt in de directe nabijheid van een gebied dat aangewezen is als Natura 2000. Het meest nabijgelegen Natura 2000-gebied, de Veluwe, bevindt zich op circa minder dan 100 meter afstand ten westen van de onderzoekslocatie (zie figuur 12).

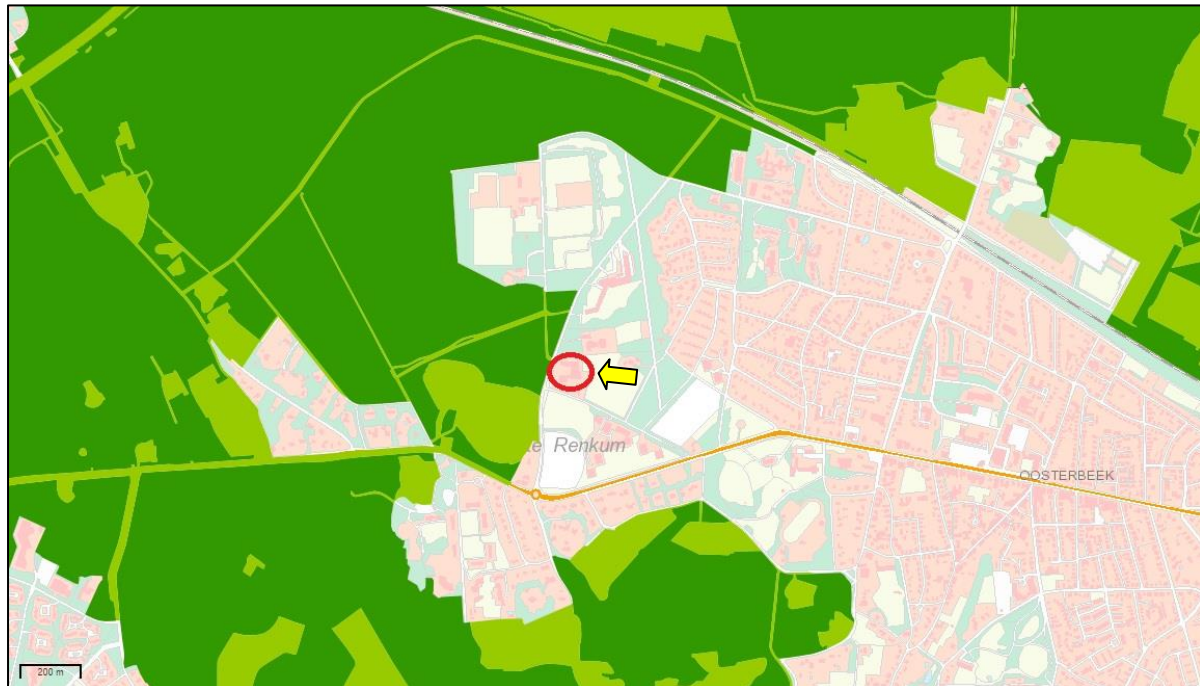


**Figuur 12.** Ligging onderzoekslocatie ten opzichte van Natura 2000.

De onderzoekslocatie ligt binnen de invloedssfeer van het Natura-2000 gebied. Indien er sprake zou zijn van een effect, betreft dit een extern effect, zoals toenamen van geluid, licht of depositie van stikstof. Externe effecten als gevolg van de voorgenomen plannen op de onderzoekslocatie zijn niet aanvaardbaar, daar de manege reeds enkele jaren in gebruik is en de sloop van de dressuurhal niet zal zorgen voor een grote mate van verstoring. Vervolgonderzoek in het kader van de gebiedsbeschermingsparagrafen uit de Wet natuurbescherming wordt niet noodzakelijk geacht.

## 7.2 Natuurnetwerk Nederland

De onderzoekslocatie maakt geen deel uit van het Natuurnetwerk. De onderzoekslocatie ligt echter wel in de nabijheid van een gebied, behorend tot het Natuurnetwerk Nederland. Het meest nabijgelegen gebied bevindt zich circa minder dan 100 meter ten westen van de onderzoekslocatie. Het betreft het natuurgebied De Veluwe. In figuur 13 is de ligging van de onderzoekslocatie ten opzichte van het Natuurnetwerk Nederland weergegeven.



**Figuur 13.** Ligging onderzoekslocatie ten opzichte van het Natuurnetwerk Nederland.

Initiatiefnemers van ingrepen binnen of in de directe nabijheid van het Natuurnetwerk Nederland dienen de effecten van de ingreep op kernkwaliteiten en omgevingscondities te overwegen. Aangezien de geplande werkzaamheden geen grote invloed zullen hebben op de omgeving is vervolgonderzoek in het kader van het Natuurnetwerk Nederland niet noodzakelijk.

## 8 HOUTOPSTANDEN

In algemene zin is het mogelijk dat bij een voorgenomen ontwikkeling sprake is van het verloren gaan van houtopstanden die beschermd zijn conform artikel 4 van de Wet natuurbescherming. In een dergelijk geval kan er sprake zijn van een meldingsplicht en herplantplicht. In dit hoofdstuk wordt beschreven of bij de voorgenomen ontwikkeling mogelijk sprake is van een meldingsplicht en herplantplicht conform artikel 4.3 van de Wet natuurbescherming. Verder wordt beschreven of vervolgstappen nodig zijn in kader van beschermde houtopstanden en of een ontheffingsaanvraag in het kader van de herplantplicht noodzakelijk is.

Indien er bomen gekapt worden op de onderzoekslocatie zijn deze niet beschermd conform artikel 4 van de Wnb. De oppervlakte van de te kappen bomen is minder dan tien are, of het betreft een rijbeplanting van maximaal twintig bomen; hierdoor vallen ze niet onder de definitie houtopstanden. Bij de voorgenomen kap is dan ook geen sprake van een meldingsplicht en herplantverplichting in het kader van artikel 4.2 en 4.3 van de Wnb. Echter is het binnen de gemeentelijke verordening mogelijk noodzakelijk een kapvergunning aan te vragen. Geadviseerd wordt om hierover contact op te nemen met de gemeente Renkum.



## 9 SAMENVATTING EN CONCLUSIES

Econsultancy heeft in opdracht van Harm Post Advies een quickscan flora en fauna uitgevoerd aan de Valkenburglaan 1 te Oosterbeek.

De quickscan flora en fauna is uitgevoerd in het kader van een bestemmingsplanwijziging en heeft als doel in te schatten of er op de onderzoekslocatie planten- en diersoorten aanwezig of te verwachten zijn, die volgens de Wet natuurbescherming een beschermde status hebben en die mogelijk negatieve invloed kunnen ondervinden door de voorgenomen ingreep. Tevens is beoordeeld of de voorgenomen ingreep invloed kan hebben op Natura 2000-gebieden, houtopstanden die middels de Wet natuurbescherming zijn beschermd, of op gebieden die deel uitmaken van het Natuurnetwerk Nederland.

De initiatiefnemer is voornemens een deel van de manege (paarden dressuurhal en paardenstal) te slopen ten behoeve van de bouw van een grotere hal (paarden springhal).

De aanwezigheid van geschikt habitat op de onderzoekslocatie voor de verschillende soorten en soortgroepen is weergegeven in tabel I. In de tabel is samengevat of de voorgenomen ingreep mogelijk verstorend kan werken en wat de consequenties zijn voor eventuele vervolgstappen, zoals soortgericht nader onderzoek of vergunningtrajecten. In de tabel is weergegeven of maatregelen noodzakelijk zijn om overtreding van de Wet natuurbescherming voor bepaalde soortgroepen te voorkomen.

**Tabel I. Overzicht geschiktheid onderzoekslocatie voor soortgroepen en te nemen vervolgstappen**

Soortgroep		Geschikt habitat	Ingreep verstorend	Nader onderzoek	Ontheffingsaanvraag	Bijzonderheden / opmerkingen
Broedvogels	algemeen	ja	ja	nee	nee	het verwijderen van nestgelegenheden buiten het broedseizoen uitvoeren, bij werken binnen broedseizoen broedvogelcontrole uitvoeren
	jaarrond beschermd	ja	nee	nee	nee	-
Vleermuizen	verblijfplaatsen	ja	ja	ja	mogelijk	Aanvullend onderzoek benodigd naar gebouwde vleermuizen zoals de gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis en laatvlieger
	foerageergebied	ja	nee	nee	nee	aandacht voor verlichting van bosrand en rondom onderzoekslocatie
	vliegroutes	nee	nee	nee	nee	aandacht voor verlichting van bosrand en rondom onderzoekslocatie
Grondgebonden zoogdieren		ja	mogelijk	nee	nee	aandacht voor zorgplicht ten aanzien van diverse muizensoorten, mollen, konijnen en/of egels
Amfibieën		nee	nee	nee	nee	aandacht voor zorgplicht ten aanzien van algemene soorten als kleine watersalamander, bruine kikker, gewone pad, etc.
Reptielen		nee	mogelijk	nee	nee	zorgvuldig handelen i.v.m. aanwezigheid van een niet uit te sluiten zwervend individu van hazelworm en levendbarende hagedis
Vissen		nee	nee	nee	nee	-
Libellen en dagvlinders		nee	nee	nee	nee	-
Overige ongewervelden		nee	nee	nee	nee	-
Vaatplanten		nee	nee	nee	nee	-

Gebiedsbescherming	Gebied aanwezig	Ingrep verstorend	Nader onderzoek	Vergunningplicht	
Natura 2000	100 m	nee	nee	nee	-
Natuurnetwerk Nederland	100 m	nee	nee	nee	
Houtopstanden	-	-	-	-	mogelijk is volgens de gemeentelijke verordening een meldingsplicht en herplantplicht van toepassing. Neem hiervoor contact op met de gemeente Renkum

### Conclusie

Op basis van onderhavige quickscan flora en fauna dient voor uitvoering van de plannen middels aanvullend veldonderzoek duidelijkheid te worden verkregen omtrent de aan- of afwezigheid van verblijfplaatsen van de gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis en laatvlieger. De aanwezige vleermuiskasten dienen gecontroleerd te worden op bewoning en mogen verplaatst worden als dit niet het geval is.

Verder kunnen overtredingen ten aanzien van algemene broedvogels worden voorkomen door groen te verwijderen buiten het broedseizoen en eventuele nestkasten buiten het broedseizoen te verplaatsen of een broedvogel check voorafgaand aan de start van de werkzaamheden indien in het broedseizoen gewerkt dient te worden. Daarnaast dient bij werkzaamheden te allen tijde de zorgplicht in acht te worden genomen ten aanzien van onder andere algemene grondgebonden zoogdieren en amfibieën.

Met betrekking tot beschermde gebieden worden geen bezwaren verwacht. Indien er bomen gekapt dienen te worden geldt er mogelijk een gemeentelijke kapverordening. Geadviseerd wordt om voorafgaand aan eventuele kap contact op te nemen met het bevoegd gezag/gemeente Renkum.

## **GERAADPLEEGDE BRONNEN**

Nationale Database Flora en Fauna (NDFF), uitvoerportaal; <https://ndff-ecogrid.nl>, zoekgebied Oosterbeek, periode 2008-2018.

[www.bij12.nl](http://www.bij12.nl)

[www.ravon.nl](http://www.ravon.nl)

[www.sovon.nl](http://www.sovon.nl) (soortgegevens vogels)

[www.synbiosys.alterra.nl/natura2000/](http://www.synbiosys.alterra.nl/natura2000/) (Natura 2000-gebieden en Beschermden Natuurmonumenten)

[www.verspreidingsatlas.nl/](http://www.verspreidingsatlas.nl/) (verspreidingsgegevens NDFF)

[www.vogelbescherming.nl](http://www.vogelbescherming.nl)

[www.zoogdiervereniging.nl](http://www.zoogdiervereniging.nl)

[www.gelderland.nl](http://www.gelderland.nl) (GNN en beschermde gebieden in Gelderland)

[www.gelderland.nl/Kaartenencijfers](http://www.gelderland.nl/Kaartenencijfers)

## Bijlage 1 toelichting verbodsbepalingen Wet natuurbescherming

### Zorgplicht

Het eerste artikel in de Wet natuurbescherming heeft betrekking op de zorgplicht en heeft betrekking op het voorkomen of beperken van schade aan soorten en gebieden, voor zover deze niet middels overige verbodsbepalingen zijn gereguleerd (zie tabel II). Het gaat daarbij in de praktijk vooral om minder streng beschermde soorten, waarbij het onnodig doden, verwonden of beschadigen dient te worden vermeden.

**Tabel II. Zorgplicht**

Artikel 1.11. Zorgplicht	
1.	Een ieder neemt voldoende zorg in acht voor Natura 2000-gebieden, bijzondere nationale natuurgebieden en voor in het wild levende dieren en planten en hun directe leefomgeving.
2.	De zorg houdt in elk geval in dat een ieder die weet of redelijkerwijs kan vermoeden dat door zijn handelen of nalaten nadelige gevolgen kunnen worden veroorzaakt voor een Natura 2000-gebied, een bijzonder nationaal natuurgebied of voor in het wild levende dieren en planten: <ol style="list-style-type: none"> <li>a) dergelijke handelingen achterwege laat, dan wel,</li> <li>b) indien dat achterwege laten redelijkerwijs niet kan worden gevegd, de noodzakelijke maatregelen treft om die gevolgen te voorkomen, of</li> <li>c) voor zover die gevolgen niet kunnen worden voorkomen, deze zoveel mogelijk beperkt of ongedaan maakt.</li> </ol>

Overtreding van de zorgplicht is niet strafbaar gesteld; “de zorgplicht kan wel door toepassing van bestuursdwang worden gehandhaafd”. Deze formulering van de zorgplicht brengt met zich mee dat wanneer men een bepaalde handeling wilt verrichten die gevolgen voor natuurwaarden zou kunnen hebben, men zich daaraan voorafgaand op de hoogte stelt van de aanwezige natuurwaarden, de kwetsbaarheid ervan en de mogelijke gevolgen daarvoor van het voorgenomen handelen. De zorgplicht is te allen tijde van toepassing, ook al vindt er geen overtreding van een verbodsbepaling plaats. Indien er aanleiding is maatregelen te nemen ten aanzien van de zorgplicht, zal dat voor het betreffende beschermde natuurgebied en de betreffende soortgroep in deze rapportage worden aangegeven.

### Soortenbescherming

De Wet natuurbescherming onderscheidt beschermingsregimes voor soorten op grond van internationale verdragen, aangevuld met soorten die vanuit een nationaal oogpunt beschermd worden. Hierdoor zijn er in de Wet natuurbescherming drie verschillende verbodsartikelen per categorie soorten;

- soorten van de Vogelrichtlijn (*artikel 3.1*);
- soorten van de Habitatrichtlijn en de verdragen van Bern en Bonn (*artikel 3.5*);
- andere soorten (*artikel 3.10*).

In tabel III t/m V worden deze artikelen nader toegelicht.

**Tabel III. Verbodsbepalingen en toelichting Artikel 3.1 Wet natuurbescherming**

<b>Artikel 3.1. Soorten van de Vogelrichtlijn</b>	
1.	Het is verboden opzettelijk van nature in Nederland in het wild levende vogels van soorten als bedoeld in artikel 1 van de Vogelrichtlijn te doden of te vangen.
2.	Het is verboden opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren van vogels als bedoeld in het eerste lid te vernielen of te beschadigen, of nesten van vogels weg te nemen.
3.	Het is verboden eieren van vogels als bedoeld in het eerste lid te rapen en deze onder zich te hebben.
4.	Het is verboden vogels als bedoeld in het eerste lid opzettelijk te storen.
5.	Het verbod, bedoeld in het vierde lid, is niet van toepassing indien de storing niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende vogelsoort.
<b>Toelichting</b>	
Alle inheemse vogelsoorten in Nederland vallen onder de Vogelrichtlijn. De Vogelrichtlijn is een richtlijn vanuit de Europese Unie uit 1979 en heeft betrekking op de instandhouding van alle natuurlijk in het wild levende vogelsoorten op het Europese grondgebied van de Lidstaten waarop het Verdrag van toepassing is. De lijst met soorten is niet limitatief.	

**Tabel IV. Verbodsbepalingen en toelichting Artikel 3.5 Wet natuurbescherming**

<b>Artikel 3.5. In het wild levende dieren van soorten, genoemd in bijlage IV, onderdeel a, bij de Habitatrichtlijn, bijlage II bij het Verdrag van Bern of bijlage I bij het Verdrag van Bonn</b>	
1.	Het is verboden in het wild levende dieren van deze soorten in hun natuurlijk verspreidingsgebied opzettelijk te doden of te vangen.
2.	Het is verboden dieren als bedoeld in het eerste lid opzettelijk te verstoren.
3.	Het is verboden eieren van dieren als bedoeld in het eerste lid in de natuur opzettelijk te vernielen of te rapen.
4.	Het is verboden de voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van deze dieren te beschadigen of te vernielen.
5.	Het is verboden planten van soorten uit de Habitatrichtlijn of het Verdrag van Bern in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen.
<b>Toelichting</b>	
Het gaat bij artikel 3.5 over in het wild levende dieren van verschillende soortgroepen. In de wet wordt voor vogelsoorten uit bijlage II van het verdrag van Bern geen uitzondering gemaakt. Van de vogelsoorten die in Nederland voorkomen is hieronder een selectie gemaakt. Van de overige soortengroepen zijn alle soorten genoemd.	
<b>Soorten</b>	
Planten	drijvende waterweegbree, groenknolorchis, kruipend moerasscherm, zomerschroeforchis
Zoogdieren	bever, hamster, hazelmuis, lynx, Noordse woelmuis, otter, wolf, wilde kat
Walvisachtigen	bruinvis, bultrug, butskop (hille), dwergpotvis, dwergvinvis, gestreepte dolfin, gewone dolfin, gewone spitsdolfijn, gewone vinvis, griend, grijze dolfin, kleine zwaardwalvis, narwal, Noordse vinvis, orka, potvis, spitsdolfijn van Gray, tuimelaar, walrus witflankdolfijn, witsnuitdolfijn, witte dolfin
Vleermuizen	Bechsteins vleermuis, bosvleermuis, Brandts vleermuis, franjestaart, gewone baardvleermuis, gewone dwergvleermuis, gewone grootvleermuis, grijze grootvleermuis, grote hoefijzerneus, grote rosse vleermuis, ingekorven vleermuis, kleine dwergvleermuis, kleine hoefijzerneus, laatvlieger, meervleermuis, mopsvleermuis, Noordse vleermuis, rosse vleermuis, ruige dwergvleermuis, tweekleurige vleermuis, vale vleermuis, watervleermuis
Amfibieën	boomkikker, geelbuikvuurpad, heikikker, kamsalamander, knoflookpad, poelkikker, rugstreeppad, vroedmeesterpad
Reptielen	dikkopschildpad, gladde slang, Kemps' zeeschildpad, lederschildpad, muurhagedis, soepschildpad, zandhagedis
Vissen	houting, steur
Vlinders	apolloniervlinder, boszandoog, donker pimperlblauwtje, grote vuurvlinder, moerasparelmoervlinder, monarchvlinder, pimperlblauwtje, teunisbloempijlstaart, tijmblauwtje, zilverstreephoobeestje
Libellen	bronslibel, gaffellibel, gevlekte witsnuitlibel, groene glazenmaker, mercurwaterjuffer, Noordse winterjuffer, oostelijke witsnuitlibel, rivierrondbout, sierlijke witsnuitlibel
Insecten	brede geelrandwaterroofkever, gestreepte waterroofkever, heldenbok, juchtleerkever, oeveraas, vermiljoenkever
Overig	Bataafse stroommossel, platte schijfhoorn

**Artikel 3.5. In het wild levende dieren van soorten, genoemd in bijlage IV, onderdeel a, bij de Habitatrictlijn, bijlage II bij het Verdrag van Bern of bijlage I bij het Verdrag van Bonn**

Vogels	<p>appelvink, baardman, beflijster, bergeend, bergfluit, bijeneter, blauwborst, blauwe kiekendief, boerenzwaluw, bontbekplevier, bonte strandloper, bonte vliegenvanger, boomklever, boomkruiper, boompieper, boomvalk, bosrietzanger bosruiter, bosuil, braamsluiper, brandgans, bruine kiekendief, buizerd, casarca, Cetti's zanger, draaihals, duinpieper, dwergmeeuw, dwergster, Engelse kwikstaart, Europese kanarie, fitis, fluit, geelgors, gekraagde roodstaart, gele kwikstaart, geoorde fuut, glanskop, goudhaan, grasmus, graspieper, graszanger, grauwe kiekendief, grauwe klauwier, grauwe vliegenvanger, griel, groene specht, groenling, grote bonte specht, grote gele kwikstaart, grote karekiet, grote stern, grote zilverreiger, havik, heggenmus, hop, huiszwaluw, ijsvogel, kerkuil, klapekster, klein waterhoen, kleine barmsijs, kleine bonte specht, kleine karekiet, kleine plevier, kleine zilverreiger, kleinst waterhoen, kluut, kneu, koolmees, koereiger, kraanvogel, krekeltzanger, kortsnavelboomkruiper, kruisbek, kuifmees, kwak, kwartelkoning, lepelaar, matkop, middelste bonte specht, nachtegaal, Noordse stern, oehoe, oeverloper, oeverpieper, oeverzwaluw, ooievaar, orpheusspotvogel, paapje, pestvogel, pimpelmees, poelruiter, porseleinhoen, purperreiger, putter, ransuil, rietgors, rietzanger, rode wouw, roerdomp, roodborst, roodborsttapuit, roodhalsfuut, rouwkwikstaart, sijs, slangenarend, slechtvalk, smelleken, snor, sperwer, spotvogel, sprinkhaanzanger, steenuil, steltkluut, strandplevier, taigaboomkruiper, tapuit, tijftaf, torenvalk, tuinfluit, velduil, visarend, visdief, vuurgoudhaan, wespndief, wielewaal, winterkoning, witbandkruisbek, witte kwikstaart, witwangster, nachtzwaluw, woudaap, zeearend, zwarte mees, zwarte ooievaar, zwarte roodstaart, zwarte specht, zwarte stern, zwarte wouw, zwartkop, zwartkopmeeuw</p>
--------	--

**Tabel V. Verbodsbepalingen en toelichting Artikel 3.10 Wet natuurbescherming**

<b>Artikel 3.10. Andere soorten</b>		
<p>Het is verboden om:</p> <ol style="list-style-type: none"> <li>In het wild levende zoogdieren, amfibieën, reptielen, vissen, dagvlinders, libellen en kevers van de soorten, genoemd in de bijlage, onderdeel A1, bij deze wet, opzettelijk te doden of te vangen.</li> <li>De vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren als bedoeld in onderdeel a opzettelijk te beschadigen of te vernielen.</li> <li>Vaatplanten van de soorten, genoemd in de bijlage, onderdeel B2, bij deze wet, in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen.</li> </ol>		
<b>Toelichting</b>		
<p>Het gaat bij artikel 10 om in het wild levende zoogdieren, amfibieën, reptielen, vissen, dagvlinders, libellen en kevers. Dieren zijn opgenomen in bijlage onderdeel A1. Planten zijn opgenomen in bijlage onderdeel B2 van de Wet natuurbescherming. Voor een aantal zoogdieren, amfibieën en reptielen geldt per provincie een vrijstelling onder bepaalde voorwaarden. Dit verschilt per provincie. De betreffende soorten zijn aangegeven met een sterretje. Daarnaast is het mogelijk dat sommige provincies ook 'eigen' beschermde soorten hanteren, als aanvulling op het landelijke.</p>		
<b>Soorten</b>		
Dieren	Zoogdieren	aardmuis*, boommarter, bosmuis*, bunzing*, damhart, das, dwergmuis*, dwergspitsmuis*, edelhert, eekhoorn*, egel*, eikelmuis, gewone bosspitsmuis*, gewone zeehond, grote bosmuis, grijze zeehond, haas*, hermelijn*, huisspitsmuis*, konijn*, molmuis, ondergrondse woelmuis*, ree*, rosse woelmuis*, steenmarter*, tweekleurige bosspitsmuis*, veldmuis*, veldspitsmuis, vos*, waterspitsmuis, wezel*, wild zwijn, woelrat*
	Amfibieën	Alpenwatersalamander, bruine kikker*, gewone pad*, kleine watersalamander*, meerkikker*, middelste groene kikker*, vinpootsalamander, vuursalamander
	Reptielen	adder, hazelworm*, levendbarende hagedis*, ringslang
	Vissen	beekdonderpad, beekprik, elrits, gestippelde alver, grote modderkruiper, kwabaal
	Dagvlinders	aardbeivlinder, bosparemoervlinder, bruin dikkopje, bruine eikenpage, donker pimpernelblauwtje, duinparelmoervlinder, gentiaanblauwtje, grote parelmoervlinder, grote vos, grote vuurvlinder, grote weerschijnvlinder, iepenpage, kleine heivlinder, kleine ijsvogelvlinder, kommavlinder, pimpernelblauwtje, sleedoornpage, spiegel dikkopje, veenbesblauwtje, veenbesparelmoervlinder, veenhooibeestje, veldparelmoervlinder, zilveren maan
	Libellen	beekrombout, bosbeekjuffer, donkere waterjuffer, gevlekte glanslibel, gewone bronlibel, hoogveenglanslibel, Kempense heidelibel, speerwaterjuffer
	Overige soorten	Europese rivierkreeft, vliegend hert
Planten		akkerboterbloem, akkerdoornzaad, akkerogentroost, beklieerde ogentroost, berggamander, bergnactorchis, blaasvaren, blauw guichelheil, bokkenorchis, bosboterbloem, bosdravik, brave hendrik, brede wolfsmelk, breed wollegras, bruinrode wespenorchis, dennenorichis, dreps, echte gamander, franjegentiaan, geelgroene wespenorchis, geplooid vrouwenmantel, getande veldsla, gevlekt zonneroosje, glad biggenkruid, gladde zegge, groene nactorchis, groensteel, groot spiegelklokje, grote bosaardbei, grote leeuwenklauw, honingorchis, kalkboterbloem, kalketrip, karthuiszeranjer, karwijselie, kleine ereprijs, kleine schorseneer, kleine wolfsmelk, kluwenklokje, knollathyrus, knolspirea, korensla, kranskarwij, kruiptijm, lange zonnedauw, liggende ereprijs, moerasgamander, muurbloem, naakte lathyrus, naaldenkervel, pijlscheefkalk, roggelelie, rood peperboomje, rozenkransje, ruw pazelzaad, scherpkruid, schubvaren, schubzegge, smalle raai, spits havikskruid, steenbraam

Volgens artikel 3.31 zijn de verboden, bedoeld in de artikelen 3.1, 3.5 en 3.10 niet van toepassing op handelingen die zijn beschreven in en aantoonbaar worden uitgevoerd overeenkomstig een door het Ministerie van Economische Zaken goedgekeurde gedragscode en die plaatsvinden in het kader van bestendig beheer, bestendig gebruik, of ruimtelijke ontwikkeling of inrichting.

## Houtopstanden

De bescherming van houtopstanden onder conform hoofdstuk 4 van de Wet natuurbescherming heeft als doel om het aanwezige areaal bos in Nederland te behouden. Onder houtopstanden vallen alle zelfstandige eenheden van bomen, boomvormers of struiken van een oppervlakte van tien are of meer of rijbeplanting die meer dan twintig bomen omvat.

Binnen de Wet natuurbescherming zijn op houtopstanden de artikelen van toepassing die zijn opgenomen in tabel VI.

**Tabel VI. Bescherming houtopstanden in de Wet natuurbescherming**

<p>Artikel 4.1</p>	<p>De artikelen uitgezonderd artikel 4.6 zijn niet van toepassing op:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>a) Houtopstanden binnen de bij besluit van de gemeenteraad vastgestelde grenzen van de bebouwde kom;</li> <li>b) Houtopstanden op erven of in tuinen;</li> <li>c) Fruitbomen en windschermen om boomgaarden;</li> <li>d) Naaldbomen, kennelijk bedoeld om te dienen als kerstbomen, indien niet ouder dan twintig jaar;</li> <li>e) Kweekgoed;</li> <li>f) Wegbeplantingen, beplantingen langs waterwegen en eenrijige beplantingen langs landbouwgronden bestaande uit wilgen en populieren;</li> <li>g) het dunnen van een houtopstand;</li> <li>h) uit populieren, wilgen, essen of elzen bestaande beplantingen die kennelijk zijn bedoeld voor de productie van houtige biomassa, indien zij: <ul style="list-style-type: none"> <li>1. ten minste eens per tien jaar worden geoogst;</li> <li>2. bestaan uit minstens tienduizend stoven per hectare per beplantingseenheid, zijnde een aaneengesloten beplanting die niet wordt doorsneden door onbeplante stroken breder dan twee meter, en</li> <li>3. zijn aangelegd na 1 januari 2013.</li> </ul> </li> </ul>
<p>Artikel 4.2</p>	<p>1. Het is verboden een houtopstand geheel of gedeeltelijk te vellen of te doen vellen, met uitzondering van het periodiek vellen van griend- of hakhout, zonder voorafgaande melding daarvan bij gedeputeerde staten.</p> <p>3. Gedeputeerde staten kunnen het vellen van houtopstanden telkens voor ten hoogste vijf jaar verbieden ter bescherming van bijzondere natuur- of landschapswaarden.</p>
<p>Artikel 4.3 lid 1 en 2</p>	<p>Ingeval een houtopstand geheel of gedeeltelijk is geveld, met uitzondering van het periodiek vellen van griend- of hakhout, of anderszins teniet is gegaan, draagt de rechthebbende zorg voor het op bosbouwkundig verantwoorde wijze herbeplanten van dezelfde grond binnen drie jaar na het vellen of tenietgaan van de houtopstand.</p> <p>De rechthebbende vervangt binnen drie jaar na de herbeplanting, bedoeld in het eerste lid, herbeplanting die niet is aangeslagen.</p>
<p>Artikel 4.4 lid 1</p>	<p>De artikelen 4.2, eerste en derde lid, en 4.3, eerste en tweede lid, zijn niet van toepassing op:</p> <p>het vellen van houtopstanden en herbeplanten op een wijze die is beschreven in en aantoonbaar wordt gerealiseerd overeenkomstig een door Onze Minister goedgekeurde gedragscode.</p> <p>het vellen van houtopstanden ter uitvoering van een instandhoudingsmaatregel of een passende maatregel in het kader van natuurontwikkeling en -beheer</p>
<p>Artikel 4.5</p>	<p>Gedeputeerde staten kunnen ontheffing verlenen van artikel 4.3, eerste en tweede lid, ten behoeve van herbeplanting op andere grond, indien de herbeplanting voldoet aan bij provinciale verordening gestelde regels.</p>

## Bijlage 2 Verklarende woordenlijst

### Externe werking

Niet alleen activiteiten in een Natura 2000-gebied/NNN hebben invloed op de staat van instandhouding van het gebied, ook activiteiten buiten het gebied kunnen de natuurwaarden in een gebied beïnvloeden. Dit wordt "externe werking" genoemd. Er bestaat geen ruimtelijke grens voor externe werking: bepalend zijn de effecten op de instandhoudingsdoelstellingen van de soorten en habitattypen in het Natura 2000-gebied/NNN, ongeacht de afstand tot het beschermde gebied.

### Expert Judgement

Inschatting van een deskundige op grond van zijn kennis en ervaring.

### Foerageerhabitat

Het gebied waarbinnen een soort voedsel zoekt.

### Foerageren

Zoeken en vinden van voedsel door dieren (jachtgebied).

### Functioneel leefgebied

Hiermee wordt het gebied dat is benodigd om de functionaliteit van een voortplantingsplaats of van een vaste- rust of verblijfplaats te behouden. Een nestlocatie of voortplantingsplaats kan bijvoorbeeld alleen succesvol functioneren, wanneer er voldoende habitat (schuilgelegenheid, voedsel etc.) van voldoende kwaliteit aanwezig is om te kunnen paren, eieren te leggen en jongen groot te brengen.

### Gunstige staat van instandhouding

Er is sprake van een gunstige staat van instandhouding van een soort of habitatype als de omstandigheden waarin de soort of het habitatype voorkomt perspectief bieden op een duurzaam voortbestaan van die soort of dat habitatype.

### Habitat

Omvat de plaatsen waar een bepaald organisme voorkomt doordat de abiotische en biotische factoren (niet levende en levende natuur) van die plaatsen voldoen aan de eisen en toleranties die het organisme stelt om te kunnen overleven, groeien en zich voortplanten.

### Kraamverblijfplaats

Voortplantingsplaats van vleermuizen. Het gaat hierbij vaak om de vrouwelijke exemplaren van een kolonie (ook wel kraamgroep genoemd) die gezamenlijk hun jongen grootbrengen. De aantallen vleermuizen in een kraamgroep kun oplopen tot meerdere honderden exemplaren.

### Landschappelijk inpassingsplan

Het inpassen van ruimtelijke ontwikkelingen in het buitengebied middels een ontwerp van de groenvoorziening, dat voldoet aan het beleid ten aanzien van ruimtelijke kwaliteit. Hierdoor wordt zorg gedragen dat een ruimtelijke ontwikkeling past in het landschap.

### Landhabitat

Amfibieën zijn voor de voortplanting afhankelijk van water. Buiten de voortplantingsperiode maakt de soortgroep gebruik van landhabitat als onderdeel van het leefgebied. Landhabitat voor amfibieën omvat onder andere structuurrijke of opgaande vegetatie zoals (loof)bos, houtwallen, struikgewas, heide, ruigtekruiden, vegetaties en moeras.

### Mitigerende maatregelen

Maatregelen die negatieve effecten bij een ingreep voorkomen of reduceren.

### Omgevingscheck

Een omgevingscheck wordt uitgevoerd bij verlies van leefgebied van een jaarrond beschermde functie van een soort die door een ingreep (tijdelijk) verloren gaat. De omgeving van de ingreep wordt door een ter zake deskundige beoordeeld op aanwezigheid van voldoende alternatief leefgebied en/of potentiële verblijfplaatsen.

### Ontheffing

De Wet natuurbescherming is bedoeld om planten- en diersoorten die vrij in het wild leven te beschermen. Om deze kwetsbare soorten te beschermen bevat de Wet natuurbescherming een aantal verbodsbepalingen. Onder bepaalde voorwaarden mogen de activiteiten wel doorgaan, daarvoor kan een ontheffing benodigd zijn. Een ontheffing is een besluit waarbij in een individueel concreet geval een uitzondering op een wettelijk verbod wordt gemaakt.



**Paarverblijfplaats**

Dit is een verblijfplaats die hoofdzakelijk in het najaar (september/oktober) door vleermuizen worden gebruikt om te paren. Eén mannetje kan een dergelijke verblijfplaats met meerdere vrouwtjes delen. In de omgeving van de paarverblijfplaats wordt veelal door het territoriale mannetje middels baltsvluchten getracht vrouwtjes aan te lokken.

**Projectplan**

Een projectplan dient als begeleidend document voor een ontheffingsaanvraag. In het projectplan zijn maatregelen verwoord waarmee de functionaliteit van een rust- of verblijfplaats van een beschermde soort behouden blijft en schade aan individuen wordt voorkomen.

**Populatie**

Een biologische populatie is een groep individuen van dezelfde soort die zich onderling voortplant en als zodanig geïsoleerd is van andere zulke groepen.

**Rode Lijst**

Rode Lijsten laten zien welke soorten zijn verdwenen en welke soorten in een gebied sterk zijn achteruitgegaan of zeldzaam zijn. Er bestaan verschillende Rode Lijsten. Voor vogels, voor zoogdieren, planten, paddenstoelen, insecten en voor allerlei andere soortgroepen. Rode Lijsten hebben geen officiële juridische status. Plaatsing op de lijst maakt een dier dus nog geen 'beschermde diersoort' in de zin van de Wet natuurbescherming. De Rode Lijsten hebben in de praktijk wel een belangrijke signaleringfunctie. Door de Rode Lijst te raadplegen, kunnen alle instellingen die met natuurbehoud te maken hebben rekening houden met bedreigde soorten.

**Significant negatief effect**

Een effect is in het kader van de Wet natuurbescherming significant als de instandhoudingsdoelen van het Natura 2000-gebied dreigen te worden aangetast.

Het begrip 'significant' staat centraal in de toepassing van het beschermingsregime voor Natura 2000-gebieden bij zowel vaststelling van beheerplannen als de vergunningverlening. Het bepaalt of een uitvoerige toetsing, een zogenaamde passende beoordeling, moet worden uitgevoerd. Indien als gevolg van een ingreep de toekomstige oppervlakte habitat of leefgebied, aantal van een soort of kwaliteit van een habitat lager zal worden dan zoals bedoeld in de instandhoudingsdoelstelling, dan kan sprake zijn van significante gevolgen. Voor het goede begrip, de soorten hoeven er niet te zitten, het gebied moet geschikt zijn voor de soorten.

**Voortplantingsplaats of rustplaats**

Een plek binnen het leefgebied van een soort die essentieel is voor de levenscyclus van een individu. De Wet natuurbescherming omschrijft niet exact wat een vaste rust- of verblijfplaats is. Dit is soortafhankelijk.

**Vliegroute**

Een vaste route die door vleermuizen wordt gebruikt tussen de verblijfplaatsen naar foerageergebieden.

**Winterverblijfplaats**

Verblijfplaats die gebruikt wordt om de periode van winterrust te overbruggen. Voor vleermuizen zijn dit vorstvrije, maar koele en vochtige plekken. Er kans sprake zijn van massaverblijfplaatsen, verblijfplaatsen van kleine groepen of één of enkele individuen.

**Zomerverblijfplaats**

Is een vleermuisverblijfplaats anders dan een kraamverblijf. Buiten de kraamperiode worden deze door vrouwtjes gebruikt, binnen de kraamperiode door individuele mannetjes.





AANVULLEND VLEERMUIZENONDERZOEK

VALKENBURGLAAN 1

TE OOSTERBEEK



**Ecologie**



# Rapportage aanvullend vleermuizenonderzoek

## Valkenburglaan 1 te Oosterbeek

<b>Opdrachtgever</b>	Harm Post Advies Bakenbergseweg 1-4 6814 MA Arnhem
<b>Rapportnummer</b>	6986.004
<b>Versienummer</b>	D1
<b>Status</b>	Eindrapportage
<b>Datum</b>	8 oktober 2018
<b>Vestiging</b>	Brabant Heinz Moormannstraat 1b 5831 AS Boxmeer 0485 - 581818 boxmeer@econsultancy.nl
<b>Opsteller</b>	F. Boonk, MSc
<b>Paraaf</b>	
<b>Kwaliteitscontrole</b>	S.H.W.M. Claessens, MSc
<b>Paraaf</b>	



### *Kwaliteitszorg*

Econsultancy is lid van het Netwerk Groene Bureaus (NGB). Het NGB is een vereniging van ecologische advies- en -onderzoeksbureaus en werkt aan de kwaliteit van advisering gericht op natuur, landschap, water, milieu en ruimte en behartigt de belangen van groene adviesbureaus. Het Netwerk hanteert een gedragscode die opdrachtgevers en andere belanghebbenden een basis biedt om de leden aan te spreken op de kwaliteit van hun werk.

### *Betrouwbaarheid*

Dit onderzoek is op zorgvuldige wijze uitgevoerd conform de toepasselijke en van kracht zijnde protocollen en richtlijnen voor onderzoek. Het onderzoek betreft echter een momentopname en geeft een inschatting van de aanwezigheid van beschermde soorten op de onderzoekslocatie. Het incidenteel voorkomen van beschermde soorten is nooit met zekerheid uit te sluiten. Econsultancy accepteert op voorhand geen aansprakelijkheid ten aanzien van mogelijke beslissingen die de opdrachtgever naar aanleiding van het door Econsultancy uitgevoerde onderzoek neemt.

---

## INHOUDSOPGAVE

1	INLEIDING .....	1
2	GEBIEDSBESCHRIJVING .....	2
	2.1 Huidig gebruik onderzoekslocatie en omgeving .....	2
	2.2 Toekomstig gebruik van de onderzoekslocatie .....	3
3	RESULTATEN VOORGAAND ONDERZOEK.....	4
4	ONDERZOEKSMETHODIEK .....	5
5	ONDERZOEKSRESULTATEN.....	6
6	TOETSING AAN WET- EN REGELGEVING .....	8
7	CONCLUSIES EN AANBEVELINGEN .....	9

## 1 INLEIDING

Econsultancy heeft van Harm Post Advies opdracht gekregen voor het uitvoeren van een aanvullend ecologisch onderzoek aan de Valkenburglaan 1 te Oosterbeek.

Het aanvullend ecologisch onderzoek is uitgevoerd in het kader van een bestemmingsplanwijziging. De initiatiefnemer is voornemens een deel van de manege (paarden dressuurhal en stal) te slopen ten behoeve van de bouw van een grotere hal (paarden springhal).

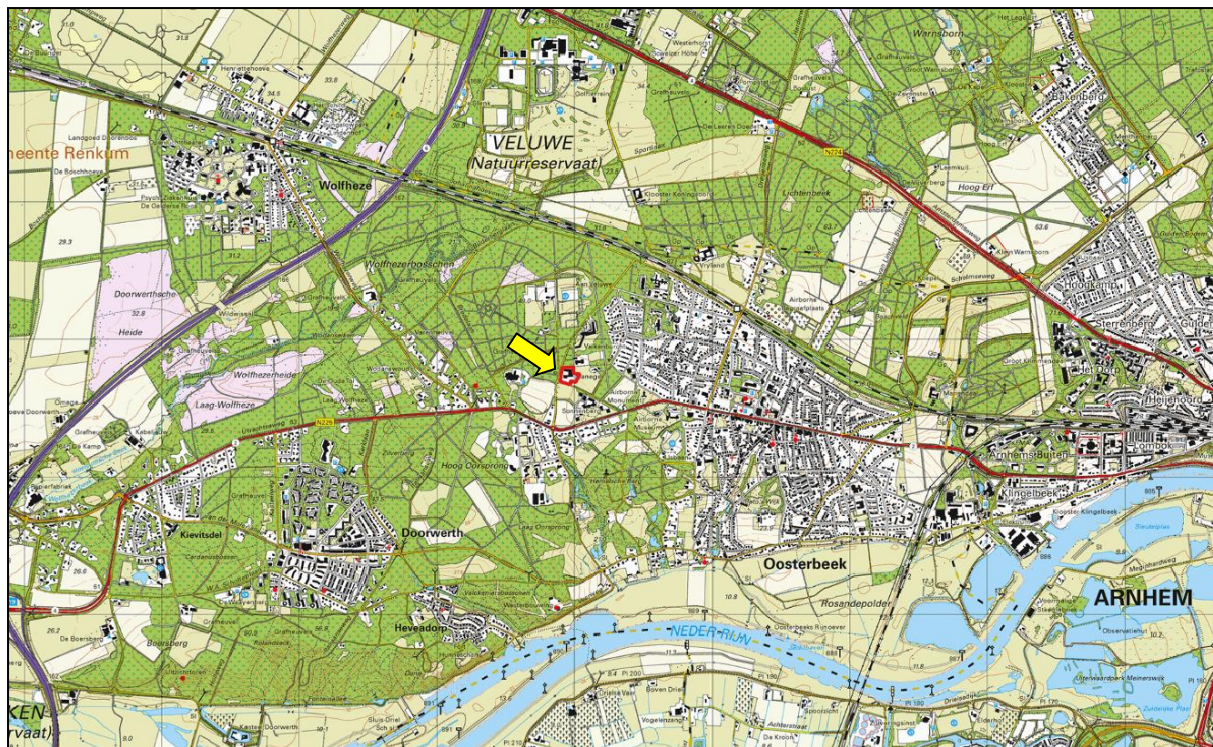
Het aanvullend ecologisch onderzoek is uitgevoerd naar aanleiding van de resultaten van de quickscan flora en fauna die Econsultancy op 17 mei 2018 op de onderzoekslocatie heeft uitgevoerd (rapport 6986.001).

Econsultancy is lid van de branchevereniging "Netwerk Groene Bureaus" en werkt volgens de door het Netwerk opgestelde gedragscode en protocollen.

## 2 GEBIEDSBESCHRIJVING

### 2.1 Huidig gebruik onderzoekslocatie en omgeving

De onderzoekslocatie ( $\pm 1,2$  ha) ligt aan de Valkenburglaan 1, circa 1,7 kilometer ten noordwesten van de kern van Oosterbeek. Volgens de topografische kaart van Nederland, kaartblad 40 A (schaal 1:25.000), zijn de coördinaten van het midden van de onderzoekslocatie  $X = 184.867$ ,  $Y = 444.646$ .



Figuur 1. Topografische ligging van de onderzoekslocatie.

De onderzoekslocatie betreft een manegegebouw met een dressuurhal, buitenbak, paardenstallen, weilanden en een kantoorgebouw. De oostzijde wordt begrensd door de Valkenburglaan met daarachter bosrijk gebied, evenals aan de noordzijde van de locatie. Aan de zuidwestzijde bevindt zich agrarisch (gras)landschap (figuur 2).

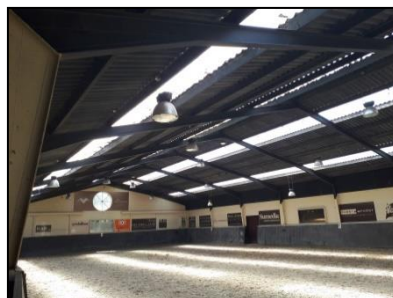
De figuren 3 t/m 8 geven een impressie van de onderzoekslocatie, middels foto's die zijn genomen tijdens het veldbezoek van de quickscan flora en fauna (rapport: 6986.001 d.d. 17 mei 2018).



**Figuur 2.** Luchtfoto onderzoekslocatie.



**Figuur 2.** Dressuurhal achter paarden buitenrijbak die gesloopt gaat worden.



**Figuur 3.** Binnenzijde dressuurhal.



**Figuur 4.** Dressuurhal grenzend aan open veld met bebouwing.



**Figuur 5.** Zijde dressuurhal met vloer-  
muiskast.



**Figuur 6.** Achterzijde dressuurhal met  
bomenrij.



**Figuur 7.** Noorden en oosten van onder-  
zoekslocatie is bosgebied.

## 2.2 Toekomstig gebruik van de onderzoekslocatie

De initiatiefnemer is voornemens een deel van de manege (paarden dressuurhal en stal) te slopen ten behoeve van de bouw van een grotere hal (paarden springhal).



### 3 RESULTATEN VOORGAAND ONDERZOEK

Uit de quickscan blijkt dat, om de effecten van de ingreep volledig te kunnen toetsen aan de Wet natuurbescherming er op sommige punten meer informatie is benodigd:

De bebouwing op de onderzoekslocatie in principe geschikt is als verblijfplaats voor gebouwbewonende vleermuizen, vanwege de aanwezigheid van geschikte openingen in de vorm van stootvoegen die toegang verlenen tot de spouwmuren aan de voorzijde van het gebouw. De paardenstallen zijn daardoor geschikt als verblijfplaats voor gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis en laatvlieger. Het onderdeel van het gebouw waarin de dressuurhal zich bevindt is door afwezigheid van dergelijke stootvoegen en de aanwezige dakbedekking ongeschikt. Aan deze zijde hangen aan de buitenkant echter vleermuiskasten die voor de werkzaamheden verplaatst dienen te worden, mits deze niet in gebruik zijn door vleermuizen. Bij eventuele renovatie van het aangrenzende gebouw moet er rekening worden gehouden met de loshangende boeiboord die tevens toegang verleend voor deze vleermuissoorten.

De genoemde soorten kunnen de bebouwing in principe gebruiken als zomerverblijfplaats, kraamverblijfplaats en paarverblijfplaats. Bij de sloop van de bebouwing kan daarom sprake zijn van verstoring en vernietiging ten aanzien van een vaste rust- en verblijfplaats van desbetreffende soorten.

Momenteel zijn er onvoldoende bruikbare gegevens beschikbaar over het gebruik van de onderzoekslocatie en de directe omgeving door vleermuizen. Gelet op de omvang van de onderzoekslocatie en de verschillende functies (verblijfplaats, foerageergebied en vliegroute) die het gebied op basis van habitatkenmerken kan hebben, is het mogelijk dat er overtredingen van de Wet natuurbescherming plaats zullen vinden met betrekking tot vleermuizen. Een aanvullend onderzoek binnen het geschikte seizoen dient meer uitsluitsel te geven over het gebruik van de onderzoekslocatie door vleermuizen. Vervolgens dient vastgesteld te worden of er overtredingen plaats zullen vinden bij de uitvoering van het project en of mitigerende maatregelen noodzakelijk zijn. De vleermuissoorten die onderzocht dienen te worden zijn gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis en laatvlieger.

#### 4 ONDERZOEKSMETHODIEK

Voor het aanvullend onderzoek naar vleermuizen is de functie van de onderzoekslocatie en de directe omgeving onderzocht. Hiervoor zijn in totaal vijf aanvullende veldbezoeken uitgevoerd (zie tabel II). De inventarisatiemethode is conform het vleermuisprotocol voor gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis en laatvlieger (Netwerk Groene bureaus, 2017). De onderzoeksinspanning is gebaseerd op de functies zomerverblijfplaats, kraamverblijfplaats en paarverblijfplaats. Gedurende de periode juni tot en met half juli zijn drie veldbezoeken uitgevoerd voor de functies zomer- en kraamverblijfplaatsen. Gedurende de periode augustus en september zijn normaal twee veldbezoeken uitgevoerd. Tijdens alle veldbezoeken zijn de functies vliegroute en foerageergebied meegenomen in het onderzoek.

**Tabel I. Onderzoeksinspanning per soortgroep**

		april	mei	juni	juli	augustus	september
vleermuizen	tijdstip	-	1 x ochtend 2 x avond			-	2 x avond
	datum		6 juni, 28 juni en 9 juli				4 en 24 sept.
	functie		zomer- en kraamverblijfplaats				paarverblijfplaats

Tijdens de veldbezoeken waren de weersomstandigheden voor het waarnemen van vleermuizen gunstig. Tijdens geen van de veldbezoeken was de temperatuur lager dan 15 °C. De windsnelheid lag beneden de 3 Bft. en er was geen sprake van neerslag.

Alle veldbezoeken zijn uitgevoerd met behulp van een batdetector Petterson M500-384 met opname mogelijkheid. Een batdetector zet het voor het menselijk gehoor niet hoorbare ultrasone geluid van vleermuizen om naar frequenties die wel hoorbaar zijn. Op basis van de geluidsfrequenties en ritmes kunnen verschillende soorten vleermuizen worden onderscheiden. De opnamemogelijkheid is belangrijk omdat de geluidsopnames kunnen worden gebruikt voor het determineren van soorten die op basis van hun geluid moeilijk zijn te onderscheiden (met name Myotis-soort) en waarbij het sonogram uitsluitsel kan geven. Hierbij wordt gebruik gemaakt van analyseprogramma Batsound.

## 5 ONDERZOEKSRISULTATEN

### *Verblijfplaatsen binnen de onderzoekslocatie*

Tijdens geen van de veldbezoeken zijn invliegende, uitvliegende, zwermende of gevel grijpende vleermuizen waargenomen binnen de onderzoekslocatie. Op basis van de huidige onderzoeksinspanning kan met voldoende zekerheid worden vastgesteld dat de te slopen bebouwing dit jaar geen functie heeft als vaste rust- en verblijfplaats voor vleermuizen.

### *Verblijfplaatsen buiten de onderzoekslocatie*

Tijdens de eerste paarronde op 4 september is een baltende gewone dwergvleermuis opgevallen aan de buitenzijde (zuidzijde) van de rijbak. Het aantikken van de muur ten hoogte van de vleermuiskast aldaar wijst op gebruik van deze vleermuiskast. Tijdens de ronde op 24 september bleek een andere vleermuiskast, die aan het einde van de onderzoeksperiode tegen de muur van het woonhuis geplaatst is, in gebruik genomen. Beide verblijfplaatsen staan aangeduid in figuur 9 en 10. Het is tevens mogelijk dat de betreffende paarverblijfplaatsen in gebruik zijn door gewone dwergvleermuizen als winterverblijfplaats. Dit betekent dat beide vleermuiskasten een significante functie hebben voor de gewone dwergvleermuis. De verblijfplaatsen zullen van de geplande werkzaamheden geen hinder ondervinden.



**Figuur 9.** Verblijfplaatsen gewone dwergvleermuis.



**Figuur 10.** Vleermuiskasten in gebruik.

Verder zijn er geen invliegende, uitvliegende, zwermende of gevel grijpende vleermuizen buiten de onderzoekslocatie waargenomen.

### *Foeragerende vleermuizen*

Tijdens de veldbezoeken zijn er buiten de onderzoekslocatie enkele foeragerende gewone dwergvleermuizen waargenomen. Deze activiteit vindt vooral plaats langs de Valkenburglaan en Sonnenberglaan. Tevens is er tweemaal een gewone dwergvleermuis waargenomen die de bomen ten oosten van de rijbak gebruikt als foerageergebied.

Volgens de plannen zoals gecommuniceerd door de opdrachtgever blijven deze bomen aan de oostzijde van de rijbak staan wat betekent dat foerageerhabitat intact blijft. Aandacht wordt gevraagd voor het beperken van verlichting van deze rij bomen.

### *Vliegroutes*

Vleermuizen maken veelal gebruik van lijnvormige (donkere) landschapselementen als houtsingels, beken en lanen om zich te verplaatsen tussen verblijfplaatsen en foerageergebieden. Tijdens alle

veldbezoeken zijn slechts tweemaal een laatvlieger passerend waargenomen. Er is geen sprake van een vaste vliegtroute voor vleermuizen op de onderzoekslocatie. Overtreding ten aanzien van vlieg-routes is hierbij niet aan de orde.

## 6 TOETSING AAN WET- EN REGELGEVING

### *Beschermingsregime*

Alle in Nederland voorkomende vleermuissoorten genieten binnen de Wet Natuurbescherming een strikte bescherming. Alle vleermuissoorten staan vermeld in bijlage IV van de Europese Habitatrichtlijn. Dit betekent dat ze beschermd zijn tegen verstoring van vaste rust- en verblijfplaatsen. Onder deze vaste rust- en verblijfplaatsen wordt verstaan: "het gehele systeem waarvan een populatie gebruik maakt tijdens de jaarcyclus van de soort". Dit houdt in dat niet alleen de zomer- en winterverblijfplaatsen maar ook de verbindingen hiertussen (vliegroutes) en de foerageergebieden bescherming genieten.

Vleermuizen zijn streng beschermd omdat dat ze erg kwetsbaar zijn. De afgelopen vijftig jaar zijn sommige soorten erg zeldzaam geworden of geheel verdwenen. Wanneer overwinterende dieren worden verstoord, is de kans groot dat ze sterven omdat ze dan teveel van hun vetreserve gebruiken. Maar al te vaak worden bomen gekapt en oude gebouwen gerenoveerd of gesloopt. Als zich hierin een vleermuiskolonie bevindt, heeft dat grote gevolgen voor de vleermuisstand in de wijde omgeving. Omdat ze meestal maar één jong per jaar krijgen, kan herstel erg lang duren. Vleermuizen kunnen zelf geen verblijfplaatsen maken en zijn dus afhankelijk van bestaande verblijfplaatsen. Daarnaast hebben ingrepen in het landschap ook negatieve gevolgen doordat foerageergebieden en vliegroutes, waar vleermuizen jaren achtereen gebruik van maken, verdwijnen. De impact die een ingreep kan hebben verschilt sterk per situatie en per soort waardoor meestal gedetailleerde gegevens nodig zijn om een passend advies te geven.

### *Functie van de onderzoekslocatie voor vleermuizen*

Op basis van de gemaakte onderzoeksinspanning is redelijkerwijs uit te sluiten dat de onderzoekslocatie als vaste ruste- en verblijfplaats dient voor gebouwbewonende vleermuizen. Ondanks dat er aan de onderzoeksinspanning van het vleermuisprotocol is voldaan, kan het nooit volledig worden uitgesloten dat een incidentele verblijfsfunctie van één of enkele individuen wordt gemist. Het protocollair onderzoek blijft een reeks van momentopnames, waardoor niet elke avond en/of ochtend gedurende het seizoen onderzoek plaats kan vinden. Wanneer er tijdens de werkzaamheden onverhoopt toch één of meerdere vleermuizen worden aangetroffen dienen de sloopwerkzaamheden ter plaatse tijdelijk te worden gestaakt en dient er in eerste instantie contact te worden opgenomen met Econsultancy of een lokale vleermuisdeskundige. In overleg zal vervolgens worden bepaald hoe er verder gehandeld dient te worden en welke eventuele maatregelen getroffen moeten worden.

## 7 CONCLUSIES EN AANBEVELINGEN

Econsultancy heeft in opdracht van Harm Post Advies een aanvullend ecologisch onderzoek uitgevoerd aan de Valkenburglaan 1 te Oosterbeek.

Het aanvullend ecologisch onderzoek is uitgevoerd in het kader van een bestemmingsplanwijziging en gedeeltelijke sloop van de aanwezige paardendressuurhal en stallen.

### *Functie onderzoekslocatie voor streng beschermde diersoorten*

Tijdens de veldbezoeken zijn binnen de onderzoekslocatie geen vaste rust- en verblijfplaatsen van gebouwgebonden vleermuizen aangetroffen die hinder zullen ondervinden van de geplande werkzaamheden. Daarnaast maakt de locatie geen onderdeel uit van het essentieel leefgebied van vleermuizen en zijn er geen vliegroutes aangetroffen. De onderzoekslocatie heeft dan ook geen essentiële functie voor vleermuizen.

Met betrekking tot de rij bomen ten oosten van de paardenrijbak wordt de aanbeveling gedaan deze zo min mogelijk te verstoren. Aandacht voor verlichting van deze bomen is gewenst.

De vleermuiskasten aan de zuidzijde van de paardenrijbak en de oostzijde van het woonhuis zijn voor de gewone dwergvleermuis gebleken van significante waarde te zijn. Verstoring van deze kasten is zonder ontheffing en mitigerende maatregelen niet toegestaan. Met de huidige plannen zal verstoring echter niet plaatsvinden.

### *Conclusie*

Ten opzichte van streng beschermde diersoorten zijn geen vervolgstappen benodigd. Met betrekking tot de voorgenomen plannen is overtreding van de Wet natuurbescherming ten aanzien van vaste rust- en verblijfplaatsen van vleermuizen niet aan de orde.

## Verklarende woordenlijst

### Activiteitenplan

Een activiteitenplan dient als begeleidend document voor een ontheffingsaanvraag. In het activiteitenplan zijn maatregelen verwoord waarmee de functionaliteit van een rust- of verblijfplaats van een beschermde soort behouden blijft en schade aan individuen wordt voorkomen.

### Externe werking

Niet alleen activiteiten in een Natura 2000-gebied/EHS hebben invloed op de staat van instandhouding van het gebied, ook activiteiten buiten het gebied kunnen de natuurwaarden in een gebied beïnvloeden. Dit wordt "externe werking" genoemd. Er bestaat geen ruimtelijke grens voor externe werking: bepalend zijn de effecten op de instandhoudingsdoelstellingen van de soorten en habitattypen in het Natura 2000-gebied/ EHS, ongeacht de afstand tot het beschermde gebied.

### Expert Judgement

Inschatting van een deskundige op grond van zijn kennis en ervaring.

### Foerageerhabitat

Het gebied waarbinnen een soort voedsel zoekt.

### Foerageren

Zoeken en vinden van voedsel door dieren (jachtgebied).

### Functioneel leefgebied

Hiermee wordt het gebied dat is benodigd om de functionaliteit van een voortplantingsplaats of van een vaste- rust of verblijfplaats te behouden. Een nestlocatie of voortplantingsplaats kan bijvoorbeeld alleen succesvol functioneren, wanneer er voldoende habitat (schuilgelegenheid, voedsel etc.) van voldoende kwaliteit aanwezig is om te kunnen paren, eieren te leggen en jongen groot te brengen.

### Gunstige staat van instandhouding

Er is sprake van een gunstige staat van instandhouding van een soort of habitatype als de omstandigheden waarin de soort of het habitatype voorkomt perspectief bieden op een duurzaam voortbestaan van die soort of dat habitatype.

### Habitat

Omvat de plaatsen waar een bepaald organisme voorkomt doordat de abiotische en biotische factoren (niet levende en levende natuur) van die plaatsen voldoen aan de eisen en toleranties die het organisme stelt om te kunnen overleven, groeien en zich voortplanten.

### Kraamverblijfplaats

Voortplantingsplaats van vleermuizen. Het gaat hierbij vaak om de vrouwelijke exemplaren van een kolonie (ook wel kraamgroep genoemd) die gezamenlijk hun jongen grootbrengen. De aantallen vleermuizen in een kraamgroep kun oplopen tot meerdere honderden exemplaren.

### Landschappelijk inpassingsplan

Het inpassen van ruimtelijke ontwikkelingen in het buitengebied middels een ontwerp van de groenvoorziening, dat voldoet aan het beleid ten aanzien van ruimtelijke kwaliteit. Hierdoor wordt zorg gedragen dat een ruimtelijke ontwikkeling past in het landschap.

### Landhabitat

Amfibieën zijn voor de voortplanting afhankelijk van water. Buiten de voortplantingsperiode maakt de soortgroep gebruik van landhabitat als onderdeel van het leefgebied. Landhabitat voor amfibieën omvat onder andere structuurrijke of opgaande vegetatie zoals (loof)bos, houtwallen, struikgewas, heide, ruigtekruiden, vegetaties en moeras.

### Mitigerende maatregelen

Maatregelen die negatieve effecten bij een ingreep voorkomen of reduceren.

### Omgevingscheck

Een omgevingscheck wordt uitgevoerd bij verlies van leefgebied van een jaarrond beschermde functie van een soort die door een ingreep (tijdelijk) verloren gaat. De omgeving van de ingreep wordt door een ter zake deskundige beoordeeld op aanwezigheid van voldoende alternatief leefgebied en/of potentiële verblijfplaatsen.

**Ontheffing**

De Wet natuurbescherming is gemaakt om planten- en diersoorten die vrij in het wild leven te beschermen. Om deze kwetsbare soorten te beschermen bevat de Wet natuurbescherming een aantal verbodsbepalingen. Onder bepaalde voorwaarden mogen de activiteiten wel doorgaan, daarvoor kan een ontheffing benodigd zijn. Een ontheffing is een besluit waarbij in een individueel concreet geval een uitzondering op een wettelijk verbod wordt gemaakt.

**Paarverblijfplaats**

Dit is een verblijfplaats die hoofdzakelijk in het najaar (september/oktober) door vleermuizen worden gebruikt om te paren. Eén mannetje kan een dergelijke verblijfplaats met meerdere vrouwtjes delen. In de omgeving van de paarverblijfplaats wordt veelal door het territoriale mannetje middels baltsvluchten getracht vrouwtjes aan te lokken.

**Populatie**

Een biologische populatie is een groep individuen van dezelfde soort die zich onderling voortplant en als zodanig geïsoleerd is van andere zulke groepen.

**Rode Lijst**

Rode Lijsten laten zien welke soorten zijn verdwenen en welke soorten in een gebied sterk zijn achteruitgegaan of zeldzaam zijn. Er bestaan verschillende Rode Lijsten. Voor vogels, voor zoogdieren, planten, paddenstoelen, insecten en voor allerlei andere soortgroepen. Rode Lijsten hebben geen officiële juridische status. Plaatsing op de lijst maakt een dier dus nog geen 'beschermde diersoort' in de zin van de Wet natuurbescherming. De Rode Lijsten hebben in de praktijk wel een belangrijke signaleringfunctie. Door de Rode Lijst te raadplegen, kunnen alle instellingen die met natuurbehoud te maken hebben rekening houden met bedreigde soorten.

**Significant negatief effect**

Een effect is in het kader van de Natuurbeschermingswet 1998 significant als de instandhoudingsdoelen van het Natura 2000-gebied dreigen te worden aangetast.

Het begrip 'significant' staat centraal in de toepassing van het beschermingsregime voor Natura 2000-gebieden bij zowel vaststelling van beheerplannen als de vergunningverlening. Het bepaalt of een uitvoerige toetsing, een zogenaamde passende beoordeling, moet worden uitgevoerd. Indien als gevolg van een ingreep de toekomstige oppervlakte habitat of leefgebied, aantal van een soort of kwaliteit van een habitat lager zal worden dan zoals bedoeld in de instandhoudingsdoelstelling, dan kan sprake zijn van significante gevolgen. Voor het goede begrip, de soorten hoeven er niet te zitten, het gebied moet geschikt zijn voor de soorten.

**Vaste rust- of verblijfplaats**

Een plek binnen het leefgebied van een soort die essentieel is voor de levenscyclus van een individu. De Wet natuurbescherming omschrijft niet exact wat een vaste rust- of verblijfplaats is. Dit is soortafhankelijk.

**Vliegroute**

Een vaste route die door vleermuizen wordt gebruikt tussen de verblijfplaatsen naar foerageergebieden.

**Winterverblijfplaats**

Verblijfplaats die gebruikt wordt om de periode van winterrust te overbruggen. Voor vleermuizen zijn dit vorstvrije, maar koele en vochtige plekken. Er kan sprake zijn van massaverblijfplaatsen, verblijfplaatsen van kleine groepen of één of enkele individuen.

**Zomerverblijfplaats**

Is een vleermuisverblijfplaats anders dan een kraamverblijf. Buiten de kraamperiode worden deze door vrouwtjes gebruikt, binnen de kraamperiode door individuele mannetjes.





**Voortoets Natuurbeschermingsweg bestemmingsplan  
Valkenburglaan 1, 2019 in Oosterbeek (gemeente Renkum)**

Harm Post Advies

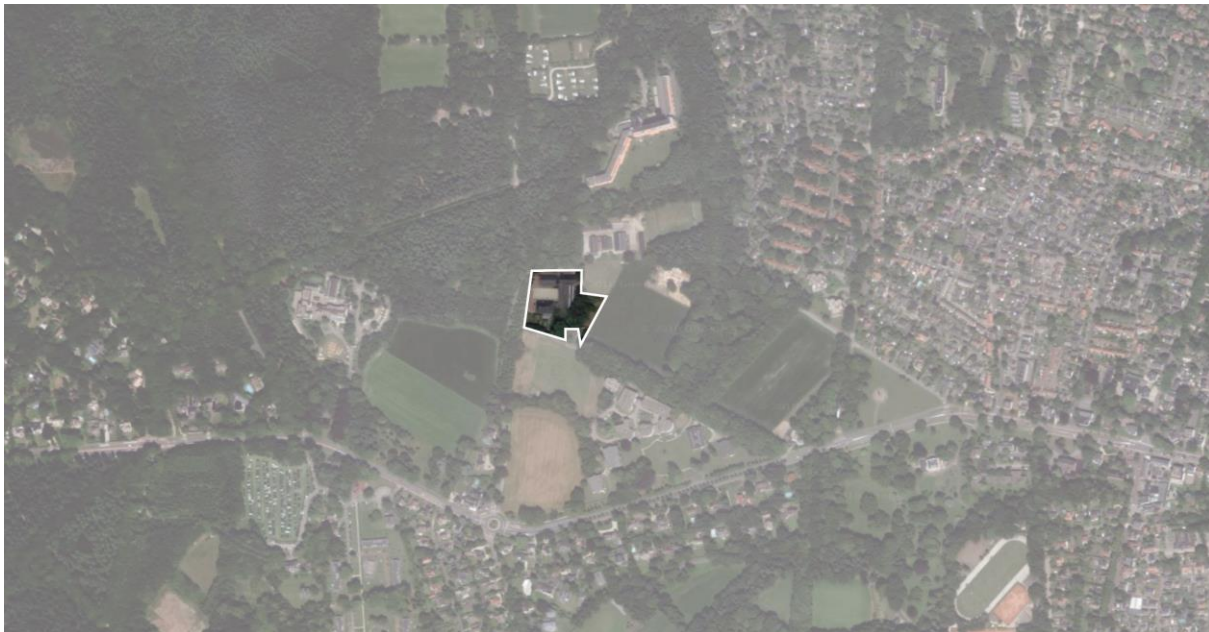
Datum: 18 oktober 2019

Bijlagen: uitkomsten berekening AERIUS -calculator.

## 1 Aanleiding en doelstelling

Om de herontwikkeling van de manege aan de Valkenburglaan 1 in Oosterbeek mogelijk te maken is een nieuw bestemmingsplan opgesteld. Met het bestemmingsplan wordt de bestaande situatie geconsolideerd, waardoor deze beter past bij de feitelijke situatie. Zo is het restaurant in de huidige vorm al jaren een vast gegeven en een bekend adres in Oosterbeek. Het restaurant beschikt ook over de juiste vergunningen. In het nieuwe bestemmingsplan krijgt het restaurant een bestemming die past bij het huidige gebruik. Daarnaast worden een sportschool en de bouw van een kantoorpand op de locatie mogelijk gemaakt. De sportschool betreft een wijziging van het huidige gebruik van paardenstal naar sportschool. Hiervoor is een omgevingsvergunning op basis van het huidige (vigerende) bestemmingsplan aangevraagd. Dat geldt niet voor de bouw van het kantoor. Voor de bouw van het kantoor is een wijziging van het bestemmingsplan daadwerkelijk noodzakelijk. Het betreft immers de realisatie van een nieuw gebouw.

Bij een bestemmingsplan dienen om de wettelijke procedure te ondersteunen de milieueffecten te worden beschreven. Een van die aspecten betreft een onderzoek naar de bijdrage aan de stikstofdepositie als gevolg van de planontwikkeling.



*Globale ligging van het plangebied (locatie Valkenburglaan 1, Oosterbeek)*

De Wet natuurbescherming (Wnb) heeft als doel het beschermen en in stand houden van bijzondere natuurgebieden in Nederland. De wet is van toepassing op Natura -2000 gebieden (Vogel- en Habitatrictlijngebieden). De beoordeling van een activiteit op grond van Wet natuurbescherming kent voor Natura 2000-gebieden de volgende onderdelen:

- De voortoets;
- Een vervolg daarop in de vorm van een Verslechteringstoets of een Passende Beoordeling;

- Een toets op basis van de ADC-criteria (Alternieventoets + Dwingende redenen van openbaar belang + Compensatie)

Het voorliggende onderzoek betreft een onderzoek in het kader van de voortoets. In de voortoets wordt bepaald wat de effecten kunnen zijn van het plan op de instandhoudingsdoelen van Natura 2000-gebieden die gelegen zijn binnen de mogelijke effectafstand van het plangebied. Het betreft in dit geval het Natura 2000-gebied 'De Veluwe'.



*Begrenzing Natura 2000-gebied 'de Veluwe' (bron: kaart 14 behorende bij het aanwijzingsbesluit). Het Natura 2000-gebied ligt direct tegen het plangebied aan de overzijde van de planlocatie (rode cirkel).*

Indien negatieve effecten zijn uit te sluiten kan een verdere beoordeling achterwege blijven. Dan is alsnog een aanvraag in het kader van de Wet natuurbescherming (Wnb) nodig, maar zal de provincie – als bevoegd gezag – een verklaring van geen bedenkingen kunnen verlenen.

#### *Herontwikkeling manege Valkenburglaan 1*

Op de locatie aan de Valkenburglaan 1 in Oosterbeek is de pensionstalling/ manege in 2018 overgegaan in andere handen. De nieuwe eigenaar heeft de functie van het complex gewijzigd. De functie van het complex als pensionstalling/ manege is op het moment van overname vervallen. Het complex is omgevormd tot een stal ten behoeve van de wedstrijdsport voor een zeer beperkt aantal ruiters (feitelijk 1). Het gevolg daarvan is dat het aantal paarden en daarmee het aantal paardenstallen drastisch is beperkt. Er komt ruimte vrij die voor andere functies kan worden benut. Zo zal een deel van de stalruimte worden omgevormd tot de sportschool. De 27 stallen voor pensionpaarden zullen hier worden verwijderd. Daarnaast worden nog 10 stallen elders in het complex verwijderd.

Het complex was volledig georiënteerd op de Valkenburglaan. In de nieuwe opzet zijn de voorzieningen voor het paardrijden anders georganiseerd. Dit deel wordt ontsloten vanaf de Sonnenberglaan. Voorzieningen zoals een paardenbak, de stapmolen, de mestopslag en de carport voor de bedrijfauto's die eerder in of bij de binnenhof een plek hadden zijn naar de zuid- en oostkant van de stal geplaatst.

De paardenbak in de binnenhof wordt verwijderd. Voor de stapmolen, de mestopslag en de carport geldt dat deze als zijn verplaatst.

Een belangrijke toevoeging aan het complex is het kantoor voor eigen gebruik van de eigenaar aan de zijde van de Valkenburglaan. Met de bouw van het kantoor wordt de binnenhof afgesloten. Andere functies, zoals het restaurant en het woonhuis blijven als functie in stand. Het huis wordt wel grondig vernieuwd.

Van belang in dit perspectief is het feit bij de reconstructie van het complex het geheel energieneutraal wordt gemaakt. De daken van de sportschool en de stal worden voorzien van zonnepanelen. De verwarming van de verschillende gebouwen zal worden verzorgd met warmtepompen.

De ontwikkeling past niet in het vigerende bestemmingsplan Oosterbeek-Noord 2014 (vastgesteld 24 september 2014). Het bestemmingsplan wordt gewijzigd. Hiervoor is een procedure opgestart. Het ontwerp van het bestemmingsplan heeft inmiddels gedurende een periode van 6 weken ter inzage gelegen van woensdag 29 mei 2019 tot en met 9 juli 2019. Gedurende deze periode zijn twee zienswijzen ingediend.

## **2 Kader**

### **2.1. Wet natuurbescherming**

Natura 2000-gebieden zijn beschermd door de Wet natuurbescherming. Voor ieder Natura 2000-gebied zijn instandhoudingsdoelstellingen opgesteld voor één of meerdere soorten en/of habitats. Voor ruimtelijk ontwikkelingen binnen Natura 2000-gebieden en tevens voor ontwikkelingen daarbuiten die van invloed zijn (door 'externe werking') op Natura 2000-gebieden, gelden (strengere restricties. Voor activiteiten of projecten die schadelijk zijn voor de beschermde natuur geldt een vergunningplicht.

Zoals is aangegeven is deze voortoets uitgevoerd om te beoordelen of door het project sprake kan zijn van negatieve effecten, onder meer door een mogelijke toename van de stikstofdepositie. Het Natura 2000-gebied 'De Veluwe' grenst aan het plangebied. Het gebied ligt direct aan de overzijde van de Valkenburglaan.

Tot mei van dit jaar kon hierbij gebruik wordt gemaakt van de PAS (Programma Aanpak Stikstof). Dit programma was op 1 juni 2015 in werking getreden voor de duur van 6 jaar (2015 – 2021). In het programma waren enerzijds maatregelen opgenomen die zorgen voor een daling van de stikstofdepositie (brongerichte maatregelen) en anderzijds maatregelen die bijdragen aan het herstel van de natuurkwaliteit in Natura-2000-gebieden (gebiedsgerichte maatregelen). Hierdoor ontstaat ruimte voor nieuwe economische ontwikkelingen. Deze ruimte werd 'depositieruimte' genoemd. Een deel van de 'depositieruimte' zou weer ter beschikking kunnen komen voor nieuwe ontwikkelingen. Deze ruimte was de 'ontwikkelingsruimte'. De 'ontwikkelingsruimte' was alleen gekoppeld aan concrete projecten en andere handelingen waarvoor in de programmaperiode toestemming was verleend.

Op 29 mei 2019 heeft de Raad van State een streep gezet door de PAS. De Raad van State oordeelde dat de effecten niet voldoende vast staan en/of bewezen zijn. Daarom is de PAS onverbindend verklaard.

Er is geen drempelwaarde meer om aan te toetsen en geen ontwikkelruimte om te claimen. Net als voor 2015 (voor het in werking treden van de PAS) moet ieder project op zichzelf worden beoordeeld.

Volgens de wet moet op basis van objectieve gegevens worden uitgesloten dat er significante effecten optreden in de stikstofgevoelige delen van natuurgebieden.

### 2.3 AERIUS-Calculator

Tegelijk met het van kracht worden van de PAS is indertijd het reken- en registratie-instrument AERIUS Calculator beschikbaar gesteld. Daarmee moet worden berekend wat de gevolgen zijn voor de stikstofdepositie op de verschillende gebieden en habitats. Aan de hand van de resultaten kan worden beoordeeld of door de ontwikkeling sprake kan zijn van significante gevolgen voor stikstofdepositie. Als gevolg van het onverbindend verklaren van de PAS heeft ook de AERIUS-Calculator ter discussie gestaan. De AERIUS-Calculator was ook, vanwege deze discussie, gedurende enige tijd buiten gebruik. Inmiddels is deze sinds september van dit jaar weer operationeel. Voor de voorliggende berekening is gebruik gemaakt van de vernieuwde AERIUS Calculator.

## 3 Ligging projectgebied ten opzichte van Natura 2000

### 3.1 Natura 2000

Natura 2000 is de benaming voor het Europees netwerk van natuurgebieden waarin belangrijke flora en fauna voorkomen, gezien vanuit een Europees perspectief. Met Natura 2000 wil men deze flora en fauna duurzaam beschermen. De staatssecretaris van Economische Zaken heeft voor Nederland ruim 160 Natura 2000-gebieden aangewezen. Gezamenlijk hebben ze een oppervlak van ruim 1.1 miljoen hectare. Ze maken deel uit van een samenhangend netwerk van natuurgebieden in de Europese Unie die zijn aangewezen op grond van de Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn. Het doel van Natura 2000 is het keren van de achteruitgang van de biodiversiteit. Binnen een gebied kan spanning optreden tussen economie en ecologie. In een beheerplan leggen Rijk en provincies vast welke activiteiten, op welke wijze mogelijk zijn. Uitgangspunt is het realiseren van ecologische doelen met respect voor en in een zorgvuldige balans met wat particulieren en ondernemers willen.

### 3.2. Natura 2000-gebied De Veluwe

Het plangebied ligt direct tegenover het Natura 2000-gebied De Veluwe. De Veluwe is door de staatssecretaris van Economische Zaken aangewezen als Natura 2000-gebied (besluit van 11 juni 2014 bekendgemaakt op 26 juni 2014, Staatcourant 2014, 17732 en gewijzigd bij besluit van 29 september 2016). Het Doelendocument beschrijft de kernopgave voor alle Natura 2000-gebieden op de hogere zandgronden, dus ook voor de Veluwe, het grootste gebied van de hogere zandgronden. Het Doelendocument geeft aan voor welke habitattypen en soorten de Veluwe van groot of zeer groot internationaal belang is.

De generieke kernopgave voor alle Hogere Zandgronden luidt:

*‘Vergroten van de interne samenhang van gebieden door herstel van een evenwichtige verdeling van open en gesloten terreinen met meer geleidelijk overgangen van zandverschuivingen, heide, vennen, graslanden en bos. Versterken van het ruimtelijk netwerk van bos, heide- of stuifzandgebieden, waarbij tussenliggende gebieden gebruikt kunnen worden als stapstenen, met name voor soorten als reptielen en vlinders. Versterken van overgangen van droge naar natte gebieden, zoals beekdalen en herstel van vennen op landschapsschaal’.*

De kernopgaven voor habitattypen en soorten van de Hogere Zandgronden luiden:

- Oude eikenbossen: Uitbreiden areaal oude eikenbossen en verbeteren van de kwaliteit, met specifieke aandacht voor het vliegend hert.
- Stuifzandlandschappen en structuurrijke droge heiden: Uitbreiden van zandverstuivingen, stuifzandheiden met struikhei, droge heiden en van heiden met kraaiheide. De kwaliteit van deze habitats vergroten door bevorderen van meer variatie in structuur, in ontwikkelingsstadia en in de overgangen naar bos. Vogelsoorten als duinpieper, nachtzwaluw, draaihals en tapuit profiteren van deze verbeteringen.
- Zuren vennen en veentjes: Kwaliteitsverbetering van zure vennen en heideveentjes is heideterreinen en bossen.
- Intern verbinden: Intern verbinden van heide- en stuifzandlandschappen om de uitwisseling van diersoorten te stimuleren.
- Beken: Verbetering van waterkwaliteit, morfodynamiek en grondwatertoestroming van beken met bijzondere waterplanten (en vissoorten).

Het Aanwijzingsbesluit Veluwe noemt 18 habitattypen (of ecosystemen) die essentieel zijn voor de natuurlijke rijkdom van de Veluwe. Dit zijn:

- H2310           Stuifzandheide met struikheide
- H2320           Binnenlandse kraaiheidevegetaties
- H2330           Zandverstuivingen
- H3130           Zwak gebufferde vennen
- H3160           Zuren vennen
- H3260           Beken met waterplanten
- H4010           Vochtige heiden
- H4030           Droge heiden
- H5130           Jeneverbesstruwelen
- H6230           Heischrale grasland
- H6410           Blauwgraslanden
- H7110           Actieve hoogvenen
- H7140           Overgangs- en Trilvenen
- H7150           Pioniersvegetaties met snavelbies
- H7230           Kalkmoerassen
- H9120           Beuken-eikenbossen met hulst
- H91EoC          Vochtige alluviale bossen

De habitattypen H6230 (heischrale graslanden), H7110 (actieve hoogvenen) en H91E0 (bossen op alluviale grond) zijn in het aanwijzingsbesluit aangegeven als prioritair. Dat wil zeggen dat deze

habitattypen extra kwetsbaar en bedreigd zijn en het voor de instandhouding noodzakelijk is de bescherming met de hoogste urgentie op te pakken.

#### Doelen Habitatrichtlijn – en Vogelrichtlijnsoorten

In het Aanwijzingsbesluit zijn ook instandhoudingsdoelstellingen opgenomen voor specifieke dieren en planten. Het gaat daarbij om zgn. Habitatrichtlijnsoorten. Het betreft:

- H1042           Gevlekte witsnuitlibel
- H1083           Vliegend hert
- H1096           Beekprik
- H1163           Rivierdonderpad
- H1166           Kamsalamander
- H1318           Meervleermuis
- H1831           Drijvende waterweegbree

Voor de vogelrichtlijnsoorten zijn in het Aanwijzingsbesluit eveneens doelen geformuleerd in de zin van behoud of uitbreiding/verbetering van het leefgebied. Dit is gekwantificeerd in draagkracht van het leefgebied voor aantallen broedparen. Het betreft:

- A072           Wespendief                   100 broedparen
- A224           Nachtzwaluw                610 broedparen
- A229           IJsvogel                     30 broedparen
- A233           Draaihals                    t.b.v. hervestiging
- A236           Zwarte specht               400 broedparen
- A246           Boomleeuwerik             2400 broedparen
- A255           Duinpieper                  t.b.v. hervestiging

## 4 Effecten

In de volgende paragrafen worden de effecten van het project als gevolg van stikstofdepositie op Natura 2000-gebied 'De Veluwe' onderzocht.

### 4.1. Inleiding

Voor het bepalen van de vergunningplicht dient een AERIUS-berekening van de toekomstige gebruikssituatie, inclusief de aanlegfase te worden uitgevoerd. Voor het bepalen van de benodigde ontwikkelingsruimte dient een AERIUS-verschilberekening van de feitelijke situatie en de toekomstige gebruikssituatie aangeleverd te worden samen met een AERIUS-verschilberekening van de feitelijke situatie en de aanlegfase. In dit geval is er sprake van een situatie waarbij een groot deel van de werkzaamheden al is verricht op basis van verleende omgevingsvergunningen. De aanlegfase is daarom bij deze ontwikkeling van weinig invloed en buiten de berekening gelaten.

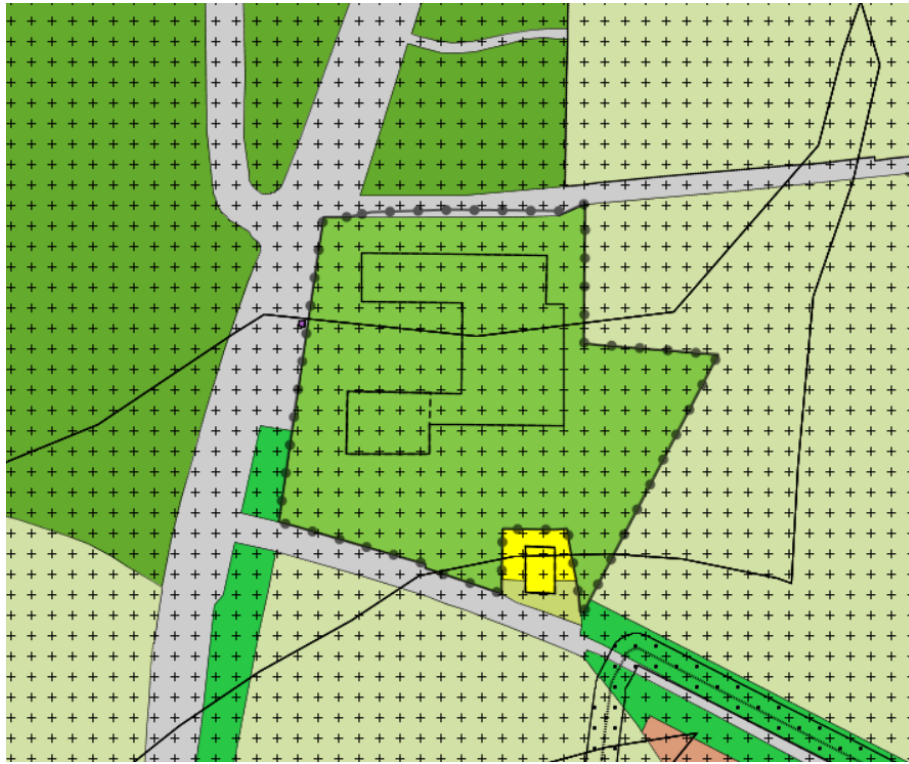
### 4.2 Bestaande situatie

#### *Functies en bestemming*

De bestaande situatie of eigenlijk het feitelijk gebruik is het gebruik per 1 januari 2015 en kan worden bepaald aan de hand van de hoogste depositie in de periode van januari 2012 tot en met 31 december



2014, passende binnen de op 1 januari 2015 geldende omgevingsvergunning of vergunning op grond van de Wet milieubeheer of Hinderwet. Dit wordt ook wel de bestaande situatie genoemd. Bestemmingsplan Oosterbeek – Noord 2014 (onherroepelijk, vastgesteld 24-09-2014)



*Verbeelding bestemmingplan Oosterbeek-Noord 2014*

Voor de locatie is het Oosterbeek-Noord 2014 het uitgangspunt. De locatie ligt binnen de bestemming Sport-Manege (artikel 21). De voor 'Sport – Manege' aangewezen gronden zijn als volgt bestemd:

- A. Een manege met bijbehorende voorzieningen;
- B. Ondersteunende (d.w.z. ondergeschikte en ten dienste van deze voorzieningen) horeca, niet zijnde het verstrekken van logies;
- C. Ter plaatse van de aanduiding 'bedrijfswoning' is tevens maximaal één bedrijfswoning toegestaan.

Het complex aan de Valkenburgslaan was een pensionstalling met in totaal ruimte voor 48 paarden met daarbij een woonhuis (bedrijfswoning) en een restaurant. Het restaurant geldt binnen de bestemming nog als ondergeschikt, maar heeft zich al jaren geleden ontwikkeld tot erkend volwaardig restaurant. In de huidige omvang bestaat het restaurant al langere tijd.

#### *Milieuvergunning*

Op 2 mei 1995 is door de gemeente Renkum een vergunning verleend met toepassing van de Interimwet Ammoniak en Veehouderij. Met deze vergunning werd het houden van 35 volwassen paarden (3 jaar en ouder) toegestaan.

In 1999 (brief gemeente Renkum, 60200/MIL d.d. 14 oktober 1999) is het aantal paarden op het complex verruimd tot een aantal van 48 stuks. Op 6 september 1999 is locatie bezocht in het kader van

een jaarlijkse milieucontroleprogramma. In de brief is aangegeven dat het aantal paarden dat in de inrichting wordt gestald (maximaal) 48 is. Door de gemeente moet dan nog worden bekeken of die situatie met via een uitbreidings- of revisievergunning verleend is of nog verleend moet worden. Daarbij wordt opgemerkt dat een inrichting een professionele indruk maakt waar ordelijkheid en netheid de boventoon vieren. Daarna is nog vaak overlegd over de inrichting, maar pas op 22 maart 2011 wordt een aanvraag voor een 'revisie omgevingsvergunning milieu (artikel 2,6 Wet algemene bepalingen omgevingsrecht) voor De Kantine - Ruitersentrum de Sonnenberg aan Valkenburglaan 1' ingediend. Deze aanvraag is op grond van het overgangsrecht in artikel 6.4, lid 3 van het activiteitenbesluit en op grond van artikel 2.1, eerste lid, aanhef en onder e, van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht door de gemeente Renkum gelijkgesteld met een melding in het kader van het Activiteitenbesluit. Het bedrijf is beoordeeld als een inrichting in de zin van artikel 2.1 van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht omdat de activiteiten genoemd worden in de categorie 8.1 onder a van bijlage 1 van het Besluit omgevingsrecht (Bor) "Inrichtingen voor het ...fokken,...., houden, verhandelen, verladen ..... van dieren".

De aanvraag is door de gemeente als melding geaccepteerd. Daarbij wordt aangegeven dat gelet op het feit dat binnen het bedrijf plaats is voor het houden van 48 paarden de bepaling in categorie 8.3 onder i van het Bor niet van toepassing is. Het bedrijf is niet vergunningplicht (brief d.d. 20 maart 2013, kenmerk 102426/2). Met het accepteren van deze melding wordt de eerder verleende oprichtingsvergunning die is verleend op 2 mei 1995 verruimd en wordt de vraag die is gesteld in de brief van 14 oktober 1999 beantwoord. De revisievergunning is aangevraagd, maar er wordt door de gemeente geconstateerd dat met een melding kan worden volstaan.

Met het accepteren van de melding is het volgende vastgelegd.

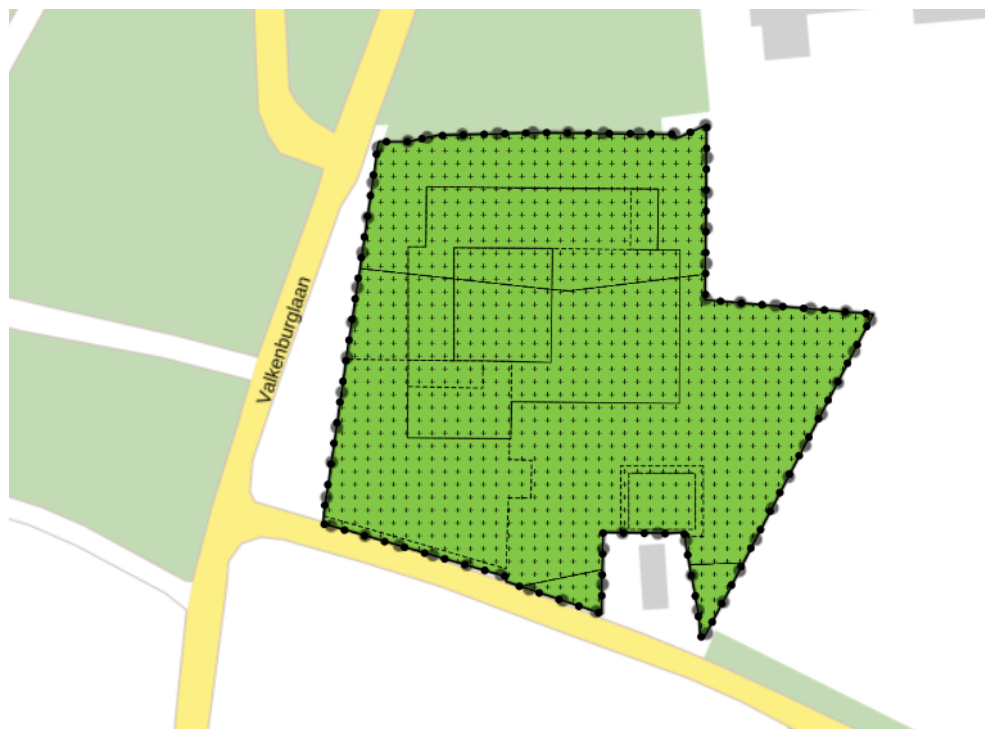
Mogelijkheid voor het stallen van	48 paarden
Capaciteit van het bedrijf	
Totaal elektromotorisch vermogen	+/- 80 KW
Totaal thermische vermogen	+/- 50 KW
Afvastoffen	
Mest	+/- 500 ton per jaar (30 l/kg per paard per dag)
De mest wordt wekelijks afgevoerd.	
Verkeersbewegingen (geraamd)	
Personenauto's	(overdag) 40
	('s avonds) <u>40</u>
Totaal	80
Vrachtwagens	(hooi/stro) 0,7
	(mest) <u>0,7</u>
Totaal	1,4
Energieverbruik	
Elektriciteit	130.000 KWH
Gas	15.000 m3
Stookinstallatie (zie ook capaciteit)	
cv Hr	+/- 50 KW

#### 4.3. Nieuwe situatie

##### *Bestemmingsplan Valkenburglaan 1, 2019 (ontwerp)*

In de nieuwe situatie vervalt het gebruik als pensionstalling. Het complex wordt nu gebruikt als 'trainingsstal' voor wedstrijdpaarden. De stallen die gesitueerd waren in het gebouw in het verlengde van het restaurant – in totaal 27 stallen – komen te vervallen. Bij het hoofdgebouw vervallen ook 10 stallen. In de nieuwe situatie resteren er in totaal 11 stallen, die alle rondom de bestaande rijhal zijn gesitueerd.

In de ruimte waar de 27 stallen vervallen wordt een sportschool gesitueerd. Aan de zijde van de Valkenburglaan wordt nog een nieuw kantoor (315 m<sup>2</sup>) ontwikkeld. Dit gebouw is feitelijk het enige nieuwe gebouw. Voor alle overige gebouwen betreffen de ontwikkelingen interne verbouwingen.



*Verbeelding ontwerpbestemmingsplan Valkenburglaan 1, 2019. De bestemming is geactualiseerd, maar op hoofdlijnen niet gewijzigd.*

Voor het complex wordt een nieuw bestemmingsplan voorbereid. Het bestemmingsplan heeft twee doelen. Ten eerste wordt beoogd de feitelijke situatie te consolideren. Het belangrijkste daarbij is het consolideren van al lang bestaande restaurant (zie ook: 1 Aanleiding en doel). Daarnaast zal een aantal verleende omgevingsvergunningen worden geconsolideerd. Een tweede doel is het mogelijk maken van de realisatie van het kantoor aan de zijde van de Valkenburglaan. In het nieuwe bestemmingsplan blijft de huidige bestemming Sport – Manege intact. De reikwijdte van de bestemming wordt verruimd.

Deze wordt nu als volgt:

De voor 'Sport - Manege' (artikel 3.1) aangewezen gronden zijn als volgt bestemd:

- A. Een manege met bijbehorende voorzieningen;

- B. Ter plaatse van de aanduiding 'bedrijfswoning' is uitsluitend een bedrijfswoning met tuin toegestaan, met een maximum van één bedrijfswoning per aanduiding. Daarnaast is binnen het bouwvlak bij deze aanduiding ondergeschikte overnachting (in de duur van de overnachting per medewerker/groom) door tegelijkertijd maximaal 4 medewerkers (grooms) toegestaan. Zelfstandige bewoning door medewerkers/grooms is niet toegestaan;
- C. Ter plaatse van de aanduiding 'gemengd' zijn tevens kantoren, een sportschool / fitnesscentrum en horeca, uitgezonderd logies, toegestaan, met dien verstande dat: de netto vloeroppervlakte van de sportschool / fitnesscentrum niet meer mag bedragen dan 300 m<sup>2</sup>; de netto vloeroppervlakte van het kantoor niet meer mag bedragen dan 320 m<sup>2</sup>; het bruto bedrijfsvloeroppervlak van de horeca niet meer mag bedragen dan huidige bedrijfsvloeroppervlakte met een maximum van 500 m<sup>2</sup>;
- D. Ter plaatse van de aanduiding 'bed & breakfast' is tevens een bed & breakfast toegestaan.
- E. Ter plaatse van de aanduiding 'specifieke bouwaanduiding - overkapping' is tevens een (met een maximaal driezijdig met wanden gesloten) overkapping / carport toegestaan.

#### *Restaurant*

Een bijzonder element bij de wijziging van het bestemmingsplan is het restaurant. Deze vereist een nadere toelichting. Op de locatie is het restaurant Barbizon (voorheen 'De Kantine') gevestigd. In het bestemmingsplan Oosterbeek-Noord 2014 is vastgelegd in artikel 21.1. lid b dat 'ondersteunende (d.w.z. ondergeschikte en ten dienste van deze vergunningen) horeca, niet zijnde het verstrekken van logies. In het bestemmingsplan Valkenburglaan 1, 2019 is door artikel 3.1 lid c. 'ter plaatse van de aanduiding 'gemengd' zijn tevens kantoren, een sportschool/ fitnesscentrum en horeca, uitgezonderd logies, toegestaan, met dien verstande dat: 3 het bruto bedrijfsvloeroppervlak niet meer mag bedragen dan de huidige bedrijfsvloeroppervlakte met een maximum van 500 m<sup>2</sup>.

De feitelijke situatie wordt hiermee niet gewijzigd, maar de situatie wordt wel meer in overeenstemming gebracht met de werkelijkheid. Het restaurant is planologische-juridisch niet langer ondergeschikt aan de horeca, maar wordt erkend als zelfstandig bedrijf.

Daarmee wordt ook een einde gemaakt aan een langlopende discussie. Een eerste stap naar erkenning van het restaurant is op 19 maart 2002 al genomen. Op dat moment is door het college - naar aanleiding van opmerkingen van de IRO (inspectie ruimtelijke ordening) - vrijstelling verleent van de gebruiksbepalingen van het op dat moment geldende bestemmingsplan (Oosterbeek 1983) ten behoeve van het gebruik van 'De Kantine' voor medegebruik als restaurant en wijnkelder. Een definitieve vergunning is overigens nooit verstrekt. De ondernemer beschikte op dat moment als sinds 9 september 1997 over een vergunning op grond van de Drank- en Horecawet. Met de vrijstelling werd op dat moment de met het bestemmingsplan strijdige vestiging van een restaurant opgeheven. De vergunning op basis van de Drank- en horecawet op 16 juli 2003 hernieuwd.

Medio 2002 is door de gemeente het voornemen gepubliceerd om met behulp van de 'toverformule' vrijstelling van het bestemmingsplan te verlenen voor het medegebruik van 'De Kantine' als restaurant en wijnkelder. Dit heeft niet geleid tot een definitief besluit. Begin 2005 komt de discussie over 'De Kantine' opnieuw op de agenda van raad en college als gevolg van een brief aan de gemeenteraad dat de Kantine een positieve bestemming moet krijgen in het te herziene bestemmingsplan. Dit leidt opnieuw niet tot een besluit. Het heeft wel tot gevolg dat De Kantine in het bestemmingsplan wordt opgenomen. Weliswaar nog ten dienste van de bestemming, maar voor het feitelijk gebruik maakt dit niet uit.

In maart 2009 is nog opnieuw het standpunt van de gemeente bepaald (Memo 14 april 2009). De strekking van de memo is dat handhaven niet mogelijk en niet zinvol is. Het voortbestaan als restaurant wordt daarmee niet gelegaliseerd, maar wel gedoogd. Het is een feit dat de gemeente op 2009 al 17 jaar op de hoogte is van de situatie bij De Kantine draagt daaraan bij. Het benoemen van de ongeschiktheid van de horeca aan de manege in het vorige bestemmingsplan (Oosterbeek- Noord, 2014) doet daar niets aan af. In feite is daarmee de wens tot legalisatie al geconcretiseerd. De stap om de werkelijkheid (een zelfstandig restaurant) vast te leggen in het nieuwe bestemmingsplan is daar een logisch uitvloeisel van.

### *Terreininrichting*

De terreininrichting wordt aangepast op het nieuwe gebruik. De oriëntatie was voor alle functies gericht op de Valkenburglaan. In de nieuwe situatie zullen kantoor, woonhuis, sportschool en restaurant op de Valkenburglaan gericht op de Valkenburglaan. Alle functies voor het paardrijden zullen worden geconcentreerd aan de oost- en zuidzijde van het complex. Hiervoor wordt een nieuwe inrit gemaakt aan de Sonnenberglaan. Van belang is ook dat element zoals de mestopslag en de paardenbak zijn verplaatst van de westzijde en vanuit het centrum naar de oostzijde. Dat geldt ook voor de bijbehorende parkeerplaatsen.

### *Duurzaamheid*

Het kantoor wordt nieuw gebouwd en alle overige gebouwen worden vernieuwd. Een uitzondering vormt het restaurant. Deze blijft in de huidige staat behouden. Voor het kantoor en de vernieuwde gebouwen geldt dat ze duurzaam worden gemaakt. Er zal energie worden bespaard door vergaande isolatie. Het kantoor en de vernieuwde gebouwen zullen worden verwarmd met een warmtepomp. Op het dak van de sportschool en het dak van de manege worden zonnepanelen aangelegd. Deze leveren in totaal een referentievermogen van 2,5 MW (het equivalent van het geschatte gebruik van 80 huishoudens). Hiermee kan dus worden voorzien in eigen gebruik en kan ook elektriciteit worden teruggeleverd aan het net.

### *Parkeerbehoefte en verkeergeneratie*

De ontwikkeling voorziet in het toevoegen van de functies sportschool en kantoor. Het plangebied ligt in een gebied te kwalificeren als 'rest bebouwde kom' in een weinig stedelijk gebied. Op basis van de CROW-publicatie 317 'Kencijfers parkeren en verkeergeneratie' zijn voor een sportschool minimaal 4,3 en maximaal 5,3 parkeerplaatsen per 100 m<sup>2</sup> bvo benodigd. Gemiddeld dus 4,8 parkeerplaatsen per 100 m<sup>2</sup> bvo. De sportschool krijgt een bvo van 300 m<sup>2</sup>. Voor de sportschool zijn er dus (3 x 4,8) 14 parkeerplaatsen nodig. Een kantoor heeft minimaal 2,3 en maximaal 2,8 parkeerplaatsen per 100 m<sup>2</sup> bvo nodig. Dit zijn gemiddeld dus 2,6 parkeerplaatsen per 100m<sup>2</sup> bvo. Er wordt 315 m<sup>2</sup> kantoor gerealiseerd. Er zijn dus voor de kantoorfunctie (3,15 x 2,6) 8,2 parkeerplaatsen benodigd. De horecagelegenheid (restaurant) blijft op de huidige locatie bestaand. Deze heeft een oppervlakte van 460 m<sup>2</sup>. Het restaurant wordt niet uitgebreid en blijft gebruik maken van de bestaande parkeerplaatsen. In de praktijk is gebleken dat dit aantal tot nu toe heeft voldaan aan de vraag.

In de bestaande manege komen 11 stallen. Dit zijn reeds bestaande stallen. Op de locatie van de sportschool verdwijnen er 27. Per box (stal) is er voor de 'rest bebouwde kom' in een weinig stedelijk gebied geen gemiddelde parkeernorm vastgelegd. Het is echter waarschijnlijk dat door de transformatie van de manege van een pensionstalling naar een particuliere wedstrijdstal de behoefte aan parkeerplaatsen afneemt. In de huidige situatie zijn er geen extra parkeerplaatsen voor de manege

gereserveerd. De bezoekers van de pensionstalling maakten gebruik van de parkeerplaatsen bij het restaurant. In de toekomstige situatie zullen er aan de zijde van de Sonnenberglaan 10 parkeerplaatsen op eigen terrein worden aangelegd. Aan deze zijde worden bovendien 2 parkeerplaatsen voor vrachtauto's (trailers) gerealiseerd.

Het bovenstaande betekent dat er in totaal 22.2 (afgerond 22) parkeerplaatsen extra moeten worden aangelegd voor het faciliteren van het kantoor en de sportschool. Deze zullen aan de voorzijde aan de kant van de Valkenburglaan worden aangelegd. In de praktijk zullen er maar 14 extra aan deze zijde worden aangelegd. Dit zijn de parkeerplaatsen voor de sportschool. Door het verplaatsen van de 10 parkeerplaatsen van de manege naar de zijde van de Sonnenberglaan komt er voldoende ruimte vrij voor het faciliteren van de 8 parkeerplaatsen voor het kantoor. In de praktijk komen er op het complex in totaal 24 parkeerplaatsen bij. Twee meer dan op basis van de kengetallen van het CROW Vereist is.

Op basis van de CROW-publicatie 317 'Kencijfers parkeren en verkeersgeneratie' is voor een sportschool per 100 m2 bvo een verkeersgeneratie van gemiddeld 34,35 motorvoertuigen per etmaal te verwachten. Voor de 300 m2 sportschool is dus een verkeersgeneratie van 103,05 mvt/e (afgerond 103 mvt/e). Voor het kantoor wordt uitgegaan van een gemiddelde verkeersgeneratie van 8,75 mvt/e (per 100 m2 bvo). De verkeersgeneratie neem door het kantoor van 315 m2 dus met 27,6 mvt/e toe.

Voor de horecagelegenheid (restaurant) zijn geen cijfers voor de verkeersgeneratie bekend. Er is hier sprake van een bestaande situatie, die met het nieuwe plan niet zal wijzigen. In de verdere berekening wordt hier dan ook geen rekening mee gehouden.

Een manege heeft een verkeersgeneratie van 3.0 mvt/e (per box). Het aantal stallen neemt af met 37. Er is dus een afname van het aantal verkeersbewegingen gekoppeld aan de manege van 111 mvt/e.

De herontwikkeling van de locatie leidt daarmee tot een verkeersgeneratie van  $(103 + 28 - 111) = 20$  mvt/e.

#### 4.4. Overzicht wijzigingen als gevolg van vergunningverlening en de bestemmingsplanwijziging

<i>Functie</i>	<i>Wijziging</i>	<i>Effect op stikstofuitstoot</i>
A Restaurant	Blijft ongewijzigd	geen

Het restaurant blijft ongewijzigd is de oude en de nieuwe situatie. Er zijn geen bouwactiviteiten en dus bestaat er geen aanlegfase. Het effect op de stikstofuitstoot op de omgeving is neutraal. Er is geen toe- of afname.

B Woonhuis	Bestaand/ wordt energieneutraal	reductie van uitstoot
------------	---------------------------------	-----------------------

Planologisch-juridisch blijft het woonhuis (bedrijfswoning) ongewijzigd. Het bouwvlak en het volume blijven hetzelfde. De woning is en wordt wel verbouwd binnen de bestaande kaders en/of op basis van reeds verleende omgevingsvergunningen, maar deze aanlegfase telt niet mee voor de stikstofuitstoot. De woning wordt wel energieneutraal als gevolg van de aanschaf van een warmtekrachtpomp en de aanleg van zonnepanelen.

C Kantoor	Nieuw/ wordt energieneutraal	geen
-----------	------------------------------	------

Het kantoor wordt energieneutraal door installatie van een warmtekrachtpomp en de toevoegen van zonnepanelen en draagt niet bij aan de stikstofdepositie. In de aanlegfase zal aandacht worden besteed aan reductie van uitstoot door gebruik te maken van elektrische apparatuur (bouwkransen en dergelijke). Alleen de aan- en afvoer van bouwmaterialen kan bijdragen aan de stikstofdepositie.

D Sportschool                      Nieuw/ wordt energieneutraal                      reductie van uitstoot

De sportschool wordt energieneutraal door aanleg van een warmtekrachtpomp en de aanleg van zonnepanelen op het dak. De sportschool genereert wel verkeer (zie verkeersbewegingen), maar is dit ten opzichte van de huidige situatie beperkt. Door de ontwikkeling van de sportschool worden 27 stallen opgeheven. De pensionpaarden die hier gebruik van maakten worden niet meer op deze plek gehuisvest. Dat leidt per saldo tot een aanzienlijke reductie van de stikstofuitstoot. De aanlegfase leidt slechts beperkt tot stikstofuitstoot. Aangezien het hier gaat om een bestaand gebouw die maar beperkt wordt aangepast. Het betreft feitelijk alleen een wijziging van gebruik.

E Manege                              Bestaand/ wordt energieneutraal                      reductie van uitstoot

De manege heeft een interne verbouwing ondergaan. De stal is gerenoveerd. Op het dak worden zonnepanelen worden aangebracht. De manege wordt daarmee energieneutraal. De manege was niet verwarmd, maar alle apparatuur (bijvoorbeeld verlichting) wordt nu met duurzame energie gevoed. Ten opzichte van de oorspronkelijk situatie treedt er een verbetering op.

F Verkeer                              Toename met 20 mvt/e                              toename van uitstoot

Door de ontwikkeling van de sportschool en het kantoor neemt het aantal verkeersbeweging toe met in totaal 20 mvt/e. De afname van het aantal paarden leidt weliswaar tot een afname van het aantal motorvoertuigbewegingen voor het 'manege'-deel, maar er blijft op het totaal wel een toename over.

G Paarden                              Afname met 37 stuks (48 wordt 11)                      reductie van uitstoot

Door de functiewijziging van pensionstallen naar wedstrijdstal neem het aantal paarden af. Hierbij is voor de berekening het aantal stallen als uitgangspunt genomen. In de oorspronkelijke situatie zijn 48 paarden gegund. Dit aantal is nu gereduceerd tot 6. Omdat het resterende aantal stallen echter 11 is wordt bij de berekening uitgegaan van 11.

H Terrein                              Verplaatsing van mestbak                              reductie van uitstoot

De terreininrichting is gewijzigd waardoor de logistiek voor een deel wordt afgewikkeld op de Sonnenberglaan. Het betreft met name de logistiek van de manege. De paardenbak, de

mestbak, de stadmolen en de parkeerplaatsen voor de manege zijn naar achteren verplaatst. De afstand tot het Natura-2000 gebied neemt daardoor toe. In beperkte mate is er sprake van een reductie van de uitstoot.

#### 4.5 Resultaten AERIUS CALCULATOR (zie bijlage 1)

Op basis van de bovenstaande gegevens is een indicatieve berekening uitgevoerd. Daarbij is niet naar een minimum toegerekend. Het woonhuis wordt volledig duurzaam, maar is als een standaardwoning gerekend. Voor het verkeer is als uitgangspunt genomen dat deze naar alle richtingen verplaatst.

Opnieuw berekenen

	Situatie 1	Situatie 2	Vershil
NOx	3.03 kg/j	11,97 kg/j	8,84 kg/j
NH3	240,00 kg/J	55 kg/j	-185 kg/j

De hoeveelheid NOx neemt als gevolg van de toename van het aantal voertuigbeweging beperkt toe. De hoeveelheid NH3 neemt door de afname van het aantal paarden zeer sterk af.

We zien op bij de resultaten per habitatype een afname van depositie van gemiddeld 80 %.

Gezien de enorme afname van de stikstofdepositie als gevolg van de afname van het aantal paarden zijn andere reducties die voorkomen uit het afkoppelen van het woonhuis van het gas niet in de berekeningen meegenomen.

## 5 Conclusie

De herontwikkeling van de locatie is op basis van het bovenstaande onderzoek gunstig voor het Natura-2000 gebied 'De Veluwe'. De depositie neemt als gevolg van de ontwikkelingen mogelijk gemaakt in de vergunde omgevingsvergunningen en in het bestemmingsplan Valkenburglaan 1 sterk af. De reductie gaat eigenlijk nog verder dan de gepresenteerde berekeningen laten zien. Voor de verwarming van het woonhuis zal geen gas meer worden gebruikt. Dit is in de berekeningen nog niet meegenomen.

Negatieve effecten zijn uit te sluiten en een verdere beoordeling kan achterwege blijven.



*Dit document bevat rekenresultaten van AERIUS Calculator. Het betreft de hoogst berekende stikstofbijdragen per stikstofgevoelig Natura 2000-gebied, op basis van rekenpunten die overlappen met habitattypen en/of leefgebieden die aangewezen zijn in het kader van de Wet natuurbescherming, gekoppeld aan een aangewezen soort, of nog onbekend maar mogelijk wel relevant.*

*De berekening op basis van stikstofemissies gaat uit van de componenten ammoniak (NH<sub>3</sub>) en/of stikstofoxide (NO<sub>x</sub>).*

*Wilt u verder rekenen of gegevens wijzigen? Importeer de pdf dan in Calculator. Voor meer toelichting verwijzen wij u naar de website [www.aerius.nl](http://www.aerius.nl).*

## Berekening Situatie 1

- ▶ Kenmerken
- ▶ Samenvatting emissies
- ▶ Depositieresultaten
- ▶ Gedetailleerde emissiegegevens

Verdere toelichting over deze PDF kunt u vinden in een bijbehorende leeswijzer. Deze leeswijzer en overige documentatie is te raadplegen via: [www.aerius.nl](http://www.aerius.nl).

# AERIUS CALCULATOR

## Contact

Rechtspersoon	Inrichtingslocatie
Harm Post Advies	Valkenburglaan 1, 6861 AH Renkum

## Activiteit

Omschrijving	AERIUS kenmerk	
Valkenburglaan 1	Rq2d4sfSf6PG	
Datum berekening	Rekenjaar	Rekenconfiguratie
23 oktober 2019, 16:09	2019	Berekend voor natuurgebieden

## Totale emissie

	Situatie 1
NOx	< 1 kg/j
NH <sub>3</sub>	< 1 kg/j

## Resultaten

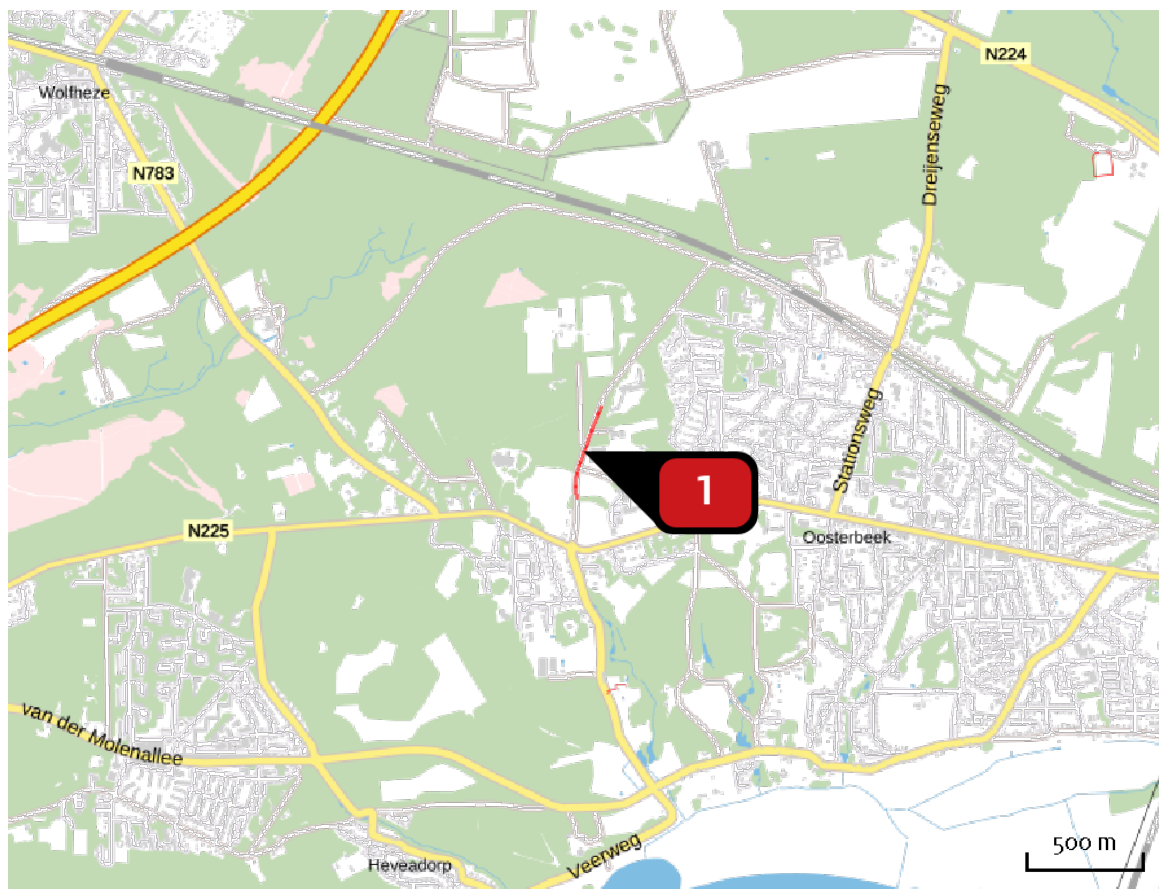
Hectare met  
hoogste bijdrage  
(mol/ha/j)

Natuurgebied	Bijdrage
Veluwe	0,05

## Toelichting

Renovatie manegecomplex

Locatie  
Situatie 1



Emissie  
Situatie 1

Bron Sector	Emissie NH <sub>3</sub>	Emissie NO <sub>x</sub>
<div style="display: flex; align-items: center;"> <div style="background-color: red; color: white; border-radius: 50%; width: 20px; height: 20px; display: flex; align-items: center; justify-content: center; margin-right: 5px;">1</div> <div style="margin-right: 5px;">   </div> <div> <p>Toename verkeer sportschool Wegverkeer   Buitenwegen</p> </div> </div>	< 1 kg/j	< 1 kg/j

Resultaten  
stikstof  
gevoelige  
Natura 2000  
gebieden  
(mol/ha/j)

Natuurgebied	Hoogste bijdrage	Bijdrage op (bijna) overbelaste hexagonen*
Veluwe	0,05	

\* Als de hoogste depositietoename plaatsvindt op een hexagoon waar géén sprake is van een (naderende) stikstofoverbelasting, dan is de hoogste toename op een hexagoon met wel een (naderende) stikstofoverbelasting in deze kolom weergegeven.

Resultaten  
per  
habitatype  
(mol/ha/j)

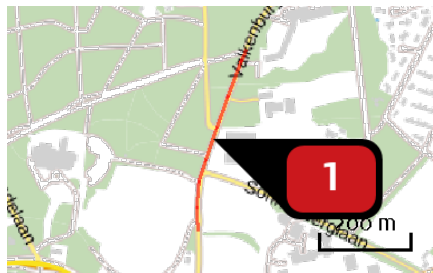
voor de 10  
stikstofgevoelige  
Natura 2000-  
gebieden met het  
hoogste resultaat

## Veluwe

Habitatype	Hoogste bijdrage	Bijdrage op (bijna) overbelaste hexagonen*
Lg14 Eiken- en beukenbos van lemige zandgronden	0,05	

\* Als de hoogste depositietoename plaatsvindt op een hexagoon waar géén sprake is van een (naderende) stikstofoverbelasting, dan is de hoogste toename op een hexagoon met wel een (naderende) stikstofoverbelasting in deze kolom weergegeven.

Emissie  
(per bron)  
Situatie 1



Naam **Toename verkeer sportschool**  
 Locatie (X,Y) **184894, 444773**  
 NOx **< 1 kg/j**  
 NH3 **< 1 kg/j**

Soort	Voertuig	Aantal voertuigen	Stof	Emissie
Standaard	Licht verkeer	20,0 / etmaal	NOx NH3	< 1 kg/j < 1 kg/j

## Disclaimer

Hoewel verstrekte gegevens kunnen dienen ter onderbouwing van een vergunningaanvraag, kunnen er geen rechten aan worden ontleend. De eigenaar van AERIUS aanvaardt geen aansprakelijkheid voor de inhoud van de door de gebruiker aangeboden informatie. Bovenstaande gegevens zijn enkel bruikbaar tot er een nieuwe versie van AERIUS beschikbaar is. AERIUS is een geregistreerd handelsmerk in Europa. Alle rechten die niet expliciet worden verleend, zijn voorbehouden.

## Rekenbasis

Deze berekening is tot stand gekomen op basis van:

AERIUS versie 2019\_20191018\_c53b8fdaa8

Database versie c53b8fdaa8

Voor meer informatie over de gebruikte methodiek en data zie:

<https://www.aerius.nl/nl/factsheets/uitleg>

Dit document bevat rekenresultaten van AERIUS Calculator. Het betreft de hoogst berekende stikstofbijdragen per stikstofgevoelig Natura 2000-gebied, op basis van rekenpunten die overlappen met habitattypen en/of leefgebieden die aangewezen zijn in het kader van de Wet natuurbescherming, gekoppeld aan een aangewezen soort, of nog onbekend maar mogelijk wel relevant.

De berekening op basis van stikstofemissies gaat uit van de componenten ammoniak (NH<sub>3</sub>) en/of stikstofoxide (NO<sub>x</sub>).

Wilt u verder rekenen of gegevens wijzigen? Importeer de pdf dan in Calculator. Voor meer toelichting verwijzen wij u naar de website [www.aerius.nl](http://www.aerius.nl).

## Berekening Situatie 1

- ▶ Kenmerken
- ▶ Samenvatting emissies
- ▶ Depositieresultaten
- ▶ Gedetailleerde emissiegegevens

Verdere toelichting over deze PDF kunt u vinden in een bijbehorende leeswijzer. Deze leeswijzer en overige documentatie is te raadplegen via: [www.aerius.nl](http://www.aerius.nl).



# AERIUS CALCULATOR

## Contact

Rechtspersoon	Inrichtingslocatie
Harm Post Advies	Valkenburglaan 1, 6861 AH Renkum

## Activiteit

Omschrijving	AERIUS kenmerk	
Valkenburglaan 1	RY6ydQRYpy3r	
Datum berekening	Rekenjaar	Rekenconfiguratie
23 oktober 2019, 16:07	2019	Berekend voor natuurgebieden

## Totale emissie

	Situatie 1
NO <sub>x</sub>	-
NH <sub>3</sub>	185,00 kg/j

## Resultaten

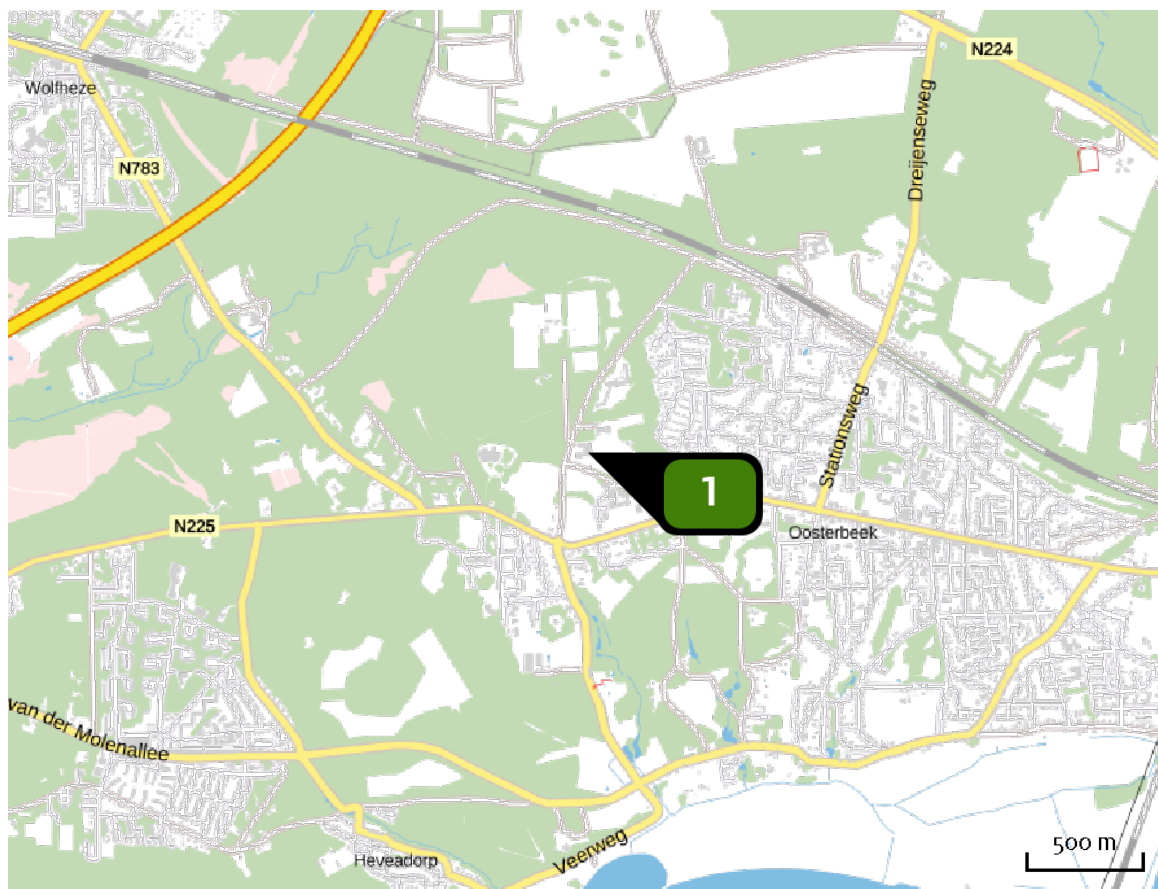
Hectare met  
hoogste bijdrage  
(mol/ha/j)

Natuurgebied	Bijdrage
Veluwe	65,82


## Toelichting

Renovatie manegecomplex

Locatie  
Situatie 1



Emissie  
Situatie 1

Bron Sector	Emissie NH <sub>3</sub>	Emissie NO <sub>x</sub>
<b>1</b>  Afname 184,75 Landbouw   Stalemissies	185,00 kg/j	-

Resultaten  
stikstof  
gevoelige  
Natura 2000  
gebieden  
(mol/ha/j)

Natuurgebied	Hoogste bijdrage	Bijdrage op (bijna) overbelaste hexagonen*
Veluwe	65,82	
Rijntakken	0,04	
Landgoederen Brummen	0,01	

\* Als de hoogste depositietoename plaatsvindt op een hexagoon waar géén sprake is van een (naderende) stikstofoverbelasting, dan is de hoogste toename op een hexagoon met wel een (naderende) stikstofoverbelasting in deze kolom weergegeven.

Resultaten  
per  
habitatype  
(mol/ha/j)

voor de 10  
stikstofgevoelige  
Natura 2000-  
gebieden met het  
hoogste resultaat

Veluwe

Habitatype	Hoogste bijdrage	Bijdrage op (bijna) overbelaste hexagonen*
Lg14 Eiken- en beukenbos van lemige zandgronden	65,82	
Hg120 Beuken-eikenbossen met hulst	2,90	
H4030 Droge heiden	1,85	
ZGLg01 Permanente bron & Langzaam stromende bovenloop	1,73	
ZGLg14 Eiken- en beukenbos van lemige zandgronden	1,45	
ZGL4030 Droge heiden	1,45	
Lg13 Bos van arme zandgronden	1,41	
Hg1EoC Vochtige alluviale bossen (beekbegeleidende bossen)	0,54	
L4030 Droge heiden	0,42	
Hg190 Oude eikenbossen	0,29	
ZGLg13 Bos van arme zandgronden	0,27	
Lg09 Droog struisgrasland	0,18	
H6230vka Heischrale graslanden, vochtig kalkarm	0,12	
H2310 Stuifzandheiden met struikhei	0,06	
H2330 Zandverstuivingen	0,05	
ZGH2310 Stuifzandheiden met struikhei	0,04	
Lg01 Permanente bron & Langzaam stromende bovenloop	0,04	
H5130 Jeneverbesstruwelen	0,03	
H4010A Vochtige heiden (hogere zandgronden)	0,03	
ZGLg09 Droog struisgrasland	0,02	

Habitatype	Hoogste bijdrage	Bijdrage op (bijna) overbelaste hexagonen*
H3160 Zure vennen	0,02	
H7150 Pioniervegetaties met snavelbiezen	0,01	
H7110B Actieve hoogvenen (heideveentjes)	0,01	
H3130 Zwakgebufferde vennen	0,01	
ZGH9120 Beuken-eikenbossen met hulst	0,01	
ZGH4030 Droge heiden	0,01	
ZGH9190 Oude eikenbossen	0,01	
H2320 Binnenlandse kraaiheibegroeiingen	0,01	

## Rijntakken

Habitatype	Hoogste bijdrage	Bijdrage op (bijna) overbelaste hexagonen*
ZGLg11 Kamgrasweide & Bloemrijk weidevogelgrasland van het rivieren- en zeeleigebied	0,04	
Lgo8 Nat, matig voedselrijk grasland	0,03	
ZGLgo8 Nat, matig voedselrijk grasland	0,03	
ZGLgo2 Geïsoleerde meander en petgat	0,02	
Lg11 Kamgrasweide & Bloemrijk weidevogelgrasland van het rivieren- en zeeleigebied	0,02	
Lgo7 Dotterbloemgrasland van veen en klei	0,01	
H6510A Glanshaver- en vossenstaarthooilanden (glanshaver)	0,01	
ZGH91EoB Vochtige alluviale bossen (essen-iepenbossen)	0,01	
H3150baz Meren met krabbenscheer en fonteinkruiden, buiten afgesloten zeearmen	0,01	
Lgo2 Geïsoleerde meander en petgat	0,01	
ZGLgo7 Dotterbloemgrasland van veen en klei	0,01	
ZGH3150baz Meren met krabbenscheer en fonteinkruiden, buiten afgesloten zeearmen	0,01	
H6120 Stroomdalgraslanden	0,01	
H91EoC Vochtige alluviale bossen (beekbegeleidende bossen)	0,01	
H91Fo Droge hardhoutooibossen	0,01	
H91EoB Vochtige alluviale bossen (essen-iepenbossen)	0,01	
H9120 Beuken-eikenbossen met hulst	0,01	

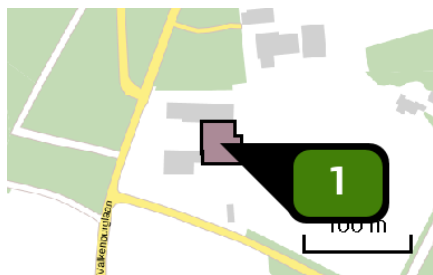
## Landgoederen Brummen

Habitatype	Hoogste bijdrage	Bijdrage op (bijna) overbelaste hexagonen*
H91EoC Vochtige alluviale bossen (beekbegeleidende bossen)	0,01	
H623ovka Heischrale graslanden, vochtig kalkarm	0,01	
H9120 Beuken-eikenbossen met hulst	0,01	
H6410 Blauwgraslanden	0,01	
H7150 Pioniervegetaties met snavelbiezen	0,01	
H3130 Zwakgebufferde vennen	0,01	
H3160 Zure vennen	0,01	
H4010A Vochtige heiden (hogere zandgronden)	0,01	


\* Als de hoogste depositietoename plaatsvindt op een hexagoon waar géén sprake is van een (naderende) stikstofoverbelasting, dan is de hoogste toename op een hexagoon met wel een (naderende) stikstofoverbelasting in deze kolom weergegeven.



Emissie  
(per bron)  
Situatie 1



Naam **Afname 184,75**  
 Locatie (X,Y) **184971, 444747**  
 Uitstoothoogte **5,0 m**  
 Oppervlakte **0,1 ha**  
 Spreiding **2,5 m**  
 Warmteinhoud **0,000 MW**  
 NH<sub>3</sub> **185,00 kg/j**

Dier	RAV code	Omschrijving	Aantal dieren	Stof	Emissiefactor (kg/dier/j)	Emissie
	K 1.100	overige huisvestingssystemen (Paarden; volwassen paarden (3 jaar en ouder)) (Overig)	37	NH <sub>3</sub>	5,000	185,00 kg/j

## Disclaimer

Hoewel verstrekte gegevens kunnen dienen ter onderbouwing van een vergunningaanvraag, kunnen er geen rechten aan worden ontleend. De eigenaar van AERIUS aanvaardt geen aansprakelijkheid voor de inhoud van de door de gebruiker aangeboden informatie. Bovenstaande gegevens zijn enkel bruikbaar tot er een nieuwe versie van AERIUS beschikbaar is. AERIUS is een geregistreerd handelsmerk in Europa. Alle rechten die niet expliciet worden verleend, zijn voorbehouden.

## Rekenbasis

Deze berekening is tot stand gekomen op basis van:

AERIUS versie 2019\_20191018\_c53b8fdaa8

Database versie c53b8fdaa8

Voor meer informatie over de gebruikte methodiek en data zie:

<https://www.aerius.nl/nl/factsheets/uitleg>

Generaal Urquhartlaan  
6861 GG Oosterbeek

Postbus 9100  
6860 HA Oosterbeek  
Telefoon (026) 33 48 111  
Fax (026) 33 48 310

Internet [www.renkum.nl](http://www.renkum.nl)



Gemeente Renkum

